

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחות הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

פרשת במדבר תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פאדק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגדאו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורפס ע"י

קורן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חשוב! אחשבה – באבילותו, וגילה על עצמו שאינו קץ בהן. לא שמעתיה כן, אכן חזא עיקר בעיני. וסוגיא דעלמא גרס: משכחת לה כדרא, ומפרשי לה בבללה מוסרחת. ואי אפשר בה מכמה קריות, חזא, ומסרחת לאו בלה מקריא, ואין כאן שבעות קו, ועד, דרבא מאי בעי דהא? חזא ליה למימר: משכחת לה בבללה מוסרחת, ועד, "אף אנן גמי חננא" חננא? לא אתיחש מסרח. מילי דהוא אימור

תנ"כי" לא אתאי שפיר. מירי דהוא אמר:
מוסיף - דמאן דלית ליה איסור כלל דאיסור
באיסור בולל - אית ליה באיסור מוסיף,
כדאמרין ביבמות פרק "ארבעה אחים" (לג, ב),
מודה רבי יוסי באיסור מוסיף. איסור בולל קרי
דחבא דאין איסורן מוסיף על חתיכה
כלום, דאין מרובה הוא איסור על האדם בדברים
אחרים. כגון נבילה ביום הכפורים, דלא בא
לאסורה אלא באבילה, ונבאליה כבר אסורה
היא משום נבילה, נמצא שכל הרוסיק עליה
איסורן אחרון כלום, נמצא רביה איסורה על

האדם לאסור כל אונקלי בעלם, ואמר:
מינו דחל לו הכפרים על האדם לאסור בשאר
אונקלים משום ש הכפרים - כולל גם
הכפרים עזה להאסור משום ש הכפרים.
איסור מוסף - כתיב: איסורון מוסף על
החובה עצמה דבר שלא היה על ידי איסור

ראשון, ואיסור התחבית הארזים במה שהיה
מותר קודם שבא איסור הארזים. כגון חלב של
מדינת אסור לאכול מזה חלב. ומותר לגבש
לשבות. נעשה גורר - מוסף עליו איסור מזה
מזהב. ומותר לו, דלגבש של חלב האסור על
אמרינו. מתוך שחל עשה שם גורר לאסור על

בבכור, וקדושתו מרחם.
מיד דלית ליה שאילה,
לא קתני. הרי הקדש!
בעת אימא: כי קתני -
הייתי רוצה להגיד

דברפארש: מ'תקע עליה שם איסור שם אצל דבר שהיה מותר לו - לא עליה אלא אצל דבר שהיה אסורה לו כבר. אבל מחתיבה לחתיבה לא אמר: מותר שחל על האסור אצל חתיבה ויחול עליו אצל חתיבה אחרת (וז) הכולל לא אמרני: עליו דחייב - באיסור הבא מעצמו לא

אמרינן מלך אביהו אחי' ויהי אחי' אביהו
שאכל חלב בוי' - חיוב משום חלב, ומשום נותר,
ומשום יום הכפורים; ומשום טעם שאכל את
הקדש - דארי ארבע טאות; ואשם אחד מעילה.
ואפילו הוא כהן, גבי חלב קדוש מועיל הוא,

דאמיר נא (נמנודו לב.) זיגט: "קלדיס און קלדיס" – ערלויבט אינאיינער קענישן קליין לעמלעך. דערוואו
כולהו איסור! חל נא איסור ניהו, אז ער כולל אז ער איז מוסקס. מיטלענדיק שטענדיג
הבתחמה נאסר חלבו. אקדשה, מיג דחל איסור מוקדשה אבשר ועור חל נמי אהלכו, הרי
כולל. הוה חיל חתר, מיגו דאיתוספהו הכי איסורא לבי מנזר, ערלויבט ער חתימה וז משום חתר
איתוסף נמי לביג אבאר משום חתר, הרי מוסקס, איסמט נבזא. מיגו דאיתוסף חאי גברא
קלדיס און קלדיס משום טומאה איסורס נמי התיא חלב משום טומאה, הרי כולל. הוה

לוחים הכתובים, מנו הדתות אף בתרבויות שונות. הכתובים אחרים נמנו בראש משום
 כי הכתובים, אף ידועים **כִּי** - אדלוחי התוצאות של הכתובים לא מיידיים,
 דקסבר: אף עירוב התוצאות ליום הכתובים, והוציאו - בפיו בשעת אכילה, אינו מן השם
 - אף וטאת וזו בשעת האכילה, אלא משום תוצאה, אף **אֵלֶּה** - דאמרין כולל
 באיסור הבא מעצמו, באפי' היה ליה לטעמי תוצאה בראש כיתה, כמאן שבעה כולל
כִּי קתני **כִּי** - אף על גא דאיה ליה כולל מאן באיסור הבא מעצמו, הבא לא חשיב

[illegible][illegible]

שבועות. שבועות שתיים – פרק שלישי דף כה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" – (שטיינזולץ)
רש"י תוספות

אלה כי קתני מידי דחיל אמיד דבר ממשא כו' – תימזה: דבסוף מכות (כב, א) דקאמר: וליחשב נמי כגון דאמר "שבעה שלא אחרוש ביום טוב", ודחיק למימר: האי תנא לית ליה איסור כולל – ולישני כי הכא, דלא קתני מידי דחיל אמיד דלאו בר ממשא! וש' לומר: דעדיפא מיניה משני התם.

חומר בגדרים שהגדרים חלים על דבר מצוה
 כדבר הדיוטות – בפרש שני גדרים (טו)
 (ב) נפקא לן מכתובי "לחי". ובריש מסכת נדרים (ה)
 (א) דרשקין: "מיין ושבר יור" לאסור ק"י מצוה בין
 הרשות. ותימה: הרי קראי למה לז? אלא איתקוש
 גדרים ונזירות אהרדי ברש מסכת גדרים (ג. א)
 רש לומר: צרכי, ונזירות אסור כז' עליו, הלכך
 חילי קנין מצוה בין הרשות. אבל גדרים, שאינו
 אסור עליו אלא דמצוה, כסוד כונן ושופר ולולב
 ותפילין – אימא דלא חילי. ואי כתיב גדרים, הוה
 אמנאי: לפי שאסור דמצוה עליו, אבל גביר
 שאסור עצמו על חין – לא חילי, גדרים ונזירות,
 כשאסור עצמו אסור כה חילי.

מזה שאין כן בשבועות – בפרק שני בדריים (ב פרק: מאי שנא אדר דרביי: כי ידור נדר לה', שבועה נמי הכתיב: 'ואשבע אברהם דלא' תושבתי: ור' דאמר: 'שיבת סוכה עלי' – ש'שלא אשב בסוכה' משמע: בדגריים לפי שאסור סוכה על עצמו ראוי שידור הנדר, שאסור הסוכה עליו כקרבן, וסוכה אינה מצוה לעשות מצוה. אבל שבועה, שאסור עצמו על הסוכה – אין השבועה חלה, דמשמעבד הוא לעשות מצוה. ותמיה: אם כן מה חומר שי בגדריי משבועה שבועה נמי חיילא כהאי גוונא, כי אמר: 'שישבת סוכה עלי' שבועה' דאסר חצוצא עליה, דבאסר חצוצא עליה הלא נמי שבועה, כדאמר בשילוח (פרק קטא) א(ב) גרר' ליהוי: פרקין (כט, א) בפרק 'אסורין' דאסרין (כד, ב) שבועה שוא שבועה 'אסורין כל פירות שבועה' על שבועה אלא אם ראתיה גמל פורח באורי', ודאדמר בריש נדרים (ג, א) אידי דחנא נדרים ומיתסר חצוצא עליה, תנא נמי דתרמיס מיתסר חצוצא עליה, ולאפיקי שבועה דאסר נפשיה מן חצוצא – היינו דהיינא נמי כהאי גוונא דאסר נפשיה מן חצוצא, אבל נדרים ותרמיסי אינון אלא בענין דמיתסר חצוצא עליהו שי לומר: דהיינו חומר נדרים, ודבל ענין דחל על דבר הרשות חל על דבר מצוה, דהיינו כשאסור חפץ על עצמו, אבל כשאסור עצמו על חפצין חל אפילו דביר הרשות כשאסור קונם ונפיק חפצין, דקונם היינו כקרבן על שייך על עצמו, אבל בשבועה, בכל ענייני שבועה אינה חלה על דבר מצוה דבדר הרשות, דהיינו כשאסור עצמו על חפצין, ורבינו אלחנן תירץ כן דבירטו עמו: דבשבועה, אפילו כשיאמר: 'שישבת סוכה עלי' שבועה' אסר נפשיה מן חצוצא, דלשון שבועה לא שייך אלא על עצמו, וקונם לא שייך אלא על חפצין, ולכן חלה נמי שבועה על השנייה, דאסר נפשיה עליה, אבל בגריי

בחמטת קאמר – הא דאמרינן דבר שדודנו לאו לא קתני – בחטאת הוא דאמר, ושבעת ביטוי חטאת היא. דלית ביה **משמא** – "שאינך" ו"שלא אישך", שהשינה אין בה משמא. **שאודוק צידוד לים** – לא גרסינן הכא. **משנה** אחד דברים של אחרים – כדמפרש: שאתן לפלזני כר. **שאיין בהן ממש** – תרי גווני: משמע שאין בהן ממש כגון שינה, ומשמע

שֶׁאֵין בָּהֶן הִנִּיחַ כְּגֹן "שְׂאוֹרֶק צִרֹר לִים", אִם
 אֵין בְּדִיקֶת "לִרְעוּ אֶת לִהְטִיב", אִין לִי ב.
 מִיָּבִיב הַתּוֹב - "כֹּלֵל אֲשֶׁר יִבְטֵא", גִּמְרֵא!
 הַנְּדָרִים חָלִים עַל דָּבָר מַצּוֹ - "קִטְסוֹ טוֹכֵה שְׁנֵי
 עוֹשֶׂה" "זֹלֵב שְׁנֵי טוֹטֵל" - אֲסוֹר. וּבִנְדָרִים
 מִפְּרֹשׁ טַעְמָא בִּפְרָק "וְאִלּוּ מוֹתֵרִךְ (טו, כ). טַה
 שֶׁאֵין בִּן מַשְׁבּוּעוֹת - בִּדְרָגָה מְבוֹחֵתִי לִפְנֵי ה'
 לִקְמֹן (כו, א) מִקְרָאִי. נִדָּר אֵינוֹ חַל עַל הַשְּׁמִיעָה -
 כְּגֹן "קֹטֵם שְׁנֵי שֶׁנִּי", דְּיֹקֵם" לִשְׁחֹן קֵדֵשׁ
 שׁוֹא, וְאִמָּא לִיחּוּל הַקֶּדֶשׁ? אָבֵל "קֹטֵם עֵשֶׂה
 בְּהֵא" חַל אֶתְּנִי, מִקְלֵן אוֹתוֹ - מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת
 שׁוֹא, דִּדְבָר שְׁנֵי אֲפֹשֶׁר הוּא וּמִשְׁנַעֲבֵב יִצְחָה
 לִשְׁקֵר, אִלְמָא לֹא שְׁבוּעַת בִּיטוּר הוּא, דְּקֹהֲנֵי
 וְיֵשׁ לֵאלֹתֵהּ. אֵינִיחָה בְּחֵבֶה - "זִירוּק פְּלוּנֵי" א.
 "לֹא זִירוּק" - לֹא הוּא שְׁבוּעַת בִּיטוּר אִלָּא שְׁבוּעַת
 שׁוֹא, שְׁהָרִי אִין פְּלוּנֵי בִּרְשׁוֹתוֹ לִזְרוּק וְלֹא לִזְרוּק.
 רַב בְּרִי עֲקִיבָא - דְּמַחֲבִיב בְּלַעֲשֶׁבֶר, שְׁמוּעָא
 בְּרִי שְׁמַעְיָא - דְּמַחֲבִיב לִיחֻל (רֶקֶן) חֲבָא. אִשְׁמַלֵּא
 רַב שְׁמַעְיָא בּוּלֵי עֲקִיבָא אֶל פְּלוּנֵי - כְּלוּמָר,
 דְּרַב וְדֹא תַנָּי הִיא, דְּלֹא מַחֲבִיב לִיחֻל רַב אִלֵּיבֵא
 דְּרַבִּי שְׁמַעְיָא, וְלִיחֻל לְפִלְמוֹתָא דְּרַב שְׁמוּעָא
 אִלֵּיבֵי, כְּדִמְפְּרֵשׁ שְׂאוּל, כִּי פְּלוּנֵי אִלֵּיבֵא דְּרַבִּי
 עֲקִיבָא - כְּלוּמָר, אֲבָל דְּרַבִּי מַחֲבִיב פְּלוּנֵי, וְלֹא
 דְּשְׁמוּעָא תַנָּא, דֹּאפְּלוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא פֶּטֶר לִיחֻל
 שְׁמוּעָא, וְכֹל שֶׁבֶן לְרַבִּי שְׁמַעְיָא.
 דְּרַבִּי

מִצָּחָה כְּדֶבֶר הַרְשׁוּת, מִה שְׁאֵין בֵּן בִּשְׁבוּעוֹת; חוֹמֵר בִּשְׁבוּעוֹת -
שְׁאֵין בּו מִשֵּׁשׁ כְּדֶבֶר שֵׁשׁ בּו מִשֵּׁשׁ, מִה שְׁאֵין בֵּן בְּנִדְרִים. "כִּי־צִוִּי
וְשֵׁלָא אֶתְּוּ. כִּי אֶתְּוּ"? אִילִּימָא צִדְקָה לְעִנִּי, מוֹשְׁבַע וְעוֹמֵם
"נִתְּוֹן תִּתְּוֹן לוֹ"! אֵלָא מִתְּנָה לְעִשְׂרִי. "שְׂאִישֵׁן וְשֵׁלָא אִישֵׁן". אִינִי
"שְׁבוּעָה שְׁלָא אִישֵׁן שְׁלֹשָׁה יָמִים" - מוֹלְקִין אוֹתוֹ וְשֵׁן לֹא־לִתְּתִי
הֵבֵא דְלֵא אָמַר "שְׁלֹשָׁה". "שְׂאוּרוֹק צָרוּר לִים וְשֵׁלָא אֲזוּרוֹק". א
צָרוּר לִים" וְ"שֵׁלָא וְרוֹק" - רַב אָמַר: חֲזִיב, וְשִׁמְוָאל אָמַר: פְּפִי
בְּלֹאוּ וְהוּן; וְשִׁמְוָאל אָמַר פְּטוּר, לִיתִּיה בְּלִהֵבָא. לִימָא, בְּפִלְגוּתָא
קָא מִיפְּלִיג? דִּתְּנֹן, רַבִּי יִשְׁמְעֵאל אָמַר: אִינוּ חֲזִיב אֵלָּא עַל הַ
אוֹ לְחִיטִּיב". אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אַם כֵּן, אֵין לִי אֵלָּא דְרִבִּי
דְּבָרִים שְׁאֵין בְּהֹן הֶרְעָה וְהִסְבִּיחַ כִּנּוּן? אָמַר לוֹ: מִרְיּוֹ הַתְּתוּב.
לְךָ, רִיבָה הַתְּתוּב לְךָ; רַב דְּאָמַר כִּרְבִּי עֲקִיבָא, וְשִׁמְוָאל דְּאָמַר
דְּרַבִּי יִשְׁמְעֵאל כּוּלִי עֲלֻמָּא לֹא פְּלִיגִי, הִשְׁתָּא מִילְתָּא דִּיאִתָּא פ
יִשְׁמְעֵאל לְשַׁעֲבַר, מִילְתָּא דִּלִּיתָא בְּלִהֵבָא מִיבְּעִיָּא? כִּי פְּלִיגִי
כִּרְבִּי עֲקִיבָא, וְשִׁמְוָאל אָמַר: עַד כָּאֵן לֹא מִתְּחִיב רַבִּי עֲקִיבָא
דִּיאִתָּא בְּלִהֵבָא מִתְּחִיב רַבִּי עֲקִיבָא לְשַׁעֲבַר, אֲבָל מִיּוֹד דִּלְתִּיתִּיה

אסר שינה עליו, ואין בה ממש. ובפרק שני גדרים (טו, א) מסיק רבינא גדרים נמי חלים מדרבנן על דבר שאין בו ממש. והשתא אתי שפיר הא דאמר בריש גדרים (ב, ב) לאופקי שבעות דאסר נפשיה מן חפצא. רבינו תם מפרש דלקמן (שבעות טז, א) ובפרק "ארבעה גדרים" (כז, ב) לא מיייר שאמר בלשון זה "אסור עלי שבעתה", אלא יבחי קאמר - כשאומר לשון ששל ידי נבועה אסור פירות, ומיייר שאומר "שבעה עלי אובל פירות". וברוב ספרים לא גרסין "שבעתה". אבל אמר "יאסור בשבעתה" אינו כלום אפילו בדבר שבעות משום דאסר חפצא עליו. והשתא נמי אתי חומר בגדרים ממשכויות. **א"י** האמר רבי יוחנן - דאמר דסקלא דעתה השתא לזעולם קאמר, חתמה ודקתה חלי בריש פירקין (שבעות יט, ב) גבי "שבעה שאובל" ו"שלא אובל" ויש לומר: דגבי אביכלי לאו למיטע דלעיל קאמר, ולא דלמצי לפרש דאלתור קאמר. אי נמי, חתמה נמי שייך שפיר לעולם, כגון שבעת על כבר שלפניו.

וישמואל דאמר רבי' ישמעאל - ואם תאמר: והא לעיל קאמר שמואל טעמו משום דליחא בלחבאו ויש לומר: דאין זה מדברי שמואל, אלא התלמוד מפרש כן אליהבי. וכענין וי' יש במהו מקומות בתלמוד. **ר"ב** דאמר רבי' נקיבא - הקשה דרב רבינו עזרא הגביא: והשתא רב דריש רבינו ימייעט. וכו' הנהול קאמ' (בבא קמא עז, א) ספר רב רבי' מאיר. דאמר: אומרים בעבים "רורי שלך לפניך", ומאן דאין חלי עדברים במקרקעי דרורי כללי ופרטי, כדמוכח בלשון פירק' "שבעות עפקוד" (לו, ב) ובהגהת תרמ"א (בבא קמא קד, ב) ויש לומר: דאין חלי שום מיעוט דמועט עבדים, כדפרישית לך בפרק אמת (ב, ב) בה מהחליל רבא עפקודא.

בְּ אֵיחָא בְּלֵא אֵנִיח - וְלִכְּתָא לֵארוּקְמָה בִּשְׁבַת רִיזֵס טוֹב, דְּלִמְאֵי קִתְּנִי "לֹא הִנַּחְתִּי" אִי לֹא לֵאשְׁמֹעֵינָא אַף עַל גַּב דְּלִיתִיהּ בְּלֵא אֵנִיח. אִי נִמְי מִשְׁנֵי אִפִּילוּ לִמְאֵן דְּאִמְרֵי מִנְחוּת לו' (ב) שְׁבַת נִמְי תְּפִלִּין הוּא. **הוּא** מוֹחִיב לֵא דְּהוּא מִפְּרָק לֹה - הוּהּ מִצִּי לֵארוּקְמָה כִּרְכִּי יְהוּדָה זָבָן שְׁבִירָא דְּלֵא בְּעִי לֹא וְהוּן, אֵלֵא נִיחָא לִיהּ לֵארוּקְמָה כְּבוֹלִי עֲלֵמָא.

וְאִמְרֵי עֲלֵא דְּהוּא שְׁנִיכֵר כּו' - תִּימָה: תְּקִשָּׁה

לִיהּ מִגּוֹפֵא דְּמִתְנִיחֵן דְּקִתְּנִי (שְׁבוּעוֹת כט, א:); אִיחֻדָּה שְׁבוּעָה שְׂאֵה - נִשְׁבַּע לִשְׁנוֹת אֵת הַדִּידֵעוּ, הָאֵ אִינוּ מִשְׁבַּחַת אֵת הַדִּידֵעוּ חִיבִי מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת בִּטּוּן אֶף עַל גַּב דְּלִיתִיהּ בִּלְחָבָה, וְכֵן נִמְי מִתְרַנֵּן (שש), "אִם לֹא רֵאִיתִי חֲשֵׁשׁ מִקִּרְוַת בֵּית הַבֵּר" מִשּׁוֹם דְּאִי אִפְשֵׁר לִדְחוּת, הָאֵ אִפְשֵׁר לִדְחוּת חִיבִי מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת בִּטּוּן אֶף עַל גַּב דְּלִיתִיהּ בִּיִּירָאָה מִקִּרְוַת בֵּית הַבֵּר! וְיִמְדָה, לִפִּי מִזָּה שְׁמַרְשֵׁר רַבָּא דְּהִכִּי קָאמְרֵי: בְּאִמְרֵי "אִסְרוּ כָל פִּירוֹת שְׁבִעֻלִים עֲלֵי אִם לֹא רֵאִיתִי" כּו', נִיחָא דְּלֵא מִצִּי דִּיקֵּן מִתְחַדֵּי: שְׁבִעֻת בִּטּוּן אֶף עַל גַּב דְּלִיתִיהּ אִי נִמְי, הֲתָם אִפְשֵׁר שִׁטְרָה עַד שִׁירָאָה נִחַשׁ מִקִּרְוַת בֵּית הַבֵּר, וְהוּאֵל דְּהוּא בְּעִלְמֵס.

יִדְעִיתִי וְלֹא יִדְעִיתִי מַחְלֻקֶת - לֵאֵל הִינֵנּי שְׁבוּעַת הַעֲדוּת, דְּמִיירִי כְּכֹן שְׁנֵי צִדִּיק פִּתְנֵשׁ

לְאוֹתָהּ עֲדוּת. **אֲחַת** אֲתָה מַחְיִיב כּו' - תִּימָה: דְּבִתְרוּת כְּהֵנִים דְּרִישׁ מִלֵּאחֲתִי" בִּישְׁבֻעָה שְׂאֵל אֹכֵל פֶּתַח וְשַׁעֲרֵין וְרוֹשְׁמִיךְ דְּחִיב עַל כָּל אֲחַת וְאֲחַת, וְהוּאֵל דְּרִישׁ מִינֵיהּ דְּרֵאִי חִיב אֵל אֲחִתּוֹ וִישׁ לִמְרֵי: דְּבִתְרוּת כְּהֵנִים מִפִּיק מִלֵּאחֲתִי" וְהָבֵא דְּרִישׁ מִ"לֹאחֲתִי", דְּמַשְׁמַע: מִקְצַת אֵלֶּה הַכְּתוּבִים בִּפְרֹשָׁה אֲתָה מַחְיִיב וְלֹא כָּל אֵלֶּה. אִי נִמְי מִלְּמַדִּי "לֹאחֲתִי" קֵא דְּרִישׁ, שְׁמוּאֵל דְּרִישׁ כּוֹלִיָּה לְדִרְשָׁה לְדִרְשָׁה כְּהֵנִים. **לִחְיִיבֵי** עַל מִדּוּד כְּשׁוֹנֵג - הוּהּ מִצִּי לִמְמַר: לִחְיִיבֵי אִפִּילוּ מוֹשְׁבַע מִפִּי אֲחֵרִים בְּלֵא עֵנִית אִמֵּן, מִזָּה שָׂאֵן כֵּן בְּשְׁבוּעַת בִּטּוּן. חָדָא

דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיא וְרַבְּנָן קָמִיפְלִיגִי דְּתַנּוּ: נִשְׁבַּע לְכָלמָא אֶת הַמְצוּהָ וְלֹא בִּישָׁל - פְּטוֹר, לְקִיָּים אֶת הַמְצוּהָ וְלֹא קִיָּים - פְּטוֹר; שְׁהִיָּה בְּדִין שִׁיחָא חִיבִי בְּדִרְבִּי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיא, דְּאָמְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיא: וְהָאֵ אִם הָרִשּׁוֹת שְׂאִינוּ מוֹשְׁבַּע עֲלֵיהֶם מִהֵרָ סִינִי - הֵרִי הוּא חִיבִי עֲלֵיהֶם, מִצּוּהָ שְׁמוֹשְׁבַּע עֲלֵיהֶם מִהֵרָ סִינִי - אִינוּ דִּין שִׁיחָא חִיבִי עֲלֵיהֶם אֲמָרוּ לו': לֹא, אִם אִמְרַתְּ בְּשְׁבוּעַת הָרִשּׁוֹת - שָׂפֵן עֲשֶׂה בְּהָ לֹא בְּהֵן, תֵּאמְרוּ בְּשְׁבוּעַת מִצּוּהָ - שָׂפֵן כֵּן עֲשֶׂה בְּהָ לֹא בְּהֵן; וְיִמְאֵר, רַב דְּרִישׁ דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיא, וְשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי בְּרַבְּנָן? - אֵלִיבֵא דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיא כּוֹלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי, הֲשִׁתָּא לֹא וְהוּן לֹא בְּעִי, לְחָבָא וְלִשְׁעֵבֵר בְּעִי? כִּי פְּלִיגִי - אֵלִיבֵא דְּרַבְּנָן, שְׁמוּאֵל - בְּרַבְּנָן, וְרַבִּי: כִּי לֹא מַחְיִיבֵי רַבְּנָן בְּלֵא וְהוּן - דְּכִתְּבִי "לִתְרַע אוֹ לְחִטִּיב" בְּתִרְיָא, אֲבָל לְחָבָא וְלִשְׁעֵבֵר דְּמִרְיֹבִיא דְּקִרְיָא אֲתוֹ - מַחְיִיבִי. מוֹחִיב רַב כְּמִנְנוּנָא: "לֹא אֲכַלְתִּי הַיּוֹם" וְ"לֹא הִנַּחְתִּי תְּפִלִּין הַיּוֹם", "מִשְׁבַּעַד אֲנִי", וְאִמְרֵי "אֲמֹן" - חִיבִי; בְּשִׁלְמָא "לֹא אֲכַלְתִּי" אִיתִיהּ בְּ"לֹא אֹכֵל", אֵלֵא "לֹא הִנַּחְתִּי" מִי אִיתִיהּ בְּ"לֹא אֲנִיחִי"? הוּא מוֹחִיב לָהּ, וְהוּא מִפְּרָק לָהּ: לְעִדְרִין קִתְּנִי, "לֹא אֲכַלְתִּי" - לְקִרְבֵּן, "לֹא הִנַּחְתִּי" לְכֻלְקוֹת. מוֹחִיב רַבָּא: אִיזוּ הוּא שְׁבוּעַת שְׂאִי? נִשְׁבַּע לְשְׁנוֹת אֶת הַדִּידֵעוּ לְאֶדְרֵם, וְאִמְרֵי עַל עֲמֹדֵר שֵׁל

וְהָבֵי, וְאִמְרֵי עוֹלָא: וְהוּא שְׁנִיכֵר לְשִׁלְשָׁה בְּנֵי אֶדְרֵם; מַעֲמָא דְּנִיכֵר, הָא לֹא נִיכֵר - עוֹבֵר מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת בִּטּוּן, וְאִמְרֵי: הָא אִינוּ בְּ"הָא שֵׁל וְהָבִי" הוּא מוֹחִיב לָהּ, וְהוּא מִפְּרָק לָהּ: נִיכֵר - עוֹבֵר מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת שְׂאִי, לֹא נִיכֵר - עוֹבֵר מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת שְׁקֵר. אִמְרֵי אֲמִי: וּמוֹדָה רַב, בְּאִמְרֵי לְחִבְרִי: "שְׁבוּעָה שְׂאִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת", וְאִשְׁתַּחֲבֵּי דְּלֵא יָדַע לִיהּ - דְּפִטְטוֹר, הוּאֵל וְלִיתִיהּ כְּכֹלל "שְׂאִינִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת". "דְּעִיתִי" וְ"לֹא יִדְעִיתִי" - מַחְלֻקֶת, "הַעֲדִיתִי" וְ"לֹא הַעֲדִיתִי" - מַחְלֻקֶת. בְּשִׁלְמָא לְשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי: מוֹלֵתָא דְּלִיתִיהּ בִּלְחָבָא לֹא מוֹחִיב עֲלֵיהֶם לִשְׁעֵבֵר - לְהִכִּי אִפְשֵׁר רַחֲמֵנָא לְשְׁבוּעַת עֲדוּת מִכְּכֹל שְׁבוּעַת בִּטּוּן. אֵלֵא לְרַב, לֵאמֹר הִלְכְּתָא אִפְשֵׁר רַחֲמֵנָא? אֲמָרוּהֶם רַבְּנָן קָמִי: דְּאֲמִי: "לֹאִיתִיבִי עֲלֵיהֶם תִּרְתִּי. אִמְרֵי לָהּ: תִּרְתִּי לֹא מִצִּינִי אֲמָרִיתִי: תִּרְתִּי: "לֵאחֲת מֵאֲלֶה" - לֵאחֲת אֲתָה מַחְיִיב, וְאִי אֲתָה מַחְיִיבֵי שְׁתִּים. וְלֵאמֹר, לֵאמֹר הִלְכְּתָא אִפְשֵׁר רַחֲמֵנָא? לְכִדְרִיתִינִי בְּכוֹלִי נְאֻמִּי "וְנִעֲלֵם", וְכָאֵן לֹא נְאֻמִּי "וְנִעֲלֵם" - לְחִיבֵי עַל הַמּוֹדֵר כְּשׁוֹנֵג. אֲמָרוּ לִיהּ רַבְּנָן לֵאמֹר: אִימָא, בְּמִדּוּר מוֹחִיבִי חָדָא, בְּשׁוֹנֵג מוֹחִיבֵי תִרְתִּי! אִמְרֵי לָהּ, לֹא הִינֵנּי דְּאִמְרִי: "לֵאחֲת" - אֲחַת אֲתָה מַחְיִיב, וְאִי אֲתָה מַחְיִיבֵי שְׁתִּים; וְאִי בְּמִדּוּר, מִי אִימָא תִרְתִּי? רַבָּא אִמְרֵי: מִשּׁוֹם דְּהָוָה דְּרַבִּי שְׁפַכְלֵל וְיִצְחָא לִידֵין בְּדִבְרֵי הַחֲדָשׁ, אִין לָךְ בּוֹ אֵלֵא חִידוּשׁוֹ בְּכֹלֵה - מִכְּכֹל דְּאֲבִי סָבִיר: אִיתָהּ לְשְׁבוּעָה בְּעוֹלָם? וְהָאִמְרֵי: מוֹדָה רַב, בְּאִמְרֵי לְחִבְרִי: "שְׁבוּעָה שְׂאִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת" וְאִשְׁתַּחֲבֵּי דְּלֵא יָדַע לִיהּ - דְּפִטְטוֹר, הוּאֵל וְלִיתִיהּ בְּ"אִינִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת"! - הֲדַר בִּיהּ אֲבִי מִהֵרָא. וְאִיבְעִיתִי אִימָא:

חָדָא

בְּכָלל בִּטּוּן, וְיִצְחָא בְּפִנֵּי עֲצֻמּוֹ לִידֵין דְּבִרְבִּי הַחֲדָשׁ - בְּרֵאיוּן לְהַעֲדִי וּבִבְתִּי דִּין, הִלְכָן אִין לֹב אֵלֵא חִידוּשׁוֹ. וּמִשּׁוֹם עֲדוּת חִיבִי וְלֹא מִשּׁוֹם בִּטּוּן, בְּכָלל דְּאֲבִי - דְּאִיבְעִינִיךְ קָרָא לְמַעֲטִי. כְּפִר אִיתָה לְשְׁבוּעָה בְּעוֹלָם - כְּלֹמֵר, אִיתָה לִשְׁם שְׁבוּעַת שְׁתִּים הוּא. וְנִפְקָא מִינָהּ הִיכָא דְּאִיתָה לְבִטּוּן וְלִיתִיהּ לְעֲדוּת, כְּכֹן בְּפִסְקִין לְעֲדוּת אוֹ שְׂאֵל בִּבְתִּי דִּין, דְּלֵאֵל אִיבְעִינִיךְ מִלֵּאחֲתִי, מוֹחִיב מִשּׁוֹם בִּטּוּן. וְהָאִמְרֵי אֲבִי - לְעִילֵי כּוֹ דְּלִיתִיהּ לִשְׁם שְׁבוּעַת בִּטּוּן שְׁבוּעַת הַעֲדוּת, וְאִם אִיתָה - הִרִי יִשְׁנֵה בִּיאִינִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת" בְּפִסְקִין שְׂאֵל בִּבְתִּי דִּין.

דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיא - אֲנַשְׁבַּע לְקִיָּים אֶת הַמְצוּהָ פְּלִיגִי, וְלֹא אֲנַשְׁבַּע שְׂאֵל לְקִיָּים. שְׂכָן לֹא עֲשֶׂה בְּה' - דְּאִיתִיהּ בְּהוֹן וְלִיתִיהּ בְּלֵא. וְיִמְאֵר רַב כְּרִבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיא: דְּלֵא בְּעִי לֹא וְהוּן, הָאֵ נִמְי לֹא בְּעִינֵן לְחָבָא וְלִשְׁעֵבֵר. אֵלִיבֵא דְּרַבִּי יְהוּדָה כּוֹלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי - כְּלֹמֵר, דְּשְׁמוּאֵל וְדֹאִי תְנֵאֵי הִיא, דְּלֵא סִלְקָא דְּרִישִׁיהּ דְּשְׁמוּאֵל לְמִיפְטִירָא אֵלִיבֵא דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיא. הִשְׁתָּא לֹא וְהוּן - דְּכִתְּבִי בְּהִרְיָא "לְהִרֵע אוֹ לְהִטִּיב", דְּמַשְׁמַע כְּכֹן "אֹכֵל" וְ"לֹא אֹכֵל", לֹא בְּעִי. לֵאמֹר, לְחָבָא וְלִשְׁעֵבֵר - לֹא בְּעִי, כֵּן שְׂכָן דְּלֵא בְּעִי, כִּי פְּלִיגִי אֵלִיבֵא דְּרַבְּנָן - פְּלִיגִי, דְּרַבִּי אִפִּילוּ לְרַבְּנָן אִמְרֵי לְמִלְחִיתָהּ, וְלֹא מִינְחָא לְרַב תְּנֵאֵי הִיא, וְכֵל מְקוֹם שִׁישׁ לִשּׁוֹן וְזֶה בְּגִמְרָא וְזֶה הוּא שִׁיטְתָּה. כִּי אִיבֵא בְּלֵא אֲנִיחִי - בְּלֵא שְׂכָן דְּפִטְטוֹר, וְהוּא נִשְׁבַּע לְכָל אֶת הַמְצוּהָ הוּאֵל וְהוּא שְׁנִיכֵר לְשִׁלְשָׁה בְּנֵי אֶדְרֵם - שְׁכֵבֵר דִּיעוֹ שִׁלְשָׁה בְּאוֹתוֹ עֲמֹדֵר שְׂהוּא לֵא אֵבן הוּא דְּרִישִׁי שְׁבוּעַת שׂוֹא. דְּמִדִּי דִּידְעוּ בִּיהּ תִּלְתָּא לֵאֵל אֲדָם חִיבִי מִפְּרֹסֶס. וְהוּא חִיבִי בְּרִישִׁין שְׂאִינִי רַב בְּאוֹמֵר שְׁבוּעָה שְׂאִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת וְאִשְׁתַּחֲבֵּי דְּלֵא יָדַע לִיהּ דְּפִטְטוֹר הוּאֵל וְלִיתִיהּ בִּיאִינִי יוֹדַע לָךְ. וּמוֹדָה רַבִּי - דֹּאֵף עַל גַּב דְּלֵא בְּעִי לְחָבָא וְלִשְׁעֵבֵר, לֹא וְהוּן כְּכֹן, וְהָאִמְרֵי "וְנִעֲלֵם" - דְּרִישִׁינִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת", הֵן מִשְׁכַּחַת בְּהּ. לֹא לֹא מִשְׁכַּחַת בְּהּ. דְּלִיתִיהּ בִּיאִינִי יוֹדַע לָךְ, דְּרִישִׁינִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת" - לֹא מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת בִּטּוּן חִיבִיבִי דְּרַחֲמֵנָא לְחִיבִיבִי בְּהוֹן לְבִית דִּין, וְהוּא שְׂאִינִי שְׁבוּעַת הַעֲדוּת, וְהוּאֵל אֵלֵא בִּבְתִּי דִּין וּבְרֵאיוֹ לְהַעֲדִי. יִדְעִיתִי וְלֹא יִדְעִיתִי מַחְלֻקֶת - דְּרַבִּי שְׁמוּאֵל, דְּאִיתִיהּ בֵּלֵא וְהוּן וְלִיתִיהּ בִּלְחָבָא, נִדְּבַשְׁע לְכָלל אֲתָה מַחְיִיב הוּא, לְהִכִּי אִפְשֵׁר חֲמִנָא כּו' - וּפְרֹשָׁה בְּהִרְיָא וּבְהִיא קִרְבִּין גּוֹפִיָּה, דְּאִי לֹא תִחְבֵּה בְּהִרְיָא לֹא שְׁמוֹנֵנָא לִיהּ מִשְׁבֻּעַת בִּטּוּן, וְלִיתִיהּ בִּלְחָבָא. אֵלֵא לְרַב לֵאמֹר, הִלְכְּתָא בְּחָבֵה דְּרִישִׁיהּ קִרְבִּין גּוֹפִיָּה: וְהוּאֵל שְׁבוּעַת בִּטּוּן הוּא, וְהוּאֵל לְחִיבִיבִי שְׁבוּעַת בִּטּוּן הוּא: תִּרְתִּי - אִם אִי רֵאִי לְהַעֲדִי הוּא וְכִפֵּר בּוֹ בִּבְתִּי דִּין - חִיבִי שְׁתִּים, מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת הַעֲדוּת וּמִשּׁוֹם שְׁבוּעַת בִּטּוּן. לֵאחֲת - בְּחִיחֵא עֵנִיתִי כְּתוּבִי. "כִּי אִיבֵא לֵאחֲת מֵאֲלֶה" וְלֵאמֹר, לֵאמֹר הִלְכְּתָא - אֵלִיבֵא דְּרַבִּי. בְּכוֹלִי - בְּכָל הַכְּתוּבִין בְּקִרְבִּין עוֹלָה וְיוֹרֵד, שְׁבוּעַת בִּטּוּן וְטוֹמַת מִקְדָּשׁ וּקְדוּשִׁין, נִאמֵר "וְנִעֲלֵם". וְכָאֵן - שְׁבוּעַת עֲדוּת, לֹא נִאמֵר "וְנִעֲלֵם" - בְּמִדּוּר

לְלִיתִיהּ לְשְׁבוּעַת בִּטּוּן. מוֹחִיבֵי חָדָא - מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת בִּטּוּן, מוֹחִיבֵי תִרְתִּי. לֹא וְהוּן דְּאִמְרֵי - לֹכֵי בִּשְׁבֻעָה מַעֲטִיךְ קָרָא מַלְחִיבֵי תִרְתִּי וְעַל כִּרְיָן דְּבִשְׁבֻעָה אִיבְעִינִיךְ קָרָא לְמַעֲטִי. וְהוּאֵל בְּמִדּוּר מִי אִיבֵא תִרְתִּי לְמַעַן לִי לְמַעֲטִי, הָא אִין חִיבִי בִּטּוּן בְּמִדּוּרֵי הִכִּי בְּרִישִׁין: וְאִי בְּמִדּוּר מִי אִיבֵא תִרְתִּי. רַבָּא אִמְרֵי כּו' - כְּלֹמֵר, אִיבְעִינִיךְ לְמַעֲטִי מִ"לֵאחֲת". וְכִי אִתָּא "לֵאחֲת" לְמַעֲטִי מַחְיִיב שְׁתִּים - לֹא לְעֲדוּת וּבִטּוּן אֲתָה. אֵלֵא לְבִטּוּן לְחִרְדִּיהּ, שְׂאֵם אִמְרֵי "שְׁבוּעָה שְׂאֵל אֹכֵל" וְאֵבֵל פֶּת חֲסִין וּפֶת שְׁעָרִין וּפֶת סוֹמְכִין - אִינוּ חִיבִי אֵלֵא אֲחַת. אֲבָל עֲדוּת וּבִטּוּן לֹא צִדִּיק מִיעֻטָּא. דְּרִישִׁי לֵא עֲדוּת דְּרַבִּי שְׁחִיָּה

בְּכָלל בִּטּוּן, וְיִצְחָא בְּפִנֵּי עֲצֻמּוֹ לִידֵין דְּבִרְבִּי הַחֲדָשׁ - בְּרֵאיוּן לְהַעֲדִי וּבִבְתִּי דִּין, הִלְכָן אִין לֹב אֵלֵא חִידוּשׁוֹ. וּמִשּׁוֹם עֲדוּת חִיבִי וְלֹא מִשּׁוֹם בִּטּוּן, בְּכָלל דְּאֲבִי - דְּאִיבְעִינִיךְ קָרָא לְמַעֲטִי. כְּפִר אִיתָה לְשְׁבוּעָה בְּעוֹלָם - כְּלֹמֵר, אִיתָה לִשְׁם שְׁבוּעַת שְׁתִּים הוּא. וְנִפְקָא מִינָהּ הִיכָא דְּאִיתָה לְבִטּוּן וְלִיתִיהּ לְעֲדוּת, כְּכֹן בְּפִסְקִין לְעֲדוּת אוֹ שְׂאֵל בִּבְתִּי דִּין, דְּלֵאֵל אִיבְעִינִיךְ מִלֵּאחֲתִי, מוֹחִיב מִשּׁוֹם בִּטּוּן. וְהָאִמְרֵי אֲבִי - לְעִילֵי כּוֹ דְּלִיתִיהּ לִשְׁם שְׁבוּעַת בִּטּוּן שְׁבוּעַת הַעֲדוּת, וְאִם אִיתָה - הִרִי יִשְׁנֵה בִּיאִינִי יוֹדַע לָךְ עֲדוּת" בְּפִסְקִין שְׂאֵל בִּבְתִּי דִּין.

משנה שהיה בין שיהא חייב - הנשבע לקיים ולא קיים. "דבריו רבי יהודה בן בתירא" גיטין, ולא גיטין "דבריו רבי יהודה", והכי קאמר: נשבע לקיים ולא קיים פטור, שאילו לדברי רבי יהודה בן בתירא היה נשבע לחיובו, שלא עשה בה לאו כהן - וקרא כתיב "ולחרי או להטיש", **גמרא** יבול נשבע כלמט את המצוה וכו' - ותהא זו קרייה הרעה, שהוא מריע לעשות שמכבט את המצוה. מה

לקיים המצוה פטור שהיה בין שיהא חייב דבריו רבי יהודה בן בתירא - בקונטרס גורס "דבריו רבי יהודה בן בתירא", ולא גרס "דבריו", משום דבמתניתין קתני פטור, ולרבי יהודה בן בתירא הוי חייב דקדקני לקמן במתניתין, ולרבינו יצחק בר אשר היה דאן לקיים גיטת הספרים, דמדה רבי יהודה נשבע שלא לאכול בליל ואכל דפטור, דאן אסור חל על אסור. ולעיל (ב, ג) נמי פריך גבי

בבילה: מושבע ועומד מחר סיני הוא, משמע דליכא מחר דפליג, ודוקא בבליקיה תמצות כגון לישב בסוכה לא לאכול בליל ואכל דרבינו רבי יהודה, וטעמא דאמר בגרדים (ח, א) מנן שנשבעין לקיים המצוה, שנאמר "שנשבעתי ואקימנה", והכי נמי מחייב עליה קרבן, והכי איתא בירושלמי דבש"ש אובל בבילה" ואכל מודה רבי יהודה דפטור, דאי תימא חייב - ליתני: לא, אם אמרת שבועתה הרישית שכן עשה בה לאו וכן וכן אלא, תאמר בשבועת מילה שלא עשה בה לאו כהן וכן כלא, פירוש "כלא" - שובל בלילות כגון שלא אובל בבילות, אלא דאי מודה רבי יהודה בן בתירא פטור, והשתא גיטין "דבריו רבי יהודה" שפיר, והכל מודרי בתירא, והכי פירושו: לקים מצוה פטור, והדינא שלא אובל בבילות, ויש מקום שדור חייב, כגון לישב בסוכה, דבריו רבי יהודה בן בתירא. **מצוה** שמושבע עליה מחר סיני - תימא: מאי שנא עמא נמי אלא אוק אסור חל על אסור, דאי מושבע בלילות כגון "כל הבשר" (וחולק בן, ב) מימנו בו כי יתלחודי פרט לו שמחוללת ועומדת, ולפיכך מזה דכון טמו שאכל תרומה טמאה פטור, אם כן דברי עבדי כל חומרי ואסור שאינו חל על אסור יביתו

תלמוד לומר דלרע או לחיטוי - דך דרשא לא איתא רבי עקיבא, ולדריה אמר לעיל (ב, א) דדרשי רבינו מיעוט, ומאי מיעוט מיעוט דבר מצוה. **מה** הטבה רשות - פירושו: שאינה בביטול מצוה, והכי מפרש לה לקמן. **אביא** נשבע דלרע לעצמו - כולי דך בבא לא צריכא, אלא לאשמועינן דאוק רשאי לחובל במצוה, דפלגותא דאי בחובל (בכא קצא צא, ב).

נשבע דלרע לאחרים - דך בבא נמי לא צריכא, ומושם סיפא דרבי לרובי הטבת אחרים נקט. לה **למא** דבר מצוה כתיב - פירושו: אף דבר מצוה, אבל אף לפרש דלמא דבר מצוה לחוד כתיבא, מדקאמר לקמן: אלא אי אמרת דבר מצוה כתיב מנא מיעט. ולמא דמיעט דבר הרשות, אלא פשיטא ליה להתלמוד דבדבר הרשות כתיב, ד"לרע"ה "להטיש" משמע נמי בדעת גוף ההבטת גוף. **דלמא** דבר מצוה כתיב - קראי, "לדער" - כגון "לא אובל בליל", ומה הרעה שאינה בקיום שמריע לגופו ולנפשו. ור"ח"ש"ב - כגון "אובל בליל" - דבר מצוה שמוכח לה שפיר הרעה דומיא דהטבת חטבה הדיעה: מה הטבה שאינה בביטול מצוה מותרת לעשות, דאם לא כן אלא הטבה היא - אף הרעה שמוכח לעשות, כגון "לא אובל בליל" וכו'. מה הרעה שאינה בקיום מצוה שאין חובה לעשות - אף הטבה כן, כגון

משנה נשבע כלמט את המצוה, ולא ביטל - פטור. **לקיים**, ולא קיים - פטור. **שהיה בין שיהא חייב, דבריו רבי יהודה בן בתירא; אמר רבי יהודה בן בתירא: מה אם הרשות שאינו מושבע עליו מחר סיני - הרי הוא חייב עליו, מצוה שהוא מושבע עליה מחר סיני - אינו דין שיהא חייב עליה? אמרו לו: לא, אם אמרת שבועת הרשות - שכן עשה בה לאו כהן, תאמר שבועת מצוה - שלא עשה בה לאו כהן, ששם נשבע כלמט את המצוה - פטור. **גמרא** תנו רבנן: יבול נשבע כלמט את המצוה ולא ביטל יהא חייב? תלמוד לומר: "לדער או להטיש", מה הטבה רשות - אף הרעה רשות, אוציא נשבע כלמט את המצוה ולא ביטל, שהוא פטור. יבול נשבע לקיים את המצוה ולא קיים, שיהא חייב? תלמוד לומר: "לדער או להטיש", מה הרעה רשות - אף הרעה רשות, אוציא נשבע לקיים את המצוה ולא קיים, שהוא פטור. יבול נשבע לדער לעצמו ולא הרע, יבול יהא פטור? תלמוד לומר: "לדער או להטיש", מה הטבה רשות - אף הרעה רשות, אוציא נשבע לקיים את המצוה ולא הרע, שרירות בידו. יבול נשבע לדער לאחרים ולא הרע, שיהא חייב? תלמוד לומר: "לדער או להטיש", מה הטבה רשות - אף הרעה רשות, אוציא נשבע לדער לאחרים ולא הרע, שאין הרשות בידו, מנן לרבות הטבת אחרים? תלמוד לומר: "או להטיש", ואיזו היא הרעה אחרים? אפקא את פלוני ואפקע את מוחו". וימאי דקראי דבדבר הרשות כתיב? דלמא דבדבר מצוה כתיב! - לא סלקא דעתך, דבעינן הטבה דומיא דהרעה והרעה דומיא דהטבה. דאקשי הרעה להטבה: מה הטבה אינה בביטול מצוה, אף הרעה אינה בביטול מצוה; הרעה גופה הטבה היא. ואקשי הטבה להרעה: מה הרעה אינה בקיום מצוה, אף הרעה גופה הרעה היא. - אי כתיב דבדבר הרשות נמי לא מושבעת לה! - אלא מדיאצטריך "או" לרבות הטבת אחרים, שמע מינה דבדבר הרשות כתיב. דאי סלקא דעתך**

דבדבר מצוה כתיב, השתא הרעת אחרים, איתרבי, הטבת אחרים מיבעיא? - והאי "או" מיבעי ליה לחלק? - לחלק לא צריך קרא. הניחא לרבי יוחנן, אלא לרבי יאשיהו מאי איכא למימר? תנינא: "איש אשר יקלל את אביו ואת אמו", אין לי אלא אביו ואמו; אביו ולא אמו, אמו ולא אביו מניין? תלמוד לומר: "אביו ואמו קלל" - אביו קלל, אמו קלל, דברי רבי יאשיהו; רבי יוחנן אומר: משמע שניהם פאחד ומשמע אחד בפני עצמו, "אובל ככו"ז". דמו לנו להקיש לגמרי עד שיקשה הטבה גופה הרעה היא הרעה גופה הטבה היא. כין שאנו מוצאין להשוותם. **מדיאצטריך או לרבות הטבת אחרים, ובעינן הטבה דומיא למא לחוד לרבנן למימר במתניתין: תאמר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו כהן? תיפוק ליה ד"לרע"ה לא מיירי בדבר מצוה מדיאצטריך או לרבות הטבת אחרים, ובעינן הטבה דומיא דהרעה דבדבר הרשות ולא צריכא היא, דנדי דקום מצוה לא כתיב אלא מכל מקום נקל מכל חומר.**

ומשנה: רבי יאשיה דלא מייתר ליה "או", נפקא ליה דקראי לאו במצוה איירי, דסבר ללה כרבי עקיבא דדריש רבויי ומיעוטי כו' מאי מיעוטי? אין לך דבר הראוי למעט כנשבע לבטל את המצוה, ואם זה חייב – כל שכן כל שאר שבועות. אלא ודאי ביטול מצוה

מתנה למשה, הכי רסנין; הובא מי איתא בלא אקיס. **משנה** הכי רסנין; שבעת שלא אוכל כבר זו שבעת שלא אוכלת שבעת שלא אוכלת – לקמיה מפרש למה לי דנקט שבעת שלשית. אינו חיב אלא אחת – שאין שבעת חלה על שבעת. **גמרא** למה לי לרבינו זאנא אוכל שלא אוכלת – למיגזל

חר לשינוי ליתני "ושבעוהו" שלא אוכל, שבעוהו אמר אוכל! אבל אמר שבעוהו שלא אוכלה וחרר אמר אוכל – ואבלה כולה – חייב חסדם, חרלא חלה שבעוהו שניה (ואילו ודאילו) "שלא אוכלנה" – כולה משמע, אבל מקנתה לא אסר עליה, ובי חרר אשתבע "שלא אוכל" חרר עצמו בכיות ממנה, ובי כול כיות קמא חייב שבעוהו שניה, ובי גמר ואבלה חייב משום שבעוהו ראשונה. אבל האומר תחלה "שבעוהו שניה לא אוכל" אסר עצמו בכיות ממנה. הלכך שניה לא חיילא, בדכלל ראשונה היא, דכין דאיתרבי בכיות ראשון שוב לא יאכל כלום ממנה, כל שכן כולה. כדרבא – דאמר: "אוכלנה" משמע כולה, אבל "לא אוכל" אסר עצמו בביד אוכלה. הכי גרסינן: הא זו למד לא אסר משמע על חיובא הוא דליכא הא שבעוהו איתא וכי משכחא רוחא חיילא דרבא דאמר רבא שאם נשאל בו, הא זו למד לי – שבעוהו לשיתת למד לי משכחא שניה ראשונה דאין שבעוהו חלה על השבעוהו הא קא משמע בו – "לחייב קט למצינא, דאשמעינן: חיובא הוא דליכא אשבעותא אחרונות, הא שבעותא הם ולא יאכל כלום, ואם ימצאו מקום יחילו. ודחיבי דמי? כדרבא, שאם נשאל לחכם על הראשונה עלתה שניה תחלה ונאסר בכבר שבעוהו שניה, וכן אם שאלה על השתים חלה על השלישית, לפי שהחכם עוקר הגדר מעיקרה, שהרי פתח לו בחרטה והוי כמי שלא נדר, וחלה השניה למפרע, שהראשונה היתה מעכבתא למחלו, ואינה לראשונה הואיל ונשאל עליה. שתי גיורות – סתם גיורות שלשים יום, והפריש קרבן – לתגלחתו, ונשאל לחכם על הראשונה – עלתה לו שניה במנין שמה לשם ראשונה, ואינו צריך לשמור עד גיורת שניה, והקרבן שהפריש מביא עליו, כדמפרש טעמו לקמן: מי גרם לשניה שלא תחול תחלה להיות מנין הראשון שלה – ראשונה היתה מעכבתא, והרי אנו לראשונה, שסילקת ובעקרה בשאלה זו ונמצא עליה למפרע של שניה. הכי גמי גבי שבעות, מי הוא גרם לשניה שלא תחול – ראשונה היתה גורמת לה, והרי אינה, שעקרה בשאלה, ונמצאת שניה חלה למפרע. וכן השתא חתם

– נרד שתי נזירות, נזירות מידא איתא. אפילו לא נשאל על הראשונה לא יצתה – הנזירות שיה מפיו בטלה, דהא בי מני לראשונה לא למינני לשניה, וכין דרבר העומד לתלות אותה בשימאגא במקום, דהר מוצא מקום למפרע על ידי שאלה לחלוז מיום ראשון, כלפיכך מני עזיל לה. **הבא** – בגי שבעות, על לאו שאלה מי חזר קיימא שניה לחלוז, כלכל הבא איכא למימר כשיצתה שניה מפיו יצתה בטלה ולא לחלוז עד עולמית, ואף כשיבא המקום, שדרי כבר בטלה. **נשאל עליה** – ודותר לז זית הנשאר, ובאכילתו לא עבר.

אמר רבא שבעה שלא אוכל כבר זו אם אוכל זו - מה שפירש בקונטרס: אין שבעה חלה אלא בשעת מעשה הראשון, הלכך הדיא שעתא שעת שבעה היא, ואם באותה שעה זכר את שבעתו קרינא ביה "האדם בשבעה" וחלה עליו שבעה לחתחיב קרבן על השוגג, בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל התנאי ראשון, ובלבד שתהא שגגה באכילת האיסור - זה הפירוש מנגמם, דבאכילת איסור ראשון לא נמשכת חובת קרבן, דאי אכלו בשוגג - לא קרינא ביה "האדם בשבעה" ולא חלה עליו שבעה, ואם אכלו במיד - חל קרבן שגגה באכילת האיסור לפירוש הקונטרס. ואי אפשר לישבו אלא בדוחק, ומשכחת לה בכוון בשבעה שאוכל איסור ראשון לא שבח שבעתו, והוי "האדם בשבעה", אבל בשוגג הוא, שאינו יודע שזה חכר שנשבע עליו, ואף על פי שמוחר לאוכלו חשוב שגגה, הואיל וברענו לא היה אוכלו, לא שמתאו לאכול של תנאי, ואי בשום ענין שצריך לאוכלו, כגון שנשבע לאוכלו לא שמתכוין עליו, וכל זה דוחק, ומה שפירש נמי בסמוך בני אכל את ראשון כו': הדי דנקט אכילת התנאי ברישא לא משום דאי עביד איפכא אל חיללא דהדיא שחלל ומתחייב למפטר - שאינו רוצה לומר איפכא מבכר דקאי בה, דהיינו שאכל איסור תחלה בשוגג ממש, ששבח שבעתו, דאם כן אל חיללא כלל, דלא הוי "האדם בשבעה" ולא עביד ממש שאכל איסור במזיד לגמרי

תחלה, דאין כאן שגגה בשעת אכילת איסור. ואין נראה לי כלל שהיה הקונטרס רוצה לומר מתחייב למפטר מלקות, דאין סברא שיתחייב מלקות בין שאחר כך אכל התנאי בשוגג, ועוד, לפירוש רבינו תם אדרבה חייב קרבן באכל איסור תחלה במזיד ותנאי בשוגג. אלא רצה לומר כדפרישנו, שאכל איסור ראשון חזר את השבעה, אבל אינו יודע שהיה שגגה עליו, ושוב מנאלי תוספות רבי אלעזר שכתב שהסופרים טעו, וכך ראינו להיות: לאו משום דאי עביד איפכא חיללא, דודאי אי חיללא, שכמו שזאת אינה חלה ופסור אף אותה אינה חלה, וכן כתוב בפירושים אחרים מרש"י. ועל מה שפירש בקונטרס "כך שאכל את ראשון" כתוב שלא היה יכול להקבין, ועוד דוחק לפירוש הקונטרס, דאם בגינת עצמא דדון חברתה בשוגג צריך לפרש "דחייב" לא חייב, אלא משמע דקאי אתרזייהו. ונראה לפרש: דלא מיפטר משום "אדם בשבעה" אלא על התנאי לחידה שאוכלו בשוגג, בין בתחלה בין בסוף, אבל על האיסור לא חיישין, בדשעת אכילת התנאי לא דיחיללא השבעה עליה, הלכך בעינן של ידא אנוס בה, ואותה של תנאי קרי ראשונה כדפריש בקונטרס. ואי דקאמר: ראשונה בשוגג ועינא מביד פטור - לא דוקא נקט הכי, דהוא הדין שניה במזיד תחלה כדפרישנו, אבל חיללא שבעה עליה כלל כיון שאכל של תנאי בשוגג. וזה דקאמר נמי: ראשונה במזיד ועינא בשוגג חייב - לא דוקא ראשונה במזיד תחלה, דהוא הדין שניה בשוגג תחלה ואחר כך ראשונה במזיד, ובבבד של היה זכר בשעה שאכל ראשונה במזיד שכבר אכל השניה, שאם היה זכר אם כן לאו שב מדידתו הוא, שהרי במזיד הביא עצמו ליד איסור. אי נמי, אפילו זכר חשיב שב מדידתו הוא, דמזיד היה לאנשע טפי אכילת האיסור מן התנאי, כדאמר ברש פירק שני דגדירם (ט), א: כי לא הדי בתנאי אבל באיסוריה חזרה, וכפי השיטה זו יש לפרש הסוגיא, וכן משמע מתוך פירוש דהדיא תנאי חילולת השבעה חלי באכילת התנאי, אבל דקרי לאיסור ראשונה במזיד חיללא, ראשונה בשוגג במזיד חייב, ראשונה במזיד ועינא בשוגג פטור, וקרי לאיסור ראשונה לפי שמכירה תחלה "לא אוכל זו אם אוכל זו", וזה דנקט שתיק בשוגג - לא אישטריק, אלא משום דבעי למיחני שתיקין במזיד, וזה דנקט לבסוף "אכילה" לתנאי דהדי אכילה לאיסוריה, ותחלה קטן בלשון ראשונה ושניה - לא דק בלשניה. ורבינו נם פירש פירוש הקונטרס, דבאכילת מעשה הראשון חלי חילולת השבעה, וכן של תנאי וכן של איסור אם אוכל תחלה בשוגג. לא קרינא ביה "האדם בשבעה", אלא קרי שניה. והשאת את שפיר את דצריך לפרש "אכילה לאיסור דהדי אכילה לתנאי", ובשאל תחלה במזיד ואחר כך התנאי בשוגג - חייב, דלא עינא שגגה באכילת האיסור, אלא שישגג בשעה שעובר על השבעה. וצריך לדחוק לפירוש זה דקאמר: זו

השבעה, אבל אינו יודע שהיה שגגה עליו, ושוב מנאלי תוספות רבי אלעזר שכתב שהסופרים טעו, וכך ראינו להיות: לאו משום דאי עביד איפכא חיללא, דודאי אי חיללא, שכמו שזאת אינה חלה ופסור אף אותה אינה חלה, וכן כתוב בפירושים אחרים מרש"י. ועל מה שפירש בקונטרס "כך שאכל את ראשון" כתוב שלא היה יכול להקבין, ועוד דוחק לפירוש הקונטרס, דאם בגינת עצמא דדון חברתה בשוגג צריך לפרש "דחייב" לא חייב, אלא משמע דקאי אתרזייהו. ונראה לפרש: דלא מיפטר משום "אדם בשבעה" אלא על התנאי לחידה שאוכלו בשוגג, בין בתחלה בין בסוף, אבל על האיסור לא חיישין, בדשעת אכילת התנאי לא דיחיללא השבעה עליה, הלכך בעינן של ידא אנוס בה, ואותה של תנאי קרי ראשונה כדפריש בקונטרס. ואי דקאמר: ראשונה בשוגג ועינא מביד פטור - לא דוקא נקט הכי, דהוא הדין שניה במזיד תחלה כדפרישנו, אבל חיללא שבעה עליה כלל כיון שאכל של תנאי בשוגג. וזה דקאמר נמי: ראשונה במזיד ועינא בשוגג חייב - לא דוקא ראשונה במזיד תחלה, דהוא הדין שניה בשוגג תחלה ואחר כך ראשונה במזיד, ובבבד של היה זכר בשעה שאכל ראשונה במזיד שכבר אכל השניה, שאם היה זכר אם כן לאו שב מדידתו הוא, שהרי במזיד הביא עצמו ליד איסור. אי נמי, אפילו זכר חשיב שב מדידתו הוא, דמזיד היה לאנשע טפי אכילת האיסור מן התנאי, כדאמר ברש פירק שני דגדירם (ט), א: כי לא הדי בתנאי אבל באיסוריה חזרה, וכפי השיטה זו יש לפרש הסוגיא, וכן משמע מתוך פירוש דהדיא תנאי חילולת השבעה חלי באכילת התנאי, אבל דקרי לאיסור ראשונה במזיד חיללא, ראשונה בשוגג במזיד חייב, ראשונה במזיד ועינא בשוגג פטור, וקרי לאיסור ראשונה לפי שמכירה תחלה "לא אוכל זו אם אוכל זו", וזה דנקט שתיק בשוגג - לא אישטריק, אלא משום דבעי למיחני שתיקין במזיד, וזה דנקט לבסוף "אכילה" לתנאי דהדי אכילה לאיסוריה, ותחלה קטן בלשון ראשונה ושניה - לא דק בלשניה. ורבינו נם פירש פירוש הקונטרס, דבאכילת מעשה הראשון חלי חילולת השבעה, וכן של תנאי וכן של איסור אם אוכל תחלה בשוגג. לא קרינא ביה "האדם בשבעה", אלא קרי שניה. והשאת את שפיר את דצריך לפרש "אכילה לאיסור דהדי אכילה לתנאי", ובשאל תחלה במזיד ואחר כך התנאי בשוגג - חייב, דלא עינא שגגה באכילת האיסור, אלא שישגג בשעה שעובר על השבעה. וצריך לדחוק לפירוש זה דקאמר: זו

השבעה, אבל אינו יודע שהיה שגגה עליו, ושוב מנאלי תוספות רבי אלעזר שכתב שהסופרים טעו, וכך ראינו להיות: לאו משום דאי עביד איפכא חיללא, דודאי אי חיללא, שכמו שזאת אינה חלה ופסור אף אותה אינה חלה, וכן כתוב בפירושים אחרים מרש"י. ועל מה שפירש בקונטרס "כך שאכל את ראשון" כתוב שלא היה יכול להקבין, ועוד דוחק לפירוש הקונטרס, דאם בגינת עצמא דדון חברתה בשוגג צריך לפרש "דחייב" לא חייב, אלא משמע דקאי אתרזייהו. ונראה לפרש: דלא מיפטר משום "אדם בשבעה" אלא על התנאי לחידה שאוכלו בשוגג, בין בתחלה בין בסוף, אבל על האיסור לא חיישין, בדשעת אכילת התנאי לא דיחיללא השבעה עליה, הלכך בעינן של ידא אנוס בה, ואותה של תנאי קרי ראשונה כדפריש בקונטרס. ואי דקאמר: ראשונה בשוגג ועינא מביד פטור - לא דוקא נקט הכי, דהוא הדין שניה במזיד תחלה כדפרישנו, אבל חיללא שבעה עליה כלל כיון שאכל של תנאי בשוגג. וזה דקאמר נמי: ראשונה במזיד ועינא בשוגג חייב - לא דוקא ראשונה במזיד תחלה, דהוא הדין שניה בשוגג תחלה ואחר כך ראשונה במזיד, ובבבד של היה זכר בשעה שאכל ראשונה במזיד שכבר אכל השניה, שאם היה זכר אם כן לאו שב מדידתו הוא, שהרי במזיד הביא עצמו ליד איסור. אי נמי, אפילו זכר חשיב שב מדידתו הוא, דמזיד היה לאנשע טפי אכילת האיסור מן התנאי, כדאמר ברש פירק שני דגדירם (ט), א: כי לא הדי בתנאי אבל באיסוריה חזרה, וכפי השיטה זו יש לפרש הסוגיא, וכן משמע מתוך פירוש דהדיא תנאי חילולת השבעה חלי באכילת התנאי, אבל דקרי לאיסור ראשונה במזיד חיללא, ראשונה בשוגג במזיד חייב, ראשונה במזיד ועינא בשוגג פטור, וקרי לאיסור ראשונה לפי שמכירה תחלה "לא אוכל זו אם אוכל זו", וזה דנקט שתיק בשוגג - לא אישטריק, אלא משום דבעי למיחני שתיקין במזיד, וזה דנקט לבסוף "אכילה" לתנאי דהדי אכילה לאיסוריה, ותחלה קטן בלשון ראשונה ושניה - לא דק בלשניה. ורבינו נם פירש פירוש הקונטרס, דבאכילת מעשה הראשון חלי חילולת השבעה, וכן של תנאי וכן של איסור אם אוכל תחלה בשוגג. לא קרינא ביה "האדם בשבעה", אלא קרי שניה. והשאת את שפיר את דצריך לפרש "אכילה לאיסור דהדי אכילה לתנאי", ובשאל תחלה במזיד ואחר כך התנאי בשוגג - חייב, דלא עינא שגגה באכילת האיסור, אלא שישגג בשעה שעובר על השבעה. וצריך לדחוק לפירוש זה דקאמר: זו

השבעה, אבל אינו יודע שהיה שגגה עליו, ושוב מנאלי תוספות רבי אלעזר שכתב שהסופרים טעו, וכך ראינו להיות: לאו משום דאי עביד איפכא חיללא, דודאי אי חיללא, שכמו שזאת אינה חלה ופסור אף אותה אינה חלה, וכן כתוב בפירושים אחרים מרש"י. ועל מה שפירש בקונטרס "כך שאכל את ראשון" כתוב שלא היה יכול להקבין, ועוד דוחק לפירוש הקונטרס, דאם בגינת עצמא דדון חברתה בשוגג צריך לפרש "דחייב" לא חייב, אלא משמע דקאי אתרזייהו. ונראה לפרש: דלא מיפטר משום "אדם בשבעה" אלא על התנאי לחידה שאוכלו בשוגג, בין בתחלה בין בסוף, אבל על האיסור לא חיישין, בדשעת אכילת התנאי לא דיחיללא השבעה עליה, הלכך בעינן של ידא אנוס בה, ואותה של תנאי קרי ראשונה כדפריש בקונטרס. ואי דקאמר: ראשונה בשוגג ועינא מביד פטור - לא דוקא נקט הכי, דהוא הדין שניה במזיד תחלה כדפרישנו, אבל חיללא שבעה עליה כלל כיון שאכל של תנאי בשוגג. וזה דקאמר נמי: ראשונה במזיד ועינא בשוגג חייב - לא דוקא ראשונה במזיד תחלה, דהוא הדין שניה בשוגג תחלה ואחר כך ראשונה במזיד, ובבבד של היה זכר בשעה שאכל ראשונה במזיד שכבר אכל השניה, שאם היה זכר אם כן לאו שב מדידתו הוא, שהרי במזיד הביא עצמו ליד איסור. אי נמי, אפילו זכר חשיב שב מדידתו הוא, דמזיד היה לאנשע טפי אכילת האיסור מן התנאי, כדאמר ברש פירק שני דגדירם (ט), א: כי לא הדי בתנאי אבל באיסוריה חזרה, וכפי השיטה זו יש לפרש הסוגיא, וכן משמע מתוך פירוש דהדיא תנאי חילולת השבעה חלי באכילת התנאי, אבל דקרי לאיסור ראשונה במזיד חיללא, ראשונה בשוגג במזיד חייב, ראשונה במזיד ועינא בשוגג פטור, וקרי לאיסור ראשונה לפי שמכירה תחלה "לא אוכל זו אם אוכל זו", וזה דנקט שתיק בשוגג - לא אישטריק, אלא משום דבעי למיחני שתיקין במזיד, וזה דנקט לבסוף "אכילה" לתנאי דהדי אכילה לאיסוריה, ותחלה קטן בלשון ראשונה ושניה - לא דק בלשניה. ורבינו נם פירש פירוש הקונטרס, דבאכילת מעשה הראשון חלי חילולת השבעה, וכן של תנאי וכן של איסור אם אוכל תחלה בשוגג. לא קרינא ביה "האדם בשבעה", אלא קרי שניה. והשאת את שפיר את דצריך לפרש "אכילה לאיסור דהדי אכילה לתנאי", ובשאל תחלה במזיד ואחר כך התנאי בשוגג - חייב, דלא עינא שגגה באכילת האיסור, אלא שישגג בשעה שעובר על השבעה. וצריך לדחוק לפירוש זה דקאמר: זו

אפילו כל שהוא - שיוך נמי מעכב, שלא עבר על שבעתו וראוי לשאלה. מינו דפחמאי **שאלו בו** - דהא כי אכילה לכודת קמא עדיין כל ויתום שבה אסורין חלי והמדיא ליה שאלה, וכיון דנשאל וקימנא לו חכם עוקר נדר מעיקרו ואשתכח עליו דהיא שם שבעה כלל, הלכך כותב קמא אשתכח דלא באיסורא אכילה. ואחר כך נשאל על הראשונה - אלמא אף על גב דאדלא לה כולה נשאל עליה.

שלא ילח - פתח חזק מועד את ראש נדור כדכתיב: **דרכי אלעזר** - במסכת גיטות (א.א.) תנחלית **מעכבא** - לשתות יין ולשתות למטה, הלכך הוי שויר. **אמר רב אשי** נזירות קא רפית בו - לעולם משבער על שבעתו לא חזיא לשאלה ולא מחנאי לה שאלה. ודקשיא לך נזירות, לא קרשיא ויהא מי גרם לנשיה שלא תחול - כלומר, מי גרם לך לומר שהמים הנמים לא נשעניו נמנו אלא לראשונה, דתימא אולא לה ראשונה, ותקשי לך - ראשונה היתה גורמת לך לומר, כן ואינה - והיה גלה החכם כל שחרטו של זה חרטא ועקר את הראשונה מעיקרא, ומנכא מנין הנמני של שניה נמנה, וכולא ראשונה אכתי הוה קיימא כנשאלא. אבל כבר שנשבע עליה ואכלה, על כרחך עבר לה שבעתו ושוב אין לה שאלה. הכי גרסינן: אימנא **אמר** אפילו אכלה כולה נשאל עליה דאי בשוגג מחסור קרבן ואו במזיד מחסור מלקות אבל כפתהו על העמוד אל מחסור קרבן - וקרבן הוה ליה שויר, וכן מלקות למזיד. אבל כפתהו ללקות שוב אין כאן שויר, שהרי הוא כאילו לוקה כבר, כדשמואל. התם ר' - ונתבאר במסכת זו, ואיכא "ובלע אדחק", כיון שנקלה הרי הוא אדחק (מכות כג. א.) **אמר רבא** שבעה שלא אוכל כבר זו אם אוכל זו - נמצאת האחת איסור והאחת תנאי, זו שנשבע עליה דהי

איסור זו שיתלה בה הוי תנאי, ואשמועינן רבא דכל שבעה שנשבע על תנאי ותלה דבר בחבירו - אין איסור. אישור אישור שבעה שבעה אלא בשעת מעשה הראשון. הלכך הדיא שעתא שעת שבעה היא, ואם באותה שעה זכר את שבעתו קרינן ביה "האדם בשבעה" וחלה עליו שבעה לחתחיב קרבן על השוגג, בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל האיסור ראשון, ובלבד שתהא שגגה באכילת האיסור. ומלקות על המזיד, ובבלבד שתהא התראה באכילת האיסור, ואם רב שבח שבעתו בשעת מעשה ראשון - לא קרינן ביה "האדם בשבעה", ואין שבעתו חלה עליו לא קרבן ולא למלקות. ומייתנין ליה סייעתא לקמן ממיתנין דגדירם. **אבל את הראשונה בו** - הדיא ראשונה קרי ראשונה, שיהיה חדר הדין שבעתו אם אוכל זו או אוכל זו, והאי דנקט אכילת התנאי ברישא - לאו משום דאי עביד איפכא אל חיללא, דודאי חיללא ומתחייב למפטר. אלא משום דבעי למיכרז ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב קרבן, ודוקא דרך שניה דאיסור הוא דהויא לה שגגה באכילת איסור, דאי בתנאי - לא מייחן קרבן על אכילת האיסור למפטר, שהיה מיד ובהויה, שיעדיין לא נאסרה עליה, ואף על פי שהיה שוגג בשעת אכילה אחרונה שהוא עובר בה על השבעה למפטר, שגגה באיסור בעינן. **אבל את הראשונה בשוגג ושניה במזיד פטור** - בשעת אכילה ראשונה כבר שבח בשבעתו, וכשאכל האיסור היה זכר את שבעתו ועבר עליה במזיד - פטור ממלקות ואפילו בתרתייהו, לפי שלא חלה שבעתו עליו, שהרי בשעת אכילה ראשונה שחלתה שבעה הראיה לחול כבר שכות היה. **אמר קרינא ביה** "האדם בשבעה" - וכל שכן בקרבן, שאין קרבן על המזיד. **ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב** - כשאכל התנאי ראשון היה זכר את שבעתו, ואכלו במזיד ובחזרו גמור שדיר לא עליו נשבע, והיא אכילה ראשונה במזיד, וכשאכל בשניה את האיסור אכלו בהשבעה שבעה - חייב קרבן. והואיל ובאכילה ראשונה זכר הוא את שבעתו ויודע כהעצמה או אוסר עליו את השניה - "האדם בשבעה" קרינא ביה, וחלה עליו שבעה, וכשאכל שניה שוגג הרי עבר על שבעתו שוגג ודיחייב קרבן. שתיקין **בשוגג פטור** - בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל האיסור ראשון - פטור, כדפרישנו, שהרי באכילה ראשונה היתה שבעה הראיה לחול, ובאותה שעה היה שכות ולא חלה עליו השבעה לאיסור את השניה עליה.

בדון עצמה ושגגת חברתה כן פטור, דהיינו טעמא דפטור על הראשונה אף על גב דהיינו ראשונה במזיד ושניה בשוגג - כגון שאכלה בודין עצמה ובשגגת חברתה. אף על פי שאוכל בהיתר, דעלה ידיה לא חיללא השבעה, והיה כגון שאינו יודע שיהא פטור עליה, גמ התנאי, דלאו שב מדידתו הוא, אי נמי, כשאוכל השניה בודין עצמה ובשגגת חברתה. אף על פי שאוכל בהיתר, דעלה ידיה לא חיללא השבעה, והיה כגון שאינו יודע שיהא פטור עליה, לפי שלא היה אדם בשבעה. ולשון דין עצמה משמע מתוכו לאוכלו באיסור אף על פי שאוכל התנאי, הלכך לאו אלא שב מדידתו הוא, ודחוק.

שְׁבוּעָה שְׁבוּעָה שְׁבוּעָה - פֶּרֶק שְׁלִישִׁי דָף כֵּט עֲמֹד א - מִתּוֹךְ מַהְדּוּרָה "אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" (שְׁטִינְזִילִין) קֶצֶף רֶשִׁי

ועומד. מידו הוה מצי לפרשי בשבוע על חצי שיעור מזה וחצי שיעור מזה. אבל אי אפשר לומר כן. דרך מילתא דרבה איתא בפרק שני נדרים (ו, ב) ומוכח כולה סוגיא מזה שכתוב בספרים ולא בגירסת הקונטרס. ומשמע נמי דאריירי עניניה שאל איכל שניחם מכל אחד שיעור שלם. דמפרש טעמא - מנא דחיללא שבעתה עניניה שאל נמי מאתניה. ואי בארצי שיעור - בהא אין שייך מנא, דלא חיל כלל מושבע ועומד. וצריך לחלק על ברוך בין דין להדיא

ד"תשע ועשר", דהתם איכא אסור שבעתה בכל עשר, וכל תשע שיאכל נפק עשר קאי באיסור שבעתה, אבל הכא לא היה אסור שבעתה בתחלה כלל על ענינים, ושקין באין מנא. והוא הדין נמי אמר "שבעתה שלא אוכל תשע אלף" והוא אמר "שבעתה שלא אוכל עשר", דהייילא שבעתה שאל על ידי מנא. **אם** לא ראיתי גמל פורח - תימה; דבא קטני "גמל פורח", ולא קטני "גמל עזרים", ובפרק "ארבעה נדרים" (נדרים כד, ב) גבי נדר הבאי, תני "גמל עזרים", ולא קטני "גמל פורח".

באומר יאסור כל פירות שבעולם עלי אם לא ראיתי כו' - פירוש: שבעות. ובפרק "ארבעה נדרים" (נדרים כד, ב) גרס ליה בריה. והיינו שבעת שוא, לפי שאי אפשר לו לעמוד באיסור בכל פירות שבעולם. ואמר רבנו תם: דבגדל לא חיללא כהאי גוונא אם אסר כל פירות שבעולם עליו בקום אנו עשה כדבר הכי, כיון שאי אפשר לו לקיים, ואם אסר כל פירות שבעולם עליו כל שום הנאי, דשבעת שוא מצינו שאסר הכותב, אבל נדר שאל לא מצינו. והיא, דברק "ארבעה נדרים" (שם) תני: שבעתה שבעתה אסורין שוא. אבל קשיא מפרק שני נדרים (טו, א) דפריך גבי "קום עניי כשיהי": ואי דלא חייב שיעורא מלאתי מי בשקני ליה עד ערבא באיסור "כל חיל" דהאמר רבי יוחנן: "שבעתה שלא אישן שלשה ימים" מכלי אותו וישן לאתרוי אלמא גבי נדרים נמי שיקן יכול לקיים, ועברו לאתרוי, ונדידא שריא, וכל ערב עומד עליו, ושראסר עצמו במה שאתי יכול לקיים, דאפילו יכול לקיים, שלא אסר עליו אלא חד פירא - שרי בגדי הבאי. וטעמא, לפי שאין דעתו לומר משם "בקרוב ביתי", אלא מה שהוא טורף (מאד קרוב) לבנו ומשנתו משאר נתיבין קורא קורת בית חדר, ודיל גדול מאד שראא קרא עולי מצרים, ואינו אמר כן אלא לחיוביק ולאמת דבריו. וגבי שבעתה החמירו משום דכתיב "לא ינקח", והא דתני בתוספתא: כשם שנדרי הבאי מותרין כן שבעות הבאי מותרין - היינו מדאורייתא.

כשהשבע משעה את שראל - קצת קשה: מה היתה מועלת להשבעה? כמא שיהי ראוי שיעבדו עבדה וזה כמו כן הוה לירא פן יעבדו השבעות **דעבירה** וזה איקרי אלה - אפילו יזכירו שם החמירה, באמרינן בסוף "שבעת העדות" (שבעות לה, ב); השמות האמורות במביה חול, אפילו אותם הכתובים בשם המיוחד לרבי יהושע, וכן שמות דגבעת בנימין לרבי אליעזר. **קיימו** מצות - בפרק "ארבעה נדרים" (נדרים כד, א) משני: מצות המצות, פירוש: פרשת המקל, שברו וזה נחם לתם. **המצות** - ציצית - דשק עבדה וזה דכתיב בה נמי "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה" בפרישת "שלח לך",

ואכל **האנים** - בהעלם שבעתה אחרונה והפריש קרבן, וחור ואכל ענינים בהעלם שבעתה ראשונה. וכיון שהפריש קרבן על האנים, וזו לא מצינו ענינים בהדיחיו לאיחויבא שבעותא קמייתא. הכא נמי "שבעתה שלא אוכל עשר" חור ואמר "שלא אוכל תשע", ואכל תשע והפריש קרבן וחור ואכל עשירית - הריא לא עשירית חצי שיעור. **משנה**

שבעתה שלא נעידך - ביטול מצוה הוא היינו דבר שאי אפשר. והשני שבעת שוא - שהרי נשבע לבטל את המצוה. **גמרא** והוא שניכר העומד לשלשה בני אדם דרוה שוא. אבל לא ניכר הריא שבעתה שקר. ורמא אמר באומר יאסור כל פירות שבעולם - בשבעתה עלי אם לא ראיתי. ואסוק ליה שמא גמלא - העלה לו שם שם המצוה. והוא שיש קמא דרמא - לעולם במתן פומיה אוליין. והא דאציטין לן למימר ברמאות, כגון דדיחיה ליה קנה ונתן המצוה לתוכו דמפיקדוהו אצלו ונשבע שהחזיר לו מעותיו ולאחר שבעתה יחזור ויטלנו. ועובדא הוה קמיה דרבא הכי. וכן פצינו - דכתיב (דברים טז) "לא אתכם לבדכם", כל כשתאם סבורים כאשר כלבבכם. לא משום דפסיק דרמא עבירה וזה - ומסוק ליה שמא אלוה. משום דעבירה ויה נפי איקרי אלוה - וכי אולת נמי בחר פומיהו קושטא מדמא לאיבטוהי. ולימא לחו קיימו תורה - והשבעת על כן לא משום דמסיק אדעתיה עבירות וקרו להו תורה ומשבעי אדעתיה: ומשני: היא תורה. אי הוה אמר הכי משמע דאית תורה. ואנן אית - אי כח ובעל פה. תורה האמת ותורת אלה - אמר "קיימו תורות" הוהו ומוסיק אדעתיהו לאישבעי אחר הרתי דאיקרו תורות. ולא אשאר מצוה. והמה עבירה ויה כו' - דכתיב גבי עבדה וזה (במדבר טו) "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה". שקולה מצות ציצית בכל המצות - דכתיב (במדבר טו) "וזה את כל מצות ה'" גיטוריא שלה שש מאות, ושמונה חסין ומונה קשריה דרשלי עשרה. ולפעמי - דבעית למימר דהאי דאמרין לחו "לא על דעתכם" כי היכי דלא לסיק אדעתיהו מאי דבעי ומסיק ליה האי ש.מא. על דעת המקום ועל דעתו לפי לא - למימא ותיסין ליה בחי

אלא לא, התם משום קניא דרבא. תא שמע: וכן מצינו ב"שהשבע משעה את ישראל, אמר להן: דעו, שלא על דעתכם אני משיב אתכם, אלא על דעת המקום ועל דעתו. ואמאי? לימא להו: קיימו מאי דאמר אלוה, לאו משום דמסיק אדעתיהו עבירה וזה! - לא, משום דעבירה וזה נמי איקרי אלוה, דכתיב: "אלהי בכם ואלהי וזה". ולימא להו: קיימו תורה! - תורה. ולימא: קיימו שתי תורות! - תורת המצות, תורת אשם. - קיימו כל התורה כולה! - עבירה וזה; דאמר מר: המורה עבירה וזה, שכל הכופר בה - במורה בכל התורה כולה. - ולימא להו: קיימו מצוה! - תא מצוה. - קיימו מצוה! - תרתי. - כל המצות כולן! - מצות ציצית; דאמר מר: שקולה מצוה ציצית כנגד כל המצות כולן. - ולימא להו: קיימו שש מאות ושש עשרה מצות! - ולמעשה, לימא להו: "על דעתו", "על דעת המקום" למה ל?

ואמרו שכל הכופר בה כמורה בכל התורה כולה, משום דבשלש בני אדם לא מיקרי "כל המצות" אלא ציצית. ולמעשה על דעת הקדוש ברוך הוא למה לו - הך פירא לא מסיק בגררים. ואיכא פירא דמסיק דהם לא מסיק הכא. ולא משני נמי דהם: כי היכי דלא תהיו הפרה לשבעותיהו, אלא משני: משום רבינו מילא דלא טריחא נקט.

כי היכי ולא תהוי הפרה לשבתותיהו - הא דאמרין (גיטין לו, א): נדר שהורד על דעת רבים אין לו פהרה, אין ללמוד מכאן דהיינו שנים לחוריה, דלמא דעת הקדוש ברוך הוא שאני, ואם תאמר: ואתון חרמות שאנו גורזין על דעת הקדוש ברוך הוא ועל דעת הקהל הדין יש לן היתר: דאפילו על דעת הקהל גרידא היה על דעת רבים: ועוד, היכי מישתרי

בלא חרטה: ויש לומר: דדעת הקהל כך הוא, שיתירי בשירצו ואפילו בלא חרטה, ומה שמשכימים על דעת הקדוש ברוך הוא - תקנו הגאונים להמרה בעלמא, ולא דמי להם שהשביע משה, שהקדוש ברוך הוא צוה להשביע, אבל חרמות שאנו גורזים הבל תלוי בדעת הקהל לחוד. **גבר** טרף קאמר - במסכת נדרים (כה, א) פריך: ויתני: שטרף ומשני: מילתא אנב אורחא קא משמע לן, דקדוה ביה חבד טרף, ונפקא מינה למקח וממכר.

משום קניא דרבא - טראה דקפץ ונשבט. דמסתמא דרבא היה דיל דברייחא ויהי משביע אותו על דעת המקום ועל דעת בית דין. **שבוועת** שאוכל כבר זו שבועה שלא אוכלנה הראשונה שבועת ביטוי השנייה שבועת שוא - תימה: ויתני: שטרף ונשבט, "שבועה שאוכל" היינו כוונת, כמו "שבועה שלא אוכל" דאמר רבא לעיל (כו, ב) דחייב אם אבל כויה, וישלא אוכלנה" היינו שלא אוכלנה כולה כדאמר רבא נמי לעיל: ושכחני שן חלק בן, "שבועה" וישלא אוכל, **שבוועת** העדות נהוגת באנשים אבל לא בנשים - ברש"י פרק "שבועות העדות" נפקא לן מ"עמוד שני האנשים", אם כן אשה פסולה לן דתא תנן פרק "בא סימן" (יבד מט, ב) כל הכשר לרן כשר להעדי, והא דכתיב (שופטים ד) "והיא שפטת את ישראל", איכא למימר שהיה מלמדת להם הדינים. אי נמי, לפי שהיה נביאה היו מקבלים אותה עליהם, וכן ברש"י: ושלמה: מעתה שאין האשה מעידה אינה דנה, מיהו תימה: דסוף פרק קמא דבבא קמא (טו, א) ובקדושין (לה, א) דרשין מ"אשר תשים לפניהם" דהוה הכתוב אשה לאיש לכל הדינים, ואי אשה פסולה לרן - הא לא מירי "לפניהם" אלא בכשרים לרן, כדריש פרק "הגורש" (גיטין פה, ב) "לפניהם" ולא לפני גרים, לפניהם ולא לפני הדייטות! ויש לומר: דקרא איירי בחרותיהם, בדיינים ובנדידות, וממנעו וקדוה הדייטות משום "לפניהם" קאי "אלהים" דמשמע ממוכן, וקאי נמי אנדייטין, וכל ישראל האנשים ונשים בכלל זה.

הדרן עלך שבועות שתיים

אָלֵא כִּי הִיכִי דְּלֵא תִּהְיִי הַפֶּהָה לְשִׁבְעוֹתֶיהָ. וְאִם לֹא רִאיוֹתִי נָחַשׁ כְּקוֹרֶת בֵּית הַבֵּד - וְלֹא? וְהָא הִהוּא דְּהִיָּה בְּשֵׁנִי שְׁבוֹר מְלָא, הִוָּה חֵד דְּאִחוּקִי תְּלִיסֵר אוּרְוֹתָא תִּיבְנָא! אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּפִירוּף. - פּוֹלְחוֹ נָמִי מִטְרָף טְרִיפִין! - בְּשִׁנְבוֹ טְרוּף. "שְׁבוּעָה שְׁאוּכֵל כֶּכֶר זו", "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אוֹכְלָנָה" כו'. הִשְׁתָּא מִשּׁוּם שִׁבְעוֹת בִּיטוּי מִיחִיב, מִשּׁוּם שִׁבְעוֹת שְׁוֹא לֹא מִיחִיב? הֲרִי יָצָתָה שְׁבוּעָה לְשִׁאוֹ! - אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, תֵּנִי: אִף עַל שְׁבוּעָתָ בִּיטוּי. מִשְׁנָה שִׁבְעוֹת בִּיטוּי נִוְהָתָ בְּאֻנְשִׁים וּבְנָשִׁים, בְּקָרוֹבִים וּבְרָחוֹקִים, בְּכָשְׁרִין וּבְכַפְּשִׁין, בְּפִנֵּי בֵּית דִּין וְשִׁלָּא בְּפִנֵּי בֵּית דִּין, מִפִּי עֲצָמוֹ, וְחִיבִין עַל יְדֻנָּה מִכּוֹת וְעַל שְׁנִנְתָּה קֶרֶבַּן עוֹלָה וְיֹרֵד. שְׁבוּעָתָ שְׁוֹא נִוְהָתָ בְּאֻנְשִׁים וּבְנָשִׁים, בְּרָחוֹקִים וּבְקָרוֹבִים, בְּכָשְׁרִין וּבְכַפְּשִׁין, בְּפִנֵּי בֵּית דִּין וְשִׁלָּא בְּפִנֵּי בֵּית דִּין, וּמִפִּי עֲצָמוֹ, וְחִיבִין עַל יְדֻנָּה מִכּוֹת וְעַל שְׁנִנְתָּה פְטוּר. אַחַת זֶה וְאַחַת זֶה - הַמּוֹשְׁבֵעַ מִפִּי אַחֲרִים חִיב; "אִם לֹא אֶכְלֵתִי הַיּוֹם" וְלֹא הִנְחֵיתִי תְּפִלִּין הַיּוֹם, "מִשְׁבִּיעֵךְ אֲנִי", וְאָמַר: "אָמֵן" חִיב. **גְּמָרָא אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל הָעוֹנֶה "אָמֵן" אַחֵר שְׁבוּעָה - כְּמוֹצִיא שְׁבוּעָה בְּפִי דְּמִי, דְּכִתְבִּי: "וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן". אָמַר רַב פֶּאָא מִשְׁמִיָּה דְּרָבָא: מִתְּנִיתִין וּבְרִייתָא נָמִי דִּיקָא. דְּקִתְנִי: שְׁבוּעָתָ הָעוֹדֶת נִוְהָתָ בְּאֻנְשִׁים וְלֹא בְּנָשִׁים, בְּרָחוֹקִים וְלֹא בְּקָרוֹבִים, בְּכָשְׁרִין וְלֹא בְּכַפְּשִׁין, וְאִינָה נִוְהָתָ אֱלָא בְּרִאוֹן לְהָעִיד, וּבְפִנֵּי בֵּית דִּין וְשִׁלָּא בְּפִנֵּי בֵּית דִּין מִפִּי עֲצָמוֹ, וּמִפִּי אַחֲרִים אִינִין חִיבִין עַד שִׁיִּכְפְּרוּ בְּהֵן בְּבֵית דִּין, דְּבִרִי רַבִּי מֵאִיר; וְתִנָּתִי בְּבְרִיתָא: שְׁבוּעָתָ הָעוֹדֶת בְּיָצֵד? אָמַר לְעֵדִים: "בּוֹאוּ וְהַעֲדִינוּ", "שְׁבוּעָה שְׁאִין אֲנִי וְיִדְעִין לָךְ עוֹדֶת". אוּ שְׁאָמְרוּ: "אִין אֲנִי וְיִדְעִין לָךְ עוֹדֶת", "מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם", וְאָמְרוּ (לו) "אָמֵן", בִּין בְּפִנֵּי בֵּית דִּין בִּין שְׁלָא בְּפִנֵּי בֵּית דִּין, בִּין מִפִּי עֲצָמוֹ בִּין מִפִּי אַחֲרִים, כִּשְׁוִין שִׁכְפְּרוּ בֵּהֶם - חִיבִין: דְּבִרִי רַבִּי מֵאִיר; קִשְׁוִין אַהֲדָדִי! אֱלָא לֹא שְׁמַע מִינָהּ:**

אלא - הכי קאמר להו: לא על דעתכם, כי היכי דתהוי שבועתכם על דעת אחריים ולא יוכלו הם להתירה, דנדר שהורד על דעת רבים אין לו הפרה. **ולא** - הוי נחש בע כקורת בית הבד? בתמידי. **והא הווא** - נחש בשני שבור מלא. **דאחויק תליסר אוירוותא תיבנא** - במלא שלש עשרה אורות סוסים תבן. **שהיה ברלע בני אדם**, ועשו וביבולת תבן ונתנו בןן בהמות וחיות וגחלי אש טמונים בןן ובלעם, ובערו גופו ומת. **לישנא אחרינא**, גריסין: איריתא - ביבולת. **בפירוף** - הא דקאמר כקורת בית הבד נחש בע ביריפא כן ראייתו בשני מנומר. **כולהו נמי מטרף טריפי** - ומשני: בשבגו טרף. **נשבט שהיה טרף בגבו**, ואין נחש עשוי בחברבורות אלא בגורנו. **קתי** - לא אכלה עובר משום שבועת ביטוי. **אשכחיה בייטוי מחיביב** אשבועת שוא לא מחיביב: בתמידי, וכי הנשבט לבטל את המצות וקיים שבועתו אינו עובר משום שוא: ודרי כשיצאה השבועה מפיו יצאה לשער קדש, ואם אפשר לו, ומואנתה שעה הוא עובר אפילו קיים שבועתו תני **אף על שבועת ביטוי** - והכי קאמר: אבל - עבר על שבועת שוא לחודה, לא אכלה - עבר על שחיה, על שבועת ביטוי ששלא קיים, ועל שבועת שוא אף על פי שקיימה. **משנה נהוגת באנשים ובנשים כו'** - משום דבעי למיחני "שבועות העדות" (שבועות לו, א); באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים, וכו'. **תני בחזן נהוגת בכל אלו**. ברחוקים - כגון "שאתן לפלגן" רחוק או קרוב. **בכשין** - לעדות, או בפסולין. **מפי עצמו** - שמוציא הוא שבועה מפיו, בדכתיב קרא. **הוא הדין נמי למושבע מפי אחרים ואמר "אמן"**, כדקתני סיפא: ואחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חייב. אבל לא אמר "אמן" פטור. **כגון משביעני עלך אם אבלת** - אם לא אבלת, ואמר לו "אבלת" - "לא אבלתי" - שבועת שאלה בקרובים וברחוקים - אמר על האיש שהוא אשה, בין קרוב ובין רחוק. **גמרא כמציא שבועה מפיו** - לכל דבר, בין לחתובי משום ביטוי דבענין שירציא בשפתיו, בין לענין שבועת עדות דמדיב רבי מאיר מפי עצמו אף שלא בבית דין. **מתניתין ובריתא נמי דיקא** - דמקשינן מתניתין ובריתא אהדדי: ולא מתירין אלא בכה. **אמן בראויין להעיד** - ומפרש לקמן למעוטי שחיה. **אבל נמי** - כשיוציא אחרים - הוא מלך או מעיד. **עד שיכפרו בו בבית דין** - דכתיב (ויקרא ח) "אם לא יגיד" - במקום הראוי להגדה הכתוב מדבר. **וקרא ממושבע מפי אחרים כתיב** "ושמעתי קול אלהי", אבל נמי עצמו - בין בבית דין בין שלא בבית דין חייבין, ודילף ליה רבי מאיר בפרק לקמן (לא, א) בגזרה שוה. **משביעני עליהם ואמרו** **אמן** בין בפני בית דין בין שלא בפני בית דין חייבין. **רביסין: קשיין אחרים** - הוא מלך או מפי אחרים הוא, ומחייב רבי מאיר שלא בבית דין. **דוקיא דמתניתין קא משמע לן** - אשמעינן דדוקא דתני מפי עצמו בשבועת ביטוי, אבל מפי אחרים פטור. **דקתני מתניתין סיפא: אחת זו ואחת זו מושבע מפי אחרים חייב**, דדוקא בענו "אמן" תנן, כדקתני: ואמרו **אמן**, דלא תימא אורחא דמילתא קתני.

הדרן עלך שבועות שתיים

א נמי לשואר - לפירושו רבינו תם, דמפרש דשורא למי שירצה הדין ליתן יתן, צריך לומר דהבא היה בעל דין שבכבוד תלמיד חכם, והיה ירא שמת יתן לו, כדאמר (בכתובות פה, ב) תלמיד חכם קודם, גבי "בכסיו לטוביה", ולכן שאל ליה שגם זה תלמיד חכם ויעשה שורא למי שירצה.

הכל

מודים בעדות דכתיב ועמדו - ששכרו

לשני אנשים, ולא כתיב "ושני אנשים"

אשר להם הדין ועמדו. ועוד יש לומר: דקאי נמי

א"אשר להם רבי דהיה בעלי דינין, ובגמ' דין,

כדאמרין בסמוך, דאית לן לאוקומה דומיא

דעדים דהוי בגמ' דין.

אפרח עלי בר אווא - אף על גב דבעינן קימה

שיש בה דיהודי, כדאמרין בר, כדאמר דבכור קמא

דקדושין (דף לא, א) מכל מקום אין איסור, שהרי

עומד היה. ועוד יש לומר: דהיא היתה יודעת

בשניה עמד ושלא עשה אלא משום סתימת טענת

בעל דיה. ובלא דין מיהא למעט מפני בבית

הכסא ובבית המדרש, דהתם ליכא הדיוור כלל.

והאמר מר בשעת גמר דין בו - אף על גב דהיה

יכול להושיבה, כדאמר בסמוך דעשה

דבכור דיהודי, עדין הוה עשה דבכור תורה

שהיתה אשת חבר, איכא למימר שלא רצה

להשיבה שלא לסתום טענת בעל דיהא אפילו

בשעת גמר דין אף על פי שגמר הטענות, או שמא

אין באשת חבר לאחר מיהא דבכור תורה

עדף.

אבל איסורא אין חכמה - בסנהדרין פרק "בזן"

גדול" (יה, ב) דפרקי בן כזן גדול מעיד

מ"התעלמות, ולא מצי לשנוי את דבגמ' היינו

באיסורא, דאם כן אפילו מלך נמי, דגבי איסורא לא

אמרן "שתהא אימיתו עליו" משום דאין חכמה בו,

מיהו תימה: דהבא שו אלא תעשה הוא, ובפרק "מי

שמת" בברכות פ"א (א) מוכח דהיה באיסור,

דפרקי גבי חמוצא כלאים בבגדו פושטו אפילו

בשוק, מוחלק לשטות את פסדו ולמולו את בנו

שממנו אמת מצוה משום בזיון המת, ומשני: שבו

ואל תעשה אפילו ידע שומרי: דהתם גנאי גדול הוא

למת מצוה שאין לו קוברים, לכך שבו ואל תעשה

שרי. ודע, דבקרובים לא דחי בבד דיהודי פסח

ומילה, וכן לפשוט כלאים בשוק גנאי גדול בכנאי

מת מצוה, לכיזי פריך מיהא. באבא גבי עדות

ליכא גנאי כל כך, ולא שרי באיסורא אפילו שבו

ואל תעשה, דמאי ליה גנאי דימנא שק או קופה.

והתם נמי דפרקי ממנא שן קופה בכל שכן פריך.

והוה מצי לשנוי: שבו ואל תעשה, בדשניי ברי.

הכי, אלא שדפי' משני: שאני ממנן דאיתיהב

למחילה, או שמנא אכתי לא אסיק אדעתיה האי

שנאי. ועוד יש לומר: דבשעשעין איסור על דד לא

מקרי שבו ואל תעשה, והבא כדפירש בקונטרס,

כגון שבאה אשה לפניו כהם ליהודי, ואיסורא

ותלמיד זה יודע שבעלה חי, ובממנא שרי אפילו

מוציאין ממנו על דיד מבעלי' שגל מדין, ומנא שק

או קופה דמיהי ראה מיהא - שגל שררצה אשור

לסייל, והשתא נמי גנאי הוה דראיטורי' להויה

התם: שאני ממנא דאיתיהב למחילה. **עשה**

דבכור תורה עדף - ואם תאמר: כל שכן בבכור מלך,

שהרי אינו יכול להחליט על כבודו, ואמאי אוקמה

שמעון בן שטח לניא המלך בפרק "גדול"

בסנהדרין (יט, א) ויש לומר: דשאני דיני נפשות

דמדיני, אי נמי, במקום שאין חכם מחול על כבודו

חמיר כבוד תורה מכבוד מלך, ומה שיהיה למחול -

משום סיכול דליה' הוה.

ורואה

אי נמי, לשואר דדיני. אמר עולא: מחלוקת -

בבעלי דינין, אבל בעדים - דברי הכל בעמדה,

דכתיב: "ועמדו שני האנשים". אמר רב הונא:

מחלוקת - בשעת משא ומתן, אבל בשעת גמר דין

דברי הכל דינין בישיבה ובעלי דינין בעמדה,

דכתיב: "וישב משה לשפט את העם ויעמדו העם".

לישנא אחרין: מחלוקת - בשעת משא ומתן, אבל

בשעת גמר דין - דברי הכל דינין בישיבה ובעלי

דינין בעמדה, דהא עדים פגמ' דין דמו, וכתיב

בהו: "ועמדו שני האנשים". דביתיהו דרב הונא

הוה לה דיןא קמיה דרב נחמן, אמר: הכי נעביד?

אי איקום מקפה - מסתתמן מענתיה דבעל דינא,

לא איקום מקפה - אשת חבר הרי היא פהב!

אמר ליה לשמיעה: צא ואפרח עלי בר אווא ושרי

עלויא ואיקום. - והאמר מר: מחלוקת - בשעת

משא ומתן, אבל בשעת גמר דין - דברי הכל

דינין בישיבה ובעלי דינין בעמדה! - דיתבי כמאן

דשרי מסאניה, ואמר: "איש פלוני אתה ופאי, איש

פלוני אתה חייב". אמר רבה בר רב הונא: האי

צורבא מרבנן ועם הארץ דאית להו דינא בהרי

הררי, מוכרינן ליה לצורבא מרבנן, ולעם הארץ

נמי אמרינן ליה: "תיב", ואי קאי - לית לן בה.

רב בר שרביא הוה ליה דינא קמיה דרב פפא,

אחביה ואחבי נמי לבשל דיניה, אתהא שליחא דבי

דינא פטש ביה ואוקמיה לעם הארץ, ולא אמר ליה

רב פפא "תיב" - הכי עביד הכי? והא מסתתמן

מענתיה! - אמר רב פפא, מימר אמר: איזה הא

אחבן, שליחא הוא דלא מפייס מינאי. ואמר רבה

בר בר הונא: האי צורבא מרבנן ועם הארץ דאית

להו דינא פהדי הררי, ולא ליקדום צורבא מרבנן

וליתבי, משום דמיהו כמאן דסדר ליה לדיניה, ולא

אמרן אלא דלא קביע ליה עדיניה, אבל קביע ליה עדיניה לית לן בה, מיהא אמר:

בעדיניה טריד. ואמר רבה בר רב הונא: האי צורבא מרבנן דידע בסקהדותא, ויחליא ביה

מילתא למיזיל לבי דינא דוטרר מיניה לאסגהורי קמיה, לא לזיל. אמר רב שישא בריה דרב

אירי, אף אנן נמי תנינא: מנא שק או קופה ואין דרבו ליטול - הרי זה לא יטול. הני מילי

בממונא, אבל באיסורא - "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לגדל ה'", כל מקום שיש

בו חלול ה' - אין חולקין בכדור לרב. רב יומר הוה ידע ליה סהדותא למר וזטרא, אתהא

לקמיה דאמימר, אוחביניהו לכולחו. אמר ליה רב אשי לאמימר, והאמר עולא: מחלוקת -

בבעלי דינין, אבל בעדים - דברי הכל בעמדה! אמר ליה: האי עשה והאי עשה, עשה

דכבוד תורה עדף. (סימן: סניגור' פור גזלת מרמה) תנו רבנן: מנזן לדנין שלא יעשה

סניגור' לרבריו' תלמוד לומר: "מדבר שקר תרחק". ומנזן לדנין שלא ישב תלמיד פור

לפניו' תלמוד לומר: "מדבר שקר תרחק". מנזן לדנין שיוע' לחבירו שהוא גזלן, וכן עד

שיוע' בחבירו שהוא גזלן, מנזן שלא יצטרף עמו? תלמוד לומר: "מדבר שקר תרחק".

מנזן לדנין שיוע' בדין שהוא מרומה, שלא יאמר: הואיל והעדים מעידין, אחתכנו, ויהא

קולר

אי נמי לשואר דדיני - יש דין שאינו תלוי בראיית עדים ולא בשבועה, אלא במה שלב

הדיינים נוטה לזכות ולחייב, כגון הנך דכתובות (פה, א): החווא דאמר להו "בכסיו לטוביה"

ואתו שני טוביה, ואמרין התם: שודא דדיני - מנזן שחידין לא שודא דאמר לחת לו

מתנה, אי נמי, לשני שטרות של מכר שכתבו בוים ואין דיוע' למי שרצה המוכר שטר

תחלה, אמרינן: שודא דדיני. אף כאן כך שלח

לי, אם הדין תלוי בשודא דדיני - זה ראו

לזכותו, שחכם וצדיק הוא. "שודא" לשון

השלכה, כדמרגמנין ירה בים שדי בימא

(שמות טו), מחלוקת - רבי יהודה וחכמים.

דביתיהו דרב הונא - משמח רב הונא. אפרח

בר אווא - ואעמוד, ולא יבין זה שבשביח

מעמדו אלא מפני האווא הפורח ובה עליו. (ד"רס)

- ספרים אחרים: כלומר, תמיד על זה מה דהוה

עביד רב נתמן, ואומר זה לא דבר). הדיינין

בישיבה - והבא לחלוק בכדור היכי עביד דקאים.

ופשני: דיתבי וב' - כלומר, לא עומד ולא יושב

יושב, אלא כאדם שיתיר רצועה על הסנדל.

כשש - בעט, דלא מפיסי' מינאי - לא עשיתי

לו טובה ואני אובדני, לא ליקדום וליתבי - לפני

הדין קודם שיבא בעל דיני. אפילו יושב

ושותק, דמיהו כמאן דמסדר ליה - טענתיה,

וגורס שיחשדוהו במטענים דבריו לדנין, ועבר

ב"את תשא שמע שוא" כדלקמן. קבע עדיניה -

שחידין רבו שדי לן בקיעות כלמור. יסאין דרבו

ליטול - אם היה שלו. הרי זה לא יטול - אינו

מוחרר עליו ב"לא תוכל להעלים", שבאמר

"והתעלמת" פעמים שאתה מתעלם (בבא

מזיעא פ"א, אבל באיסורא - כגון אשה הבאה

לפני חכם להתהיר לינשא, ותלמיד זה יודע

שבעלה חי - אין חכמה חשוב לגדל ה'. האי

עשה - ועמדו. האי עשה - "את ה' אלהיך

"תירא" לרבות ותלמיד חכם) ובמס' (אבות פ"א, א)

ב). לא יעשה סניגור' לחבירו - אם דין ודבר

קנופי לומר שהוא טועה, לא יחזוק דבריו לחביו

ראיות לחבירו, שהוא בוש לחזור. אלא כל

צדיקי' חזרו לחזירין על לא מיהו. שלא ישב

תלמיד פור לפניו - לישא וליתן בדין עמו, שלא

יטעהו. שלא יצטרף עמו - ואף על פי שהעדות

אמת. דמיהו - שגורם לפסוק דין על פי

שנים עדים, אף כאן אלא עד אחד. שהוא

מרוס - שלמד מתוך רבי' עדים שאין עדותם

אמת.

קולר

הלכה ז מתני' מת בנה מישראל – תאכל במעשר, מלוי – תאכל בתרומה. מת בנה מכהן – לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר:

הלכה ח מתני' בת כהן שנשאת לישראל – לא תאכל בתרומה. מת וְלֹא מִמֶּנּוּ בֶן – לא תאכל בתרומה. נשאת ללוי – תאכל במעשר. מת וְלֹא מִמֶּנּוּ בֶן – תאכל במעשר. נשאת לכהן – תאכל בתרומה. מת וְלֹא מִמֶּנּוּ בֶן – תאכל בתרומה. מת בנה מכהן – לא תאכל בתרומה. מלוי – לא תאכל במעשר. מת בנה מישראל – חוזרת לבית אביה, על זו נאמר: "ושבה אל בית אביה בנעוריה":

גמ' רבי ליונטי בעא קומי ר' יונה: ניקח בת כהן שנשאת לישראל חוזרת ואוכלת.

[דף נ"ג ע"א]

בת ישראל שנשאת לכהן, הואיל והיא ראויה לוכל, למה אינה אוכלת? אמר ליה: בן אמר רבי ועירה רב ענן בשם רב, מהו בת כהן? מתלמדתה של כהן! כמה דתימר: "בת ככל השודדה". וכי בת ככל היתה? אלא שנעשית במעשה ככל. ר' יוסי בי רבי בון בשם רב: שתי בנות אמורות בפירשה, אחת חוזרת ואוכלת ואחת חוזרת ואינה אוכלת. בת כהן שנשאת לישראל – חוזרת ואוכלת. בת ישראל שנשאת לכהן – חוזרת ואינה אוכלת. אמור מעתה, נשאת לכשר – חוזרת ואוכלת. לפסול – חוזרת ואינה אוכלת. רב אמר: הלכה אוכלת בתרומה ואינה אוכלת כחזה ושוק. רבי יוחנן אמר: אוכלת כחזה ושוק. תני רבי חייה מסייע לרב: "מלחם" – לא כל הלחם. תני ר' שמעון בן יוחי מסייע לרבי יוחנן: "מלחם אביה תאכל" – לרבות חלות תודה ורקיקי נזיר:

פרק י

הלכה א מתני' האשה שהלך בעלה למדינת הים, באו ואמרו לה: 'מת בעליך' ונשאת ואחר כך בא בעלה – תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה, אין לה לא כתובה, ולא פרות, ולא מזונות, ולא בלאות, על זה ועל זה. ואם נמלה מזה ומזה – תחזיר. ותילד ממזר מזה ומזה, לא זה וזה ממזאין לה, ולא זה וזה זכאים לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה. היתה בת ישראל – נפסלה מן הכהונה, ובת לוי מן המעשר, ובת כהן מן התרומה. אין יורשיו של זה ולא יורשיו של זה יורשין בתביתה, מתו, אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מיבמין:

גמ' כמה דתימר תמן, מפרישין אותן שלשה חדשים שפוא מעברות הן, ואם היו קטנות ולא היו ראויות לילד – מחזירין אותן מיד. ואמר אף הכא בן שנייא היא, תמן שאחרים הטעו בהן, והכא לא אחרים הטעו בה.

[דף נ"ג ע"ב]

קנס קנסו בה שתהא בודקת ופת. וקנסו בה אצל השני ולא וקנסו בה אצל הראשון. אמר רבי יוחנן: מריח ערוה נגעו בה. מעתה לא תהא צריכה ממונו גט. שנייא היא שנשאת לו דרך התר. שמואל אמר: אמר אני, שפוא שלח לה גטה ממדינת הים. התיב רבי חגי קומי רבי זעירא: והתנינן, אמרו לה 'מת בעלך' ונתקדשה ואחר כך בא בעלה – מותרת לחזר לו. אם אמר את שפוא שלח לה גטה ממדינת הים תהא אסורה לחזר לו! אלא ברבי יוסי בן כפר, דרבי יוסי בן כפר אמר: מן הארוסין מותרת. ולא מודי רבי יוסי בן כפר שאם נתן לה האחרון גט פסלה מן הכהונה? והתנינן, אף על פי שנתן לה האחרון גט – לא פסלה מן הכהונה. רבנין דקיסרין בשם רבי הילא: כדי לברר אסורו של ראשון. עד כדון בידעת שהיא אשת איש. לא היתה יודעת שהיא אשת איש. נישמעינה מן הדא: קטנה שהשיאה אביה, נתגרשה והלכה והשיאה את עצמה, ואמר רבי אילא: תני תמן, כל העריות אינן צריכות הימנינו גט חוץ מאשת איש בלבד. רבי עקיבה אמר: אף אחות אשתו ואשת אחיו. שנייא היא, תמן בין שהיא יודעת בין שאינה יודעת והכא לא שנייא בין שהיא יודעת בין שאינה יודעת: ולא פרות – ואמר ר' אבינא: שאינה יכולה להוציא ממונו אכילת פרות שאכל. הדא דתימר בשאכל עד שלא בא הראשון. אבל אם אכל משבא הראשון מוציאה: ואם גמלה מזה ומזה תחזיר – הדא דתימר בשנגמלה משבא הראשון, אבל אם גמלה עד שלא בא הראשון

[דף נ"ד ע"א]

כמה דלא מפקא מיניה – בן לא מפקא מינה: והולד ממזר מזה ומזה – גיחא דולד ממזר מן השני. הולד ממזר מן הראשון. רבי בא בשם רבי זעירא אמר: דרבי עקיבה היא, דרבי עקיבה אמר: הכא על סושתו הולד ממזר. המחזיר גרושתו משנשאת – הולד ממזר. ר' יוסי בשם רבי הילא: דברי הכל הולד פשר, בגיטה בן ממזרה. מה נפק מן ביניהון? נתן לה השני גט ואחר כך בא עליה הראשון, על דעתיה דרבי בא בשם רבי זעירא: הולד ממזר ברבי עקיבה. על דעתיה דרבי יוסי בשם רבי הילא דברי הכל הולד פשר: לא זה וזה מיטמא לה – הדא היא דתני רבי חייה: מטמא הוא אדם לאשתו פשירה. ואינו מיטמא לאשתו פסולה. אית תניי תני: תצא בשלשה עשר דבר. ואית תניי תני: תצא בארבעה עשר דבר. מאן דמר תצא בשלשה עשר דבר – עבד במציאתה ובמעשה ידיה הדא. ומאן

דמר בארבעה עשר דבר – עבד כל חדא וחדא מינהון חדא. אמר רבי ירמיה: לויא שזינת – אוכלת בפעשר. ותני כן, לויא שנשבית או שבא עליה אחד מן הפסולין לה – לא כל הימנה לפוסלה. לויים המזוהמין מאימון – לא חשו להם משום ריה פסול. והתנינן, בת לוי מן הפעשר! אמר ר' יוסי: תפתר שבא עליה ישראל וילדה ממנו בן. רבי ביסנא בשם רבי יהושע בן לוי: כהנת שזינת – אוכלת בפעשר. ולא מתניתא היא? בת כהן מן התרומה, הא בפעשר אוכלת. כמאן דאמר: אין נותנין מעשר לכהנה. אמר רבי נסא: מיליהון דרבנן פליגי, דאמר ר' הילא, ר' שמעון בן יוסינא בשם רב הושעיה: כהן שבא על גרושה והוליד בן, ומת האב בתוך שלשים – הכן חייב לפדות את עצמו. לאחר שלשים יום – חזקה שפדייו אביו. ואם לאחרים הוא פודה, לא כל שכן בנו?

[דף נ"ד ע"ב]

ולא כבר תניננה אין לה כתיבה. אמר רבי יוסי בן יעקב: שלא תאמר בה קנסו ולא קנסו ביורשיה. לפום בן צריך מימר אין לה כתיבה. סוטה, בשם שהיא אסורה לבעל כך היא אסורה לבועל. בשם שהיא אסורה לאחיו של בעל, כך היא אסורה לאחיו של בועל. וכול בשם שצרת סוטה אסורה לאחיו של בעל כך תהא אסורה לאחיו של בועל? נישמענה מן תדא: האשה שהלך בעלה למדינת הים, ואמרו לה: 'מות בעליך' והיה לה יכם כאן ויבמה, ומת, ואחר כך בא בעלה – אסור בה ומוטר בצרתה. אסור בה ומוטר באשת אחיו. ואשת אחיו לא בצרת סוטה היא? תדא אמרה, שצרת סוטה מותרת לאחיו של בועל. אמר רבי יודה: אתיא ברבנן דתמן. דאמר ר' הילא: ותני תמן, כל העריות אינן צריכות ממנו גט חוץ מאשת איש בלבד. ר' עקיבה אומר: אף אחות אשתו. ואשת אחיו לא בצרת סוטה היא? תדא אמרה צרת סוטה מותרת לאחיו של בועל, ברם ברבנן דהכא. רבי אחיא אמר בשם רבי יוחנן: הכל מודין באשת אחיו שהיא צריכה הימנינו גט

[דף נ"ה ע"א]

משום הלכה אשת איש קנה בה ערוה. וערוה פותרת צרתה. אמר רבי חנניה: אפילו ברבנן דהכא אתיא היא. בה קנסו ולא קנסו ביורשיה. אמר רבי חנניה בריה דר' הלל: אם ברבנן דתמן יהא מותר בה. ר' זעירא בשם ר' יוחנן: צרת סוטה אסורה וצרת גרושה מותרת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן: כל הצרות מותרות חוץ מצרת סוטה. שמואל אמר: גרושה עצמה מותרת לביתה. מה פליגי בגין דהוון עסקין בצרות לא אדברין גרושות. צרת סוטה למה היא אסורה? רבי יוחנן אמר: מריח ערוה נגעו בה. רב אמר: מפני שכתוב בה טמאה בעריות:

הלכה ב מתני' רבי יוסי אומר, פתבתה על נכסי בעלה הראשון. רבי אלעזר אומר, הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה. ורבי שמעון אומר, ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה, ואין הולד ממנו ממזר. ואם נסת שלא ברשות, מתרת לחזור לו. נשאת על פי בית דין, תצא, ופטורה מן הקרבן. לא נסת על פי בית דין, תצא, ותיבת בקרבן. ופה כח בית דין, שפוטרה מן הקרבן. הוריה בית דין לנשא, והלכה וקלקלה חבת בקרבן, שלא התירוה אלא להנשא:

גמ' רבי בא רב המנונא ורבי זעירא, תריהון אמרין: זהו ראשו של פרק. מה אמר רבי יוסי בשאר כל הדברים? נישמעינה מן הדא ר' יוסי אומר: כל שהוא פוסל על ידי אחרים – פוסל על ידי עצמו וכל שאינו פוסל על ידי אחרים – אינו פוסל על ידי עצמו. ואמר רבי בא: רב המנונא ור' זעירא תריהון אמרין זהו ראשו של פרק.

[דף נ"ה ע"ב]

הדא אמרה לא חלוק רבי יוסי בשאר כל הדברים. מה אמר רבי לעזר בכתבה? מה אם דברים שנפלו דרך אסור את אומר זכאי, בתובה שנפלה לו דרך התר לא כל שבין? מסתברא דר' לעזר ידי לרבי יוסי, ר' יוסי לא ידי לרבי לעזר, רבי יוסי ור' לעזר יודון לר' שמעון. ר' שמעון לא ידי לרבי יוסי ור' לעזר. הדא אמרה על דרבי שמעון ביאה פסולה פוטרת. לא מסתברא דלא נסת ברשות מותרת, שלא ברשות אסורה. אמר רבי יוחנן: דברי ר' שמעון עשו בית דין הוריתן בידון איש ואשה. נשאת שלא ברשות בשגגת איש ואשה. אמר ר' יוחנן: לית כאן פטורה אלא חבת. התיב ר' חגי קומי ר' יוסי: ויהא בן בהוריה, בשחורו מתר לבוא על אשת איש. ולא עקירת גוף הוא. בשחורו עד חמש שנים אסורה. מיבן ואילך מותרת. ויהא בן בקלקיל. הקלקיל דומה לאכילת חלב ודם, בשחורו מתר לאכול חלב ודם:

הלכה ג מתני' האשה שהלך בעלה ובנה למדינת תימן, ובאו ואמרו לה, מת בעליך ואחר כך מת בנה, ונשאת, ואחר כך אמרו לה חלופ היו הדברים, תצא והולד ראשון ואחרון ממזר.

גמ' מה את עבד בעידי מיתה או בעידי גרושין? אין תעבדינה בעידי מיתה פליגא על רבנן דתמן. אין תעבדינה בעידי גרושין, פליגא בין על רבנן דהכא בין על רבנן דתמן. אמר ר' יוחנן: ונתני בן, שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת – לא תנשא, ואם נשאת – לא תצא. שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה – לא תנשא ואם נשאת – תצא

[דף נ"ו ע"א]

תמן אמר, לא שנייא, היא מיתה היא גרושין - לא תנשא, ואם נשאת - לא תצא. על דעתיה דרבנן
 דתמן ניהא, היא מיתה היא גרושין. על דעתיה דרבנן דהכא, מה בין מיתה מה בין גרושין? ר' יעיר
 אמר לה סתם, רבי חיה בשם רבי יוחנן אמר: הדעת מכרעת בעידי מיתה מאחר שאילו יבוא הוא
 מכחיש. אמר רבי חזקיה: רבנן דתמן בדעתין, כמו דרבנן דתמן אומר, בשעה שיצאת בעדות ברורה
 יצאת בו. בן רבנן דהכא אמרין בשעה שנפת - בעדות ברורה נפת. אמר רבי יוסי: לא מסתברא
 דלא, מחלפא שיטתין דרבנן דתמן. לא מודיי רבנן דתמן, שאילו משעה ראשונה שנים אומרים מת
 אביה, מתוכה ושנים אומרים לא מת אביה מתוכה, שהשדה בחזקת של ראובן. אילו אמרו שנים
 נתגרשה ונשאת ושנים אומרים לא נתגרשה לא תצא, יאות. מתניתא פליגא על ר' יוחנן, שנים
 אומרים נתקדשה ושנים אומרים לא נתקדשה - לא תנשא, ואם נשאת - לא תצא. אמר רבי
 הושעיה: פתר לה רבי יוחנן, שנים אומרים נתקדשה ונתגרשה, ושנים אומרים לא נתגרשה - לא
 תנשא, ואם נשאת - לא תצא. מה בינא לקדמיתא? תמן החזקה אשת איש בפני הכל, ברם הכא
 לא החזקה אשת איש אלא בפני שנים, לכשיבואו שנים ויאמרו זהו שקדש. מתניתא פליגא על רבי
 יוחנן, שנים אומרים

[דף נ"ו ע"ב]

נשפית והיא טהורה, ושנים אומרים נשפית והיא טמאה - לא תנשא, ואם נשאת - לא תצא. אמר
 רבי יוסי: מאחר שאילו אומרים טהורה ואילו אומרים טמאה, כמי שאילו אומרים נשפית ואילו אומרים
 לא נשפית ואנו בחיין מפייה. שנים אומרים נתקדשה ושנים אומרים לא נתקדשה. רבי יונה מדמי לה
 לחלבין, אילו שנים אומרים פלוגי אכל חלב ושנים אומרים לא אכל חלב, שמו אינו מביא אשם תלוי
 מספק. והכא יתן גט מספק. אמר ליה רבי יוסי: לא תדמינה לחלבין, שכן אפילו אמר לבי נוקריני -
 מביא אשם תלוי. מתניתא פליגא על רבי יוסי, שנים אומרים נתקדשה ושנים אומרים לא נתקדשה
 - לא תנשא. וסיפא פליגא על רבי יונה, אם נשאת לא תצא. אמר ר' מנא: לא דרבי יוסי אמר תנשא
 ולא דר' יונה אמר אם נשאת תצא. לא אמר לה, אלא לא תדמינה לחלבין, שאפילו אמר לבי נוקריני
 - מביא אשם תלוי:

הלכה ד מתני' אמרו לה, מת בגד ואחר כך מת בעליה, ונתיבמה, ואחר כך אמרו לה, חלוף היו
 הדברים, תצא ותולד ראשון ואחרון ממזר:

גמ' לא היתה צריכה להנשא אלא להתיבם. והוא יבמה שנשאת בלא חליצה. רבי ירמיה אומר: זה חולץ וזה מקנים. רבי יודה בר פזי בשם ר' יוחנן: תצא. רבי יוסי בשם ר' הילא: תצא. רבי יוסי שאיל לר' פינחס: היך סבר רבי? אומר ליה: ברבי ירמיה. אומר ליה: חזור בך. דלא כן אני כותב עליך וכן מביא. אומר רבי ובידא: מתניתא מביע לרבי יוחנן, תצא מזה ומזה, ושלשה עשר דברים בו בדברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבה רבו, וחכמים אומרים: אין ממזר ביבמה. לא אומר אלא אין ממזר ביבמה הא לצאת – תצא. והתנינן תצא, ואמר רבי יוחנן תצא:

הלכה ה מתני' אמרו לה, מת בעליך, ונסת, ואחר כך אמרו לה, קים הנה ומת, תצא, והולד ראשון ממזר, והאחרון אינו ממזר. אמרו לה, מת בעליך ונתקדשה, ואחר כך בא בעלה, מתרת לחזור לו. אף על פי שנתן לה אחרון גמ, לא פסלה מן הכהונה. את זו דרש רבי אלעזר בן מתיה, (ויקרא כא) ואשה גרושה מאישה, ולא מאיש שאינו אישה

גמ' רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אין לה אלא משום זהום כהונה. ואין בית דין מזהמין אותה.

[דף ג"ז ע"א]

מה את מקנים לה, בעד אחד או בשני עדים? אין תקיימנה בעד אחד נמצאת אומר עד אחד מתירה ליבם. אין תקיימנה בשני עדים, הנה פליגא על רב, דאמר רב נחמן בשם רבי יעקב בשם רב: נשאת על פי שנים. אפילו דהוא אתי, אמרין ליה: לית אתננו. ומנן שאין קדושין תופסין באשת איש? רבי אימי בשם רבי ינאי: "ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר", בשתצא מביתו יהא לה הויה אצל אחר. ומנן שאין קדושין תופסין בכל העריות? רבי תנחומא בשם רב הונא: "ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר". ומה תלמוד לומר "אחר"? פרט לפרשת עריות:

הלכה ו מתני' מי שהלכה אשתו למדינת הים, ובאו ואמרו לו מתה אשתך, ונשא את אחותה, ואחר כך בא את אשתו, מתרת לחזור לו. הוא מתר בקרובות שניה, ושניה מתרת בקרוביו. ואם מתה ראשונה, מתר בשניה. אמרו לו, מתה אשתך, ונשא את אחותה, ואחר כך אמרו לו, קימת היתה, ומתה, הולד ראשון ממזר, והאחרון אינו ממזר. רבי יוסי אומר, כל שפוסל על ידי אחרים, פוסל על ידי עצמו. וכל שאין פוסל על ידי אחרים, אינו פוסל על ידי עצמו. אמרו לו, מתה אשתך, ונשא אחותה מאביה, מתה, ונשא אחותה מאמה, מתה, ונשא אחותה מאביה, מתה, ונשא אחותה מאמה ונמצאו כלן קימות, מתר בראשונה, בשלישית, ובחמישית, ופטרות צרותיהן, ואסור בשניה ובכרעית, ואין

ביאת אחת מהן פוטרת צרתה. ואם בא על השנייה לאחר מיתת הראשונה, מתר בשניה וברביעית, ופוטרות צרותיהן, ואסור בשלישית ובחמישית, ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה:

גמ' פתיב "ושכב איש אותה" – שכיבתה אוסרתה. ואין שכיבה אחרת אוסרתה. ואמר אף הכא "תחת אשד" פרט לאונסין. אמר רבי מתניה: גזרו על דבר שהוא מצוי. ולא גזרו על דבר שאינו מצוי. דרך האיש לצאת למדינת הים. אין דרכה של אשה לצאת למדינת הים. תני, אמר רבי יודה: מודין בית שמאי ובית הלל בבא על חמותו שפסל את אשתו. ועל מה נחלקו? בבא על אחות אשתו שפית שמאי אומרים פסל. ובית הלל אמרו לא פסל. חבריא בשם רבי יוחנן: טעמא דרבי יודה "באש ושרפו אותו ואתהו". מה אנן קמיין, אם לענין שרפה – אין נשרפת אלא אחת, אלא אם אינו ענין לשרפה תנהו ענין לאסור. עד דדון ברבי עקיבא. ברבי ישמעאל. תני ר' ישמעאל: "באש ושרפו

[דף נ"ז ע"ב]

אותו ואתהו". הוא ואת שנייה. והיו בית שמאי דנין, מה במקום שבא אסור חקל על אסורה חקלה, אסר את אסריו, כיון שבא אסור החמור על אסורה החמורה, אינו דין שנאסר את אסריו? והיידין אסור קל? אמר רבי יוחנן: ראשה דפרקא. וההו נוקל? אינו אלא חמור! שנייה היא שנשאת לו דרך התר. רבי הושעיה רבה אמר: במחזור את גרושתו משנשאת היא מתניתא. למה לי משנשאת? אפילו משנתארסה! בגין דרבי יוסי בן פיפר דרבי יוסי בן פפר אמר: מן הארוסין מותרת. רבי ליעזר אמר: ביבמה שנפלה לפני שני יבמין היא מתניתא. עשה בה אחד מהן מאמר. ואחר כך בא עליה השני. למה לי בא עליה אפילו לא בא עליה, ועשה בה מאמר! בגין בית שמאי, בגין רבי שמעון. תני אמר רבי שמעון: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בבא על אחות אשתו שלא פסל את אשתו. ועל מה נחלקו? בבא על חמותו, שפית שמאי אומרים: פסל. ובית הלל אומרים: לא פסל. והיו בית הלל דנין, האיש מותר בכל הנשים והאשה מותרת בכל האנשים. קדישה – הוא אסרה והיא אסרתו. מרבה אסור שאסרה מאסור שהיא אוסרתו שהוא אסרה לילך להנשא לאיש זר. והיא לא אסרתו אלא על קרובותיה בלבד. ותר הדברים קל וחמור, מה אם היא שאסרה אסור מרבה ושנגה עליו באסורה – לא נאסרה למתן לה, הוא שאסורו אסור ממעט ושנג באסורו, אינו דין שלא יהא אסור למתן לו? הדין דין, בשוגג. במזיד מניין? תלמוד לומר "אותה" – אותה שכיבתה אוסרתה אין שכיבת אחרת אוסרתה. אימי אבוי דשמואל בר אימי בשם רב יהודה: הלכה ברבי שמעון. אתא עובדא קמי ר' מנא ואפיק לה, והוא סבר ברבי יהודה אלא שהיתה מתרנגלת לבוא אצלו. ר' בא ורב המנונא ורבי זעירא

[דף נ"ח ע"א]

תרויהוין אמרין: זהו ראשו של פרק. מה אמר ר' יוסה בשאר כל הדברים? נישמענה מן הדא, רבי יוסי אומר: כל שהוא פוסל על ידי אחרים – פוסל על ידי עצמו, וכל שאינו פוסל על ידי אחרים – אינו פוסל על ידי עצמו. ואמר רבי בא, רב המנונא ורבי זעירא, תרויהוין אמרין זהו ראשו של פרק. ר' הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: אחות אשתו נשואה, הואיל והוא פוסל על ידי אחרים – פוסל על ידי עצמו. ואחות אשתו פנויה, הואיל ואינו פוסל על ידי אחרים – אינו פוסל על ידי עצמו. דמר רבי הילא בשם ר' שמעון בן לקיש: צריכה הימנו גמ. והיד עבידא? גבר אית ליה בריתא וחורגא, ואינתו אית לה בריתא וחורגא, ואסבון דין לדון ואולידון בריתא – משריי מן חורגתא דאיתתא:

הלכה ז' מתני' בן תשע שנים ויום אחד, הוא פוסל על ידי אחיו, והאחים פוסלין על ידו, אלא שהוא פוסל בתחלה, ואחיו פוסלין בתחלה וסוף. ביצד, בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, פוסל על ידי אחיו. באו עליה אחיו, ועשו בה מאמר, נתנו גט או חלצה, פסלו על ידו:

גמ' הא בסוף אינו פוסל במאמרו אבל בביאתו פוסל, אלא שהוא פוסל בדבר אחד והן פוסלין בארבעה דברים. ביצד? בן תשע שנים ויום אחד. "ואם לבנו ייעדנה" – לבנו הוא מינדה

[דף נ"ח ע"ב]

אינו מינדה לאחיו, אלא אם אמרת בכו, וייעדנה לאחיו מאל וחמר, מה אם הן שאינו קם תחתיו לחליצה וליבום הרי הוא מינדה לו, אחיו שהוא קם תחתיו לחליצה וליבום אינו דין שיייעדנה לו? לא, אם אמרת בכו שהוא קם תחתיו בשדה אחוזה. תאמר באחיו שאינו קם תחתיו בשדה אחוזה. הואיל ואינו קם תחתיו בשדה אחוזה אינו דין שיייעדנה לו. תלמוד לומר: "ואם לבנו ייעדנה." – לבנו הוא מינדה ואינו מינדה לאחיו. "ואם לבנו ייעדנה" – לבנו הוא מינדה ואינו מינדה לבנו. שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעירא: בפרשת נחלות את עבד בן בכו, והכא לית עבד בן בכו? אמר ר' זעירא: מאן דמר לי תדא מילתא אנא משקי ליה קונדיטון. התיב ר' תנחום: הרי פרשת נחלות הרי עשיתם אח בכו ושאר כל הקרובים בכו – את עושה בן בכו, ובאן שלא עשית אח בכו, ושאר כל הקרובים – אין את עושה בן בכו. התיבון רבנן דקיסרין: הרי פרשת טמאות הרי עשיתם אח בכו ושאר כל הקרובים בכו. ואין את עושה בן בכו? אמרין, הא אזיל קונדיטון. "ואם לבנו ייעדנה" – לדעת. אמר רבי יוסי: לית כאן לדעת. אמר רבי יעקב בר אחא: בן אית פאן פרבי יוסי בי רבי יהודה. אמר רבי שמואל בר אבדומא: אפילו תימר אית כאן, בר' יוסי בי רבי יהודה לא קטן הוא?

"אם לבנו ייעדנה" – לדעת. רבי יוחנן אומר: מייעדנה בין לבנו הגדול בין לבנו הקטן, בין לדעת בין שלא לדעת. ר' שמעון בן לקיש אומר: אינו מייעדנה אלא לבנו הגדול, בלבד לדעת. בן תשע שנים ויום אחד עושה אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. על דעתיה דרבי יוחנן דהוא פתר לה בעידיה, ניהא, יעידין שיש לו קנן בה עושה אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דהוא פתר לה בגשואין, תהא פטורה מן החליצה ומן היבום. והתנינן נשא אשה ומת – הרי זו פטורה. אמר ר' אבין: אתיא דרבי שמעון בן לקיש פרבי יוסי בי ר' יהודה. ותני בן, בן תשע שנים ויום אחד עד בן שתים עשרה ויום אחד שחביא שתי שערות

[דף נ"ט ע"א]

הרי זו שומא. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: הרי אילו סימנין. רבי יעקב בי רבי בון בשם רבי יוסי בן חנינה: והן שעמדו בו בשעת סימנין. ר' יוסה בעי: עמדו בו בשעת סימנין למפריעו הוא נעשה איש. או מיכן ולבא? רבי אבון פשיטא ליה למפריעו הוא נעשה איש, כל שבין לבא. די פתר הדין דרבי שמעון בן לקיש פרבי יוסי בי רבי יהודה, ולמה לית רבי יוסי פתר הדין דרבי שמעון בן לקיש פרבי יוסה בי רבי יהודה? אמר רבי מנא: דהיא צריכה ליה. רבי יוסי בעי: עמדו בו בשעת סימנין למפריעו נעשה איש, או מיכן ולחבא? ניהא אלמנה וגרושה. תפתר שבא עליה משנהגדיל נתן לה גיטא. חלוצה, תפתר שבא עליה ומת וחלצו לה אחין ועל ידיה היא נעשית חלוצה. מעתה אפילו פחות מתשע! אמר רבי שמואל בר אבדקא: וכיני, אלא בגין דתנא פולחון תשע תנא אף הוא עמהון. רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי: מאחו למד רבי יוסי ברבי יודה. דתני, אחו חוליד בן תשע.

[דף נ"ט ע"ב]

הרן בן שיש. וכלב בן עשר. כמאן דאמר הוא כלב בן חצרון הוא כלב בן יפונה.

הלכה ח מתני' בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ואחר כך בא עליה אחיו שהוא בן תשע שנים ויום אחד, פסל על ידו. רבי שמעון אומר, לא פסל. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ואחר כך בא על צרתה, פסל על ידי עצמו. רבי שמעון אומר, לא פסל בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ומת, חולצת ולא מתניבמת, נשא אשה ומת, הרי זו פטורה. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ומשהגדיל נשא אשה אחרת ומת, אם לא ידע את הראשונה משנהגדיל, הראשונה חולצת ולא מתניבמת, והשניה או חולצת או מתניבמת. רבי שמעון אומר, מיבם לאיזו שירצה, וחולץ לשניה. אחד שהוא בן תשע שנים ויום אחד, ואחד שהוא בן עשרים שנה שלא חביא שתי שערות:

גמ' שמואל אומר: דברי רבי מאיר, עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול, וכמה דאת אמר עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול. ודכותה נעשה חליצת בן תשע שנים ויום אחד כגט בגדול. ורבניו אמרין: אין חליצת בן תשע שנים ויום אחד כגט בגדול. ולמה עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול? שכן ביאה בגדול קונה בין לדעת בין שלא לדעת, נעשה חליצת בן תשע שנים ויום אחד כגט בגדול? וחליצה בגדול אינה פוטרת אלא לדעת. אילו שומרת יבם שנפלה לפני כמה יבמין שפא אינה מתניבמת? תני ר' חייא, "ומת אחד מהם" – אשת מת אחד מתניבמת ולא אשת שני מתים.

[דף ס' ע"א]

שניה למה אינה מתניבמת? אמר רבי לעזר: דרבי מאיר היא, דאמר ר' מאיר: כל שאינו מייבמני – אין מייבם צרתו. אמר רבי יוחנן: מיני שמעיה רבי אלעזר ואמרה. אמר רבי יוסי: מתניתא אמרה בן – בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, משהגדיל נשא אשה אחרת, אם לא ידע הראשונה משהגדיל – השניה או חולצת או מתניבמת. הראשונה – חולצת ולא מתניבמת. הכא איתמר חולצת והכא איתמר מתניבמת? הן דתימר חולצת – רבי מאיר ורבי שמעון. והן דתימר מתניבמת – רבי שמעון ורבנן. פשיטא הדין מילתא, פחות מכן עשרים שהביא שתי שערות – למפריעו הוא נעשה איש. ויותר מכן עשרים שהביא שתי שערות – מיכן והילך הוא איש. מה פליגין, בכן עשרים, שמואל אומר: למפריעו הוא נעשה איש. רב אומר: מיכן והילך הוא איש. מתניתא פליגא בין על דין בין על דין. הסרים אינו נעשה בן סוֹרר ומוֹרֵה שאין בו הקפת זקן. ויתרה בו, שפא יביא שתי שערות בתוך שלשה חדשים. כמאן דמר אין מקבלין התרייה על הפסק. מתניתא פליגא על שמואל, אחד בן תשע שנים ויום אחד. ואחד בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות כמה דתימר בן תשע שנים ויום אחד ועד בן שלש עשרה שנה ויום אחד שהביא שתי שערות – למפריעו אינו נעשה איש. ודכותה, בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות, מיכן והילך הוא נעשה איש. מה עבד לה שמואל? פתר לה סמוך לעשרים שנה:

פרק י"א

הלכה א מתני' נושאין על האנוסה ועל המפגה. האונס והמפגה על הנשואה, חייב. נושא אדם אנוסת אביו ומפתת אביו, אנוסת בנו ומפתת בנו. רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפתת אביו.

מִסְכַּת סוּטָה פָּרָק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב): "בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֶׁשׁ לְמַלְכוּת אָסָא עָלָה בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עַל יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת הַרְמָה" וְגו', אֲפָשָׁר לומר כֵּן? וְהֵלֵא אָסָא קָבַר אֶת בַּעֲשָׂא בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁשׁ לְמַלְכוּתוֹ, מֵה תִּלְמוּד לומר בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֶׁשׁ? נֶגֶד שְׁלֹשִׁים וָשֶׁשׁ שָׁנָה שֶׁנִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה בְּמֶלֶךְ מִצְרַיִם, וְנֶגֶד שְׁלֹשִׁים וָשֶׁשׁ שָׁנָה שֶׁנִּגְזְרָה גְזָרָה עַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁתִּתְחַלֵּק, וּבִאֲחֻרּוֹנָה עֲתִידָה שֶׁתִּחְזֹר לָהֶם, וּכְנֶגֶד שְׁלֹשִׁים וָשֶׁשׁ שָׁנָה שֶׁנִּגְזְרָה גְזָרָה עַל מַלְכֵי אֲרָם, שֶׁיְהִיוּ שׁוֹטְנִין עַל יִשְׂרָאֵל, וּבִאֲחֻרּוֹנָה עֲתִידִין לִפּוֹל בְּיַד בְּנֵי דָּוִד, לְכֹךְ נֶאֱמַר בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֶׁשׁ שָׁנָה לְמַלְכוּת אָסָא.

ב. "וַיָּמָת כִּדְבַר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם תַּחְתּוֹ בִּשְׁנַת שִׁתִּים לַיהוֹרָם בֶּן יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה" (מְלָכִים ב א), אֲפָשָׁר לומר כֵּן? וְהֵלֵא יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ אַחֲרָיו חָמֵשׁ שָׁנִים! אֲלֹא כִּיּוֹן שֶׁהָלַךְ יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה עִם אַחָאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְרִמּוֹת גִּלְעָד, נִגְזְרָה גְזָרָה עַל יְהוֹשָׁפָט לְהָרֵג, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים א כב): "וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת יְהוֹשָׁפָט" וְגו', רָאוּי לְהָרֵג בְּאוֹתָהּ שַׁעָה, אֲלֹא מִלְּמַד שֶׁבִּשְׂכָר זַעֲקָה שֶׁזַּעַק תָּלָה לוֹ הַכְּתוּב שֶׁבַע שָׁנִים וְהָיָה מוֹנִין לָבוֹן.

ג. "בֶּן שְׁלֹשִׁים וָשִׁתִּים שָׁנָה יְהוֹרָם בְּמַלְכוֹ וַיִּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם" (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב כא). וּבִאֲחֻזָּהוּ בָנוּ מֵהוּ אוֹמְרִי? "בֶּן אַרְבָּעִים וָשִׁתִּים וָשִׁתִּים שָׁנָה אַחֲזָהוּ בְּמַלְכוֹ וְשָׁנָה אַחַת מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם" (שָׁם כב). וּבִמְקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב ח): "בֶּן עֶשְׂרִים וָשִׁתִּים שָׁנָה אַחֲזָהוּ בְּמַלְכוֹ". אֲמַר רַבִּי יוֹסִי: וְכִי הָאֵיךְ אֲפָשָׁר לָבֶן שֶׁיְהִי גָדוֹל מֵאֲבִיו עֶשְׂרִים שָׁנִים? אֲלֹא כִּיּוֹן שֶׁהָשִׂיא אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶת בִּתּוֹ שֶׁל עֲמִיר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לִיהוֹשָׁפָט בָּנוּ לְאִשָּׁה, נִגְזְרָה עַל מַלְכוּת דָּוִד שֶׁתִּכְלָה עִם בֵּית אַחָאָב, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב כב): "וּמֵאֵלֵהֶם

הָיְתָה תְּבוּסָת אַחֲזָהוּ" וְגו', וְנִפְלֹו שְׁנֵיהֶם בּוֹ בַּיּוֹם זֶה עִם זֶה.

ד. כִּיּוֹצֵא בּוֹ (דְּבָרֵי הַיָּמִים א ה): "כָּלֶם נִתְיַחֲסוּ בִימֵי יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִימֵי יִרְבֵּעֶם בֶּן יוֹאֵשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל", אֲפָשָׁר לומר כֵּן? וְהֵלֵא עֲזִיָּה קָבַר אֶת יִרְבֵּעֶם וְעוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים אַחֲרָיו, אֲלֹא כֹל אוֹתָן עֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנָה שֶׁהָיָה עֲזִיָּה הַמֶּלֶךְ מְצוּרַע (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב כו) "וַיּוֹתֶם בָּנוּ עַל בֵּית הַמֶּלֶךְ שׁוֹפֵט אֶת עַם הָאָרֶץ".

ה. עַד שֶׁלֹא נִגְנְזוּ אֵלָיוּהוּ – הָיְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְרַבֶּה בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים ב ב): "וַיֹּאמֶר אֵלָיוּהוּ אֶל אֱלִישָׁע שֶׁב נָא פֹה כִּי ה' שְׁלַחְנִי עַד בֵּית אֵל", מֵהוּ אוֹמֵר (שָׁם)? "וַיִּצְאוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בֵּית אֵל אֶל אֱלִישָׁע" וְגו'. מֵהוּ אוֹמֵר? (שָׁם): "וַיִּגְשׁוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירְיָחוֹ וְגו' כִּי ה' שְׁלַחְנִי הִירְדָנָה" וְגו', מֵהוּ אוֹמֵר (שָׁם): "וַיַּחְמֹשִׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הֵלְכוּ וַיַּעֲמֻדוּ מִנְּגַד מִרְחֹוק וַחֲנּוּ עִמּוֹ וַשְּׁנֵיהֶם עֲמָדוֹ עַל הִירְדָן", יְכוֹל מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹעֲטִין? תִּלְמוּד לומר: "וַיַּחְמֹשִׁים אִישׁ" וְגו', יְכוֹל מִפְּנֵי שֶׁהֵן קִטְנִים? תִּלְמוּד לומר: "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִידְעָתָ כִּי הַיּוֹם ה' לֹקַח אֶת אֲדוֹנֶיךָ", 'אֲדוֹנֵינוּ' לֹא אָמְרוּ אֲלֵא 'אֲדוֹנֶיךָ' – מִלְּמַד שֶׁכָּלֶם חִבְּרִיו שֶׁל אֵלָיוּהוּ הָיוּ, וְהָיוּ שְׁקוּלִין כְּנֶגֶד אֵלָיוּהוּ, וּמִנֵּין שֶׁנִּסְתַּלְּקָה מֵהֵן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ? שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה נָא יֵשׁ אֶת עֲבָדֶיךָ חֲמֹשָׁה, חֲמֵשִׁים אֲנָשִׁים בְּנֵי חֵיל" וְגו'. אֲפָשָׁר לָבֶנִי אָדָם, אֲמַשׁ אוֹמְרִים "הִידְעָתָ כִּי הַיּוֹם ה' לֹקַח אֶת אֲדוֹנֶיךָ", וְעַכְשָׁו אוֹמְרִים "לָכוּ נָא וַיִּבְקְשׁוּ אֶת אֲדוֹנֶיךָ"? אֲלֹא מִלְּמַד שֶׁנִּסְתַּלְּקָה מֵהֵן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (שָׁם): "וַיִּפְצְרוּ בּוֹ עַד בּוֹשׁ וַיֹּאמְרוּ שְׁלָחוּ"; מֵה תִּלְמוּד לומר "עַד בּוֹשׁ"? מִלְּמַד שֶׁהָיָה בּוֹשׁ מֵהֶם. דְּבַר אַחֵר, "עַד בּוֹשׁ", מֵה תִּלְמוּד לומר "עַד בּוֹשׁ"? כְּלוֹמֵר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁשׁ מֵהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹא יֹאמְרוּ אֵינוֹ רוֹצֵה לְהַקְבִּיל פָּנָיו רְבוּ, כֹּל זְמַן שֶׁהָיָה אֱלִישָׁע קָיָם לֹא הָיוּ גִדְרֵי אֲרָם בָּאִין בְּגָבּוֹל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים ב ו): "וְלֹא יִסְפוּ

גְּדוּדֵי אָרֶם לְבָא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל", מִשְׁמַת אֱלִישֶׁעַ מֵהוּ אוֹמֵר (מְלָכִים ב יג): "וַיִּמָּת אֱלִישֶׁעַ וַיִּקְבְּרוּהוּ וּגְדוּדֵי מוֹאָב יָבֹאוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל".

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

א. מִשְׁנִבְנָה בֵּית רֹאשׁוֹן – נִגְנָז אֶהָל מוֹעֵד, וְנִגְנָז עֲמוֹ קְרָשִׁיו, קְרָסִיו, וּבְרִיחָיו וְעֲמוּדָיו וְאֲדָנָיו, וְאָף עַל פִּי שְׁלֹא הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁין אֶלָּא בְּשִׁלְחָן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, וּמִנּוּרָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה לֹא הָיְתָה צְרִיכָה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁקִּדְּשָׁה הָרֹאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לְשַׁעֲתָה וְקִדְּשָׁה לְעֵתִיד לְבֹא.

ב. מִשְׁנִבְנָה הָאָרוֹן – נִגְנָז עֲמוֹ צִנְצֻנֹת הַמֶּן וְצִלּוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וּמִקְלָו שֶׁל אֶהָרָן שֶׁקִּדְּשָׁה, פְּרֻחֶיהָ, וְאֶרְגָּז שֶׁהִשְׁבִּיבוּ פְּלִשְׁתִּים דּוֹרוֹן לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – כָּלֶם הָיוּ בְּבֵית קֹדֶשׁ קְדָשִׁים. וּמִשְׁנִבְנָה הָאָרוֹן – נִגְנָז עֲמוֹ. וּמִי גִנָּז? יֹאשִׁיָּה הַמֶּלֶךְ גִּנָּז. מֶה רָאָה? כִּיּוֹן שֶׁרָאָה שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים כח): "וַיֹּלֶךְ ה' אוֹתָהּ וְאֵת מֶלֶכָּהּ" וְגו', פָּקֵד לָלוּם וּגִנָּזוּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִי הַיָּמִים ב לה): "וַיֹּאמֶר לָלוּם הַמְּבִינִים לְכָל יִשְׂרָאֵל וְגו', תָּנוּ אֵת אֶרֶן הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מִשָּׂא בִכְתָף"; אָמַר לָהֶם: גִּנָּזוּ אוֹתוֹ שְׁלֹא יַעֲלֶה לְבָבְךָ כִּשְׂאָר כָּל הַכֹּהֲלִים, שֶׁתַּחֲזִירֵהוּ לְמִקְוֶמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִי הַיָּמִים ב לה): "עֲתָה עֲבֹדוּ אֵת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְאֵת עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל", מִיָּד גִּנָּזוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֶרֶן גָּלָה לְבָבְךָ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִי הַיָּמִים ב לה): "לֹא יוֹתֵר דָּבָר אָמַר ה'", וְאֵין דְּבוּר אֶלָּא דְּבִירוֹת שָׁבוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִי הַיָּמִים ב לו): "לְתֻשׁוֹכַת הַשָּׁנָה שְׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וַיְבִיאֵהוּ בְּכֶלֶה עִם כָּלִי חֲמֻדַּת בֵּית ה'" – זֶהוּ אֶרֶן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לִקְיִשׁ אוֹמֵר: אֶרֶן בְּמִקְוֶמוֹ נִגְנָז, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים א ה): "וַיֹּאבְדוּ הַכּוֹהֲנִים וַיִּרְאוּ וְגו' וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה".

ג. מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רֹאשׁוֹן בְּטָלוּ עָרֵי מִגְרָשׁ, וּפְסָקוֹ אוֹרִים וְתַמִּים, וּבִטְלָה

מְלוּכָה מִבֵּית דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר (עֶזְרָא ב): "וַיֹּאמֶר הַתַּרְשֶׁתָּא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקְדָּשׁ הַקְּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֶּהֵן לְאוֹרִים וְתוֹמִים". אָמַר לוֹ: כָּאֵדָם שֶׁאוֹמֵר לְחִבְרוֹ עַד שִׁיחֵיו מֵתִים אוֹ עַד שְׁיָבֹא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.

ד. מִשְׁמַתּוֹ חֲגֵי זִכְרֶיהָ וּמִלֶּאכִי – נִסְתַּלְקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָף עַל פִּי כֵן הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּבֵת קוֹל. פֶּעַם אַחַת הָיוּ מְסִבִּין בְּעֻלִּית בֶּן גּוּרִיּוֹן בִּירִיחוֹ, יָצְתָה בֵּת קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמְרָה: יֵשׁ בָּכֶם אָדָם אֶחָד שֶׁרְאוּי שֶׁתִּשְׁרָה עָלָיו שְׁכִינָה, אֲלֹא שָׁאִין דּוֹרוֹ וְזָכִי לָכֶּה, נָתַנוּ עֲיִנֵּיהֶם בְּהִלֵּל הַזֶּקֶן. וּכְשֶׁמַּת, הִסְפִּידוּהוּ: "הִי חֲסִיד הָיְתָה עֲנִיו תִּלְמִידוֹ שֶׁל עֶזְרָא".

ה. וְשׁוֹב פֶּעַם אַחֲרָת הָיוּ מְסִבִּין בְּעֻלִּיהָ בִּיבְנָה, וַיֵּצֵאת בֵּת קוֹל וְאָמְרָה: "יֵשׁ כָּאֵן אֶחָד שֶׁרְאוּי שֶׁתִּשְׁרָה שְׁכִינָה עָלָיו אֲלֹא שָׁאִין דּוֹרוֹ וְזָכִי לָכֶּה", נָתַנוּ עֲיִנֵּיהֶם בְּשִׁמּוּאֵל הַקָּטָן, כְּשֶׁמַּת, הִסְפִּידוּהוּ: "הִי עֲנִיו הִי חֲסִיד תִּלְמִידוֹ שֶׁל הֵלֵל הַזֶּקֶן". וְאָף הוּא אָמַר בְּשַׁעֲת מִיתָתוֹ: "שְׁמַעוֹן וַיִּשְׁמַעְעָל לְחִרְבָּא וְחִבְרוּהִי לְקִטְלָא, וַיִּשְׂאָר עֲמָא לְבִיזָא וְעָקוּ סְגִיָּאִין עֲתִידִין לְמִיתִי עַל עֲלָמָא"¹. וְאָף עַל רַבִּי יְהוּדָה בֶּן כֶּבֶא בִּקְשׁוֹ לומר כֵּן: "הִי עֲנִיו הִי חֲסִיד תִּלְמִידוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הַקָּטָן", אֲלֹא שֶׁנִּטְרָפָה הַשָּׁעָה – שָׁאִין מִסְפִּידִין הַרוּגֵי מַלְכוּת.

ו. יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל שָׁמַע דְּבַר מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים: "נִצָּחִין טָלִיא דְּאֻזְלִי לֹאֲגָחָא קֶרְבָּא בְּאַנְטוֹכָת"², וְכִתְבוּ אוֹתָהּ הַשָּׁעָה וְאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכִנּוּ, וְאוֹתָהּ שָׁעָה הָיְתָה שֶׁנִּצָּחָה. שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק שָׁמַע דְּבַר מִבֵּית

¹ שְׁמַעוֹן וַיִּשְׁמַעְעָל לְחִרְבָּא, וְחִבְרוּי לְהַרְגָּא, וַיִּשְׂאָר הָעַם לְכֹזָה וְצָרוֹת רַבּוֹת עֲתִידוֹת לְבֹא עַל הָעוֹלָם.

² נִצָּחִין הַיְלָדִים שֶׁהִלְכוּ לְעֶרְךָ קֶרֶב בְּאַנְטוֹכָת.

זו, נכנס עמי ולא יצא עמי. לאחר הרגל חלה שבועת ימים ומת. משמת שמעון הצדיק פסקו מלברך בשם⁴.

ט. מעוררין – אלו הלוים שהיו עומדים על הדוכן, ואומרים (תהלים מד): "עזרה למה תישן ה' וגו'. אמר להן רבי יוחנן בן זכאי: וכי יש שינה לפניו? והלא כבר נאמר (תהלים קכא): "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", אלא כל זמן שישראל שרוין בצער ועובדי כוכבים בנחת ובשלוה, לכך נאמר: "עזרה למה תישן ה'". נוקפין – אלו שהיו חובטין אותו במקלות בין קרניו בדרך שעושים לעבודת כוכבים. אמר להם רבן יוחנן בן זכאי: עד מתי אתם מאכילין נבלות למזבח? עמד והתקין להם טבעות בקרקע.

י. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים בחלו של מועד, אף הוא גזר על הנדאי ובטל את הדמאי, לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד, ומעשר ראשון ומעשר שני – מקצתן מעשרין ומקצתן אין מעשרין. אמר להם: "בני! בואו ואמר לכם, כשם שתורמה גדולה יש בה עון מיתה – כך תרומת מעשר וטבל יש בה עון מיתה". עמד והתקין להם, הלוקח פרות מעם הארץ – מפריש מהן מעשר ראשון ומעשר שני, מעשר ראשון מפריש ממנו תרומת מעשר, ונותנה לכהן. ומעשר שני עולה ואכלה בירושלים, מעשר ראשון ומעשר עני – המוציא מחברו עליו הראיה.

מסכת סוטה פרק ארבעה עשר

יד, א רבי יוחנן בן זכאי אומר: משרבו הרצחנים – בטלה עגלה ערופה, לפי שאינה באה אלא על הספק. משרבו הרצחנים בגלוי – בטלה עגלה ערופה.

קדש הקדשים: "בטלת עבדתא, דיאמר סנאה לאיתאה להיכלא, ונהרג גסקלנוס ובטלו גזרותיו"³; ובלשון ארמי שמע ולא הבינו.

ז. כל זמן שהיה שמעון הצדיק קים, היה גר מערבי תדיר, משמת, הלכו ומצאוהו שכבה, מכאן ואילך מוצאין אותה, פעמים כבה פעמים דלוק. כל זמן שהיה שמעון הצדיק קים – היתה מערכה תדירה, כשנסדרין אותה בשחרית היתה מתגברת והולכת כל היום כלו, והיו מקריבין עליה תמידין ומוספין ונספיהן, ולא היו מוסיפין עליה אלא שני גזרי עצים עם תמיד של בין הערבים, כדי לקים מצות עשה, שנאמר (ויקרא ו): "ובער עליה הפהן וכו'". משמת שמעון הצדיק – תשש כחה של מערכה, כשנסדרין אותה בשחרית לא היו נמנעין מלהוסיף עליה עצים כל היום כלו, כל זמן שהיה שמעון הצדיק קים – ברכה נכנסת בשתי לחם ובלחם הפנים, שתי הלחם מתחלקת בעצרת לכהנים, ולחם הפנים ברגל לכל המשמרות, יש מהן שאוכלין ושבעין ויש מהן שאוכלין ומותירים, ולא עלה ביד כל אחד ואחד אלא כזית. משמת שמעון הצדיק לא היתה ברכה נכנסת לא בשתי הלחם ולא בלחם הפנים. הצנועין מושכין ידיהן והגרגרנין חולקין ביניהם, ולא עלה ביד כל אחד ואחד אלא כפול. מעשה בכהן אחד מצפורי שנטל חלקו וחלק חברו, ואף על פי כן לא עלה בידו אלא כפול, והיו קורין אותו בן החמצן עד היום הזה.

ח. אותה שנה שמת בה שמעון הצדיק היה אומר: "בשנה הזו הוא מת!" אמרו לו: מנין אתה יודע? אמר להם: כל ימות הכפורים היה זקן ולובש בגדים לבנים ומתכסה לבנים – נכנס עמי ויצא עמי. שנה

⁴ ספרים אחרים: 'נמנעו אחיו מלברך בשם'.

³ בטלה העבודה שרצה השונא להביא להיכל, ומת וכו'.

כַּשְׁתִּי תוֹרוֹת. מִשְׁרְבוּ מִקְבְּלֵי צְדָקָה מְכוֹתִים - הִתְחִילוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְהִתְמַעֵט וְיִשְׂרָאֵל לְהִתְרוֹמֵם, וְאֵין נֹחַ בְּעוֹלָם יִשְׂרָאֵל.

מִסְכַּת סוֹטָה פָּרָק חֲמֵשֶׁה עָשָׂר

א. מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - בְּטֹל שְׁמִיר וְנִפְתָּ צוּפִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִה טִיבוֹ שֶׁל שְׁמִיר זֶה? בְּרִיתוֹ כְּשַׁעֲזָהּ, מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרָאשִׁית נִבְרָא, וְאֵין כָּל דָּבָר קָשֶׁה יָכוֹל לַעֲמֹד בִּפְנֵי, בְּמֵה מִשְׁמְרִין אוֹתוֹ? כּוֹרְכִין אוֹתוֹ בְּסַפּוּגִין שֶׁל צֶמֶר, וּמְנִיחִין אוֹתוֹ בְּאִתְנֵי שֶׁל אָבֵר מְלֵאָה סָבִין שַׁעֲזָהּ, וְבוֹ בָּנָה שְׁלֵמָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - "וְהַבֵּית בְּהִבְנוּתוֹ אֲבָן אֲבָן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה" - הַדְּבָרִים כִּכְתָּבָן; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: וְכִי אֶפְשָׁר לֹאמַר כֵּן? וְהֵלֵא כָּכָר נֶאֱמַר: "כָּל אֱלֹהִים אֲבָנִים יְקָרוֹת וְגו' מִגְרָרוֹת בְּמִגְרָה"?! אִם כֵּן מִה תִּלְמֹד לֹאמַר "לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית בְּהִבְנוּתוֹ" - שֶׁהִיא מִתְקֵן מִבְּחוּץ וּמְכַנִּס מִבְּפָנִים. אָמַר רַבִּי נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּאַבְנֵי מִקְדָּשׁ, וְדְבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה בְּאַבְנֵי בֵּיתוֹ, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ עַל גְּבֵי אֲבָנִים, עַל גְּבֵי קוֹרוֹת, וּמִתְפַּתְחִים לְפָנָיו כְּלוּחֵי פִּנְקָס, וְלֹא עוֹד אֵלָּא שְׁנוֹתְנִין אוֹתוֹ עַל גְּבֵי בְּרֹזֶל, הוּא בּוֹקֵעַ וְיוֹרֵד מִלְּפָנָיו, וְאֵין כָּל דָּבָר יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ.

ב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: תִּדַּע שְׁנֵתְאֲרוּ טְלָלִים, שְׁבְּרָאשׁוֹנָה, כְּשֶׁהִיא טַל יוֹרֵד עַל גְּבֵי תֵּבָן וְעַל גְּבֵי קֶשׁ - מִלְּבִין. שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת טז): "וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דֶּק מִחֶסֶפֶס"; וְעַכְשָׁו מִשְׁחִיר. בְּרָאשׁוֹנָה הִיא כָּל עֵיר שֶׁהִיו טְלָלִין מְרַבִּין מִחֲבֵרוֹתֶיהָ - הִיו פְּרוֹתֶיהָ מְרַבִּין. עַכְשָׁו - מִמְעֵטִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - אֵין יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ קָלָלָה, וְלֹא יֵרֵד טַל לְבִרְכָּהּ, וְנִטְל טַעַם הַפְּרוֹת, וְרָאשׁוֹן רָאשׁוֹן עוֹמֵד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵף נִטְל שְׁמֵן הַפְּרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: טְהֵרָה נִטְלָה אֶת

מִשְׁרְבוּ הַמִּנְאָפִים - פִּסְקוֹ מִי הַמְּרִים, לְפִי שְׁאֵין מִי הַמְּרִים בָּאִים אֵלָּא עַל הַסֶּפֶק, עַכְשָׁו כָּכָר רַבּוֹ הַרְוֹאִים בְּגָלוּי. מִשְׁרְבוּ בְּעַלִּי הַנָּאָה - נִתְעוֹתוֹ הַדִּינִין וְנִתְקַלְקְלוּ הַמַּעֲשִׂים וְאֵין נֹחַ בְּעוֹלָם. מִשְׁרְבוּ רוֹאֵי פָנִים בְּדִין - בְּטֹל "לֹא תִגְדּוּרוֹ", וּפִסְק "לֹא תִכְרִירוֹ", וּפִרְקוֹ עַל שְׁמִים וְנִתְנוּ עֲלֵיהֶם עַל בְּשָׂר וְדָם. מִשְׁרְבוּ לֹחֲשֵׁי לְחִישׁוֹת בְּדִין - חֶרוֹן אֵף בְּיִשְׂרָאֵל וְנִסְתַּלְקָה הַשְּׂכִינָה, מִשּׁוּם שְׁנֵאֲמַר: "בְּקָרֵב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט". מִשְׁרְבוּ "אַחֲרֵי בָצַעַם לָבָם הוֹלֵךְ" - רַבּוֹ "אוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלִטּוֹב רָע". מִשְׁרְבוּ "הַאוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלִטּוֹב רָע" - רַבּוֹ "הִיו הִיו" בְּיִשְׂרָאֵל. מִשְׁרְבוּ מוֹשְׁכֵי הָרֶק - רַבּוֹ הַיְּהִירִים, וְנִתְמַעֲטוּ הַתְּלַמִּידִים, וְהַתּוֹרָה חֲזָרָה עַל לִוְמָדֶיהָ. מִשְׁרְבוּ הַיְּהִירִים - נִתְחַלּוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִנָּשֵׂא לַיְּהִירִים, שְׁאֵין דּוֹרְנוּ רוֹאֵה אֵלָּא לְפָנִים. מִשְׁרְבוּ מִטִּילֵי מְלֵאִי עַל בְּעַלִּי בָתִּים - רַבָּה הַשְּׁחָד וְהַטִּית הַמִּשְׁפָּט וּפִסְקָה טוֹכָה וְהִיא לְאַחֲרוֹר וְלֹא לְפָנִים. וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כָּעַל בְּנֵי שְׁמוּאֵל (שְׁמוּאֵל א ח): "לֹא הִלְכוּ בְּנֵיו בְּדִרְכֵּיו" וְגו'. וְכִי לָקְחוּ שְׁחָד וּמִשְׁפָּט הָטוּ? - רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חִלָּקֶם שְׁאֵלוּ בִּפְיָהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְלֵאִי הִטִּילוּ עַל בְּעַלִּי בָתִּים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: קָפָה יִתְרָה שֶׁל מִעֶשֶׂר נִטְלוּ בְּזִרְעָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִתּוֹת נִטְלוּ בְּזִרְעָה. אֵף עַל פִּי שְׁלֹא קָלָל עָלִי אֶת שְׁמוּאֵל אֵלָּא עַל תְּנֵאִי, רֵאשֶׁה הָאֵיךְ דְּבָקָה בּוֹ. מִשְׁרְבוּ מִקְבְּלֵי טוֹכְתָךְ וּמִחֲזִיקֵי טוֹכְתָךְ - רַבּוֹ אִישׁ הַיֶּשֶׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה, שְׁפָלִים הַגְּבֹהֶה וְגִבּוֹהִים הַשְּׁפָלוֹ, וּמִלְכוּתָא אֲזֵלָא וְנִגְלָה, מִשְׁרְבוּ צָרִי עֵין וְטוֹרְפֵי טוֹרֶף - רַבּוֹ מֵאֲמָצִי הַלֵּב מִלְּהִלוֹת, וְעָבְרוּ עַל מֵה שְׁכָתוֹב בַּתּוֹרָה: "הַשְּׁמֶר לָךְ פֶּן" וְגו'. מִשְׁרְבוּ נְטִיּוֹת הַגְּרוֹן מִסְּקוֹת הָעֵינַיִם - רַבּוֹ מִים הַמְּרִים, אֵלָּא שְׁפִסְקוֹ. מִשְׁרְבוּ מִקְבְּלֵי מִתְנוּת - נִתְמַעֲטוּ הַיָּמִים וְנִתְקַצְרוּ הַשָּׁנִים, דְּכָתִיב: "וְשׁוֹנָא מִתְנוּת יִחִיָּה". מִשְׁרְבוּ זְחוּחֵי הַלֵּב - רַבּוֹ מִחְלָקַת בְּיִשְׂרָאֵל, תְּלַמִּידֵי שְׁמַאי וְהֵלֵל שְׁלֹא שָׁמְשׁוּ כָּל צָרְפָן - רַבּוֹ מִחְלָקַת בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁנַעֲשֶׂה תּוֹרָה

הַרְצֵעִין⁷, מָסְרוּ לְבַעַל זְמוּרָה⁸, וְחִבְטוּהוּ, וְהָיָה קָשָׁה מִבַּעַל זְמוּרָה. וּמִסְרוּהוּ לְקִטְרוֹן⁹ וְחִבְשׁוּ, וְהָיָה קָשָׁה מִקִּטְרוֹן, וּמִסְרוּהוּ לְשִׁלְטוֹן וְהָטִילוּ בְּקָמִין¹⁰. אִף יִשְׂרָאֵל – צָרוֹת – אַחֲרוֹנוֹת מִשְׁכָּחוֹת אֶת הָרָאוֹנוֹת.

ד. בְּפִלְמוֹס שֶׁל אֶסְפִּינוֹס – גָּזְרוּ עַל עֲטֻרוֹת חֲתָנִים. וְאֵלּוּ הֵן עֲטֻרוֹת חֲתָנִים, שֶׁל מֶלֶךְ וְשֶׁל גִּפְרִית, אָבֵל שֶׁל וֶרֶד וְשֶׁל הָדָס – הִתִּירוּ. בְּפִלְמוֹס שֶׁל טִיטוֹס גָּזְרוּ עַל עֲטֻרוֹת כִּלּוֹת, זֶה עִיר שֶׁל זָהָב, אָבֵל יוֹצֵא בְּגָפָה שֶׁל מֶלֶךְ. וְשִׁלָּא לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ יוֹנִית, הִתִּירוּ לָהֶם לְבֵית רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל לְלַמֵּד בְּנֵיהֶם יוֹנִית מִפְּנֵי שֶׁהֵן קְרוֹבִין לְמַלְכוּת. וְשִׁלָּא לְסוּד אֶת בֵּיתוֹ בְּסִיד – בְּבִיצַת הַסִּיד, וְאִם עָרַב בּוֹ חוֹל אוֹ תֵּבֶן – מֵתָר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם עָרַב בּוֹ חוֹל – הָרִי זֶה טֶרֶפְסִיד¹¹ וְאִסּוּר. אִם עָרַב בּוֹ תֵּבֶן – מֵתָר. פִּלְמוֹס הָאֲחֵרוֹן גָּזְרוּ עַל חֶפֶת חֲתָנִים. אֵלּוּ הֵן חֶפֶת חֲתָנִים – זְהוּרִית הַמְּזֻהֶבֶת, אָבֵל עוֹשֶׂה הוּא אֶפִּיפִירוֹת¹², וְתוֹלָה בָּהּ כָּל מָה שִׁירְצָה, וְשִׁלָּא תִצָּא כָּלָה בְּאֶפְרַיִן בְּתוֹךְ הָעִיר, וְרַבּוּתֵינוּ הִתִּירוּ שֶׁתִּצָּא בְּאֶפְרַיִן בְּתוֹךְ הָעִיר, אִף עַל פְּלִיטִין¹³ גָּזַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

הַטַּעַם וְאֶת הָרִיחַ, מִעֲשָׂרוֹת נְטִלָה שְׁמֵן דָּגָן. מִשְׁמַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – בְּטֵל כְּבוֹד הַתּוֹרָה. מִשְׁמַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – בְּטֵלוּ אֲנָשֵׁי עֲצָה, וּפְסָקָה מִחֻשְׁבָּה מִיִּשְׂרָאֵל. מִשְׁמַת רַבִּי עֲקִיבָא – בְּטֵלוּ זְרוּעוֹת הַתּוֹרָה, וּפְסָקוּ מַעֲיָנוֹת הַחֲכָמָה. מִשְׁמַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה – בְּטֵלָה עֲטֻרַת חֲכָמָה, שֶׁעֲטֻרַת חֲכָמִים עֲשָׂרָם. מִשְׁמַת בֶּן עֲזָאִי – בְּטֵלוּ הַשְּׁקָדִינִין. מִשְׁמַת בֶּן זֹמָא – בְּטֵלוּ הַדִּרְשָׁנִין. מִשְׁמַת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוּסָא – בְּטֵלוּ אֲנָשֵׁי מַעֲשֶׂה מִיִּשְׂרָאֵל. מִשְׁמַת אָבָא יוֹסִי בֶּן קִטְיִנְתָּא "אִישׁ קִטְנָתָא" – נִתְקַטְנָה חֲסִידוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "אִישׁ קִטְנָתָא"? – שֶׁהוּא מְקַטְנֵי הַחֲסִידִים. מִשְׁמַת רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל – בָּא גּוֹבָאִי וְרַבּוֹ צָרוֹת. מִשְׁמַת רַבִּי – נִכְפְּלוּ צָרוֹת. מִשְׁמַת רַבִּי – בְּטֵלָה עֲנוּה וִירֵאת חֹטָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: אֵין לָךְ כָּל צָרָה שְׁבָאָה עַל הַצְּבוּר, שְׁאִין בֵּית דִּין מִבְּטָלִין שְׁמָחָה כְּנֻגָּהּ.

ג. מִשְׁבִּטְלָה סְנֵהֲדִרִין – בְּטֵל שִׁיר בֵּית הַמִּשְׁתָּאוֹת. וְכִי מָה הָיְתָה סְנֵהֲדִרִין מוֹעֵלֶת לָהֶן לִיִּשְׂרָאֵל? אֵלֹא לַעֲנִין שְׁנֶאֱמַר (וִיקְרָא כ): "וְאִם הָעָלַם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ" וְגו'. בְּרֵאוּשׁוֹנָה הָיְתָה אֵימַת סְנֵהֲדִרִין עֲלֵיהֶן, וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִין דְּבָרֵי נִבְלָה בְּשִׁיר. אָבֵל עֲכָשׁוּ שְׁאִין אֵימַת סְנֵהֲדִרִין עֲלֵיהֶן – הֵן אוֹמְרִין דְּבָרֵי נִבְלָה בְּשִׁיר. בְּרֵאוּשׁוֹנָה לֹא הָיוּ נִפְרָעִין אֵלֹא מֵאוֹתוֹ אִישׁ, עֲכָשׁוּ מִמֶּנּוּ וּמִקְרוֹבֵיו, שְׁנֶאֱמַר (וִיקְרָא כ): "וְשִׁמְתִּי אָנִי אֶת פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ" וְגו'. מִשְׁלוֹ מִשְׁלֵי לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה⁵? לֹאֲחֵד שְׁפָרַח בְּעִיר, וּמִסְרוּהוּ לְרוֹצְעִין⁶, וְרָצְעוּ, הָיָה קָשָׁה מִן

⁷ הָיָה קָשָׁה הַחֲטָא מִן הָרוֹצְעִין, הָאִישׁ שְׁפָרַח

הָיָה קָשָׁה מִן הָרוֹצְעִין.

⁸ לָמִי שְׁמִיכָה בְּשׁוּמִים שֶׁל עֲנָפִים רַפִּים.

⁹ מִי שֶׁנִּשְׁבַּח בִּידוֹ לְקוֹשְׁרוֹ וְלִתְתֵּי יָדָיו וְרַגְלָיו

בְּכַבְלִים.

¹⁰ תַּנּוּר אִשׁ.

¹¹ הַחוֹל מִהֲדַק אֶת הַסִּיד וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ חֹזֵק וְמוֹבֵל,

וְאִף עַל פִּי שְׁמִשְׁחִיר קֶצֶת – אִסּוּר.

¹² אֲרִיגוֹת שְׁעוֹשִׂים מִן תְּקָנִים וּמִן הָעֲצִים.

¹³ שְׁמֵן אֶפְרָסִמוֹן.

⁵ מִשְׁלוֹ אֶת הַצָּרוֹת שְׁבָאוֹת עַל יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה

שְׁחָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְגַלְיָנוּ מֵאֶרְצֵנוּ – לָמָּה

הַדְּבָר דּוּמָה?

⁶ לָמִי שְׁמִיכָה בְּרָצִיעָה.

סדר נזיקין

מסכת בבא קמא פרק ראשון

א, א¹⁴ כל שחבתי בשמירתו חבתי בנזקו - זה השור והבור. הכשרתי במקצת נזקו כהכשר כל נזקו - זה הבור. חבתי בתשלומי נזקו - מלמד שהבעלים מטפלין בנבילה. נכסין שאין בהן מעילה - פרט לשור של ישראל שנגח לשור של הקדש, ושור של הקדש שנגח לשור של ישראל. נכסין שהן של בני ברית - פרט לשור של ישראל שנגח לשור של כנעני. נכסין המיוחדין - פרט לנכסי הפקר. חוץ מרשות המיוחדת למזיק - פרט לשהזיק שור ברשותו. ורשות הנזק והמזיק. וכשהזיק חב המזיק - כגון חצר השתפין והבקעה. נכסין המיוחדין - שהן חוץ מרשות המיוחדת למזיק. ורשות הנזק והמזיק. והשומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר, שהזיק שור ברשותו - מועד משלם נזק שלם, ותם משלם חצי נזק. אחד נזקי אדם ואחד נזקי בהמה - שמין להם מן העידית, שנאמר (שמות כב, ד): "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם".

א, ב¹⁵ שום כסף - אין אומרים תצא פרה בטלית, ולא טלית בפרה. אלא שמין אותן כספים. שוה כסף - מלמד: שאין בית דין שמין אלא מדבר שיש בו אחריות. תפס הנזק במטלטלין - שמין לו מהן בפני בית דין, ואפלו מן היתומים. והוא - שתפס מחיים. בפני בית דין - מלמד שאין חיב עד שיעמד בדין. ולא בבית דין הדיוטות. על פי עדים - מלמד: שכל דבר שהוא קנס - אין משלם על פי עצמו. בני חורין ובני ברית - יצאו עובדי כוכבים, ועבדים,

ה. אמר רבי ישמעאל בן אלישע: מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, אלא שאין בית דין גוזרין על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולין לעמד בה. הוא היה אומר: הואיל ועוקרין את התורה מבינותינו, ושלא לכנס לשבוע הבן, דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו. אמרו לו: הנח להן לישראל מוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידין. משחרב בית האחרון רבו פרושין בישראל - שלא לאכל בשר ולשא לשתות יין, נטפל להם רבי יהושע, אמר להם: מפני מה אין אתם אוכלים בשר ואין אתם שותים יין? אמרו לו: נאכל בשר? שפכל יום היה תמיד קרב על גבי המזבח עכשו בטל! נשתה יין שמנסכים על גבי המזבח ועתה בטל! ? אמר להם: אם כן, לחם לא נאכל - שפכר בטלו מנחות ושתי הלחם ולחם הפנים. מים לא נשתה - שממנה היו מנסכין מים בתג. תאנים וענבים - לא נאכל שפכר בטלו מנחות בעצרת! שתקו. אמר להם: בני! בואו ואמר לכם: להתאבל יותר מדאי - אי אפשר, ושלא להתאבל כלל - אי אפשר, אלא כך אמרו חכמים: סד אדם את ביתו בסיד ומשיר דבר מעט זכר לירושלים. עושה אדם כל צרכי הסעודה ומשיר דבר מעט זכר לירושלים. עושה אשה כל תכשיטיה ומשירה דבר מעט זכר לירושלים, שנאמר (תהלים קלז): "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי" וגו'. וכל המתאבלים עליה בעולם הזה - שמחים עמה לעולם הבא, שנאמר (ישעיה סו): "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה" וגו'.

סליק סדר נשים בסייעתא דשמיא

¹⁴ הלכה זו בנזיה על פי משנה בפרק ראשון דבבא קמא משנה ב', וכאן הולך ומפרשה פסקה ופסקה, כל דבר שכתוב שם - מזה ענינו.
¹⁵ על פי משנה ג' שם.

ופסולי עדות. נשים בכלל הנזק - אף על פי שלא דבר הכתוב אלא באיש, סופנו לרבות את האשה, הנזק והמזיק בתשלומין לשלם חצי נזק.

א. חמשה תמין וחמשה מועדין - אף הצבוע. רבי אלעזר אומר: אף הנחש. במה דברים אמורים? בזמן שבאו מן המדבר, אבל אם היו מרום¹⁶, מועד - משלם נזק שלם, תם - משלם חצי נזק. והנחש - בין כך ובין כך מועד לשלם. הבהמה אינה מועדת לא לגח ולא לגוף ולא לשוף ולא לרביץ ולא לבעט - על כלן משלמת חצי נזק, בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים - ונתנו צורות מתחת רגליה ונפל על הפלי ושברתו - משלמת חצי נזק. היתה מהלכת בדרך הרבים, ודרסה על הפלי ושברתו, ונתנו הימנו חרס ושבר פלי אחר: על הראשון - משלם נזק שלם. ועל האחרון - משלם חצי נזק.

א. בהמה שנכנסה מאליה לרשות היחיד, והזיקה בידה, וברגלה, ובקרנה, ובעל שעליה, ובמשוי שעל גבה, ובעגלה כשהיא מושכת - משלמת נזק שלם. והמזיק בכרמלית - משלם נזק שלם. בהמה שהיתה מהלכת בדרך הרבים, נפלה לגנה ונהנית - משלמת מה שנהנית. מצד הרחבה ומתוך החנות - משלמת מה שנהנית. כיצד משלמת מה שנהנית? אומדין כמה אדם רוצה להאכיל את בהמתו מה שאכלה היא, אינו ראוי להאכילה¹⁸, לפיכך אם אכלה חטין

הראויות לה - הרי זו פטורה. שנתה ואכלה - משלמת מה שהזיקה. כיצד שנתה ואכלה? היתה קפתו מפשלת לאחוריו ברשות הרבים. פשטה פרה פיה לתוכה ואכלה - משלמת מה שהזיקה. משאוי שנתן על פתח החנות, חציו בפנים וחציו בחוץ, פשטה פרה פיה לתוכו ואכלה - הרי זו פטורה.

א. בהמה שאכלה אוכלין שאין ראויין לה, ושתתה משקין שאין ראויין לה. וכן חיה שאכלה אוכלין שאין ראויין לה, ושתתה משקין שאין ראויין לה. טרפה את הבהמה ואכלה את הבשר, חמור שאכל פרשינין, פרה שאכלה שעורין, חזיר שאכל חתיכות של בשר, כלב שלקלק את השמן - משלמין נזק שלם.

בהמה - מועדת לילך בדרך לשבר, למעך את האדם ואת הפרות ואת הפלים, בין שהזיקה ברגלה בדרך הלוכה, ובגופה בדרך הלוכה. חמור - במשאו שעליו בדרך הלוכה. סומכוס אומר: חזיר שהיה נובר והזיק בחוטמו - משלם נזק שלם.

א. ארבעה כללים היה רבי שמעון בן אלעזר אומר בנזקין: כל מקום שיש רשות לנזק ולא למזיק - חייב בנזק שלם. למזיק ולא לנזק - פטור מן הכל. לזה ולזה, כגון חצר השתפין והבקעה, על השן ועל הרגל - פטור. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה: מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק.

כל מקום שאין רשות לא לזה ולא לזה, כגון חצר שאינה של שניהם, על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה. מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: רבי

¹⁶ שגדלם בביתו והאכילם מידו.

¹⁷ זה המשוך למלים "ולא לבעט", ובדברי הפשנה בתחלת פיצד הרגל: היתה מבקעת או שהיו צורות מנתוין תחת רגליה.

¹⁸ הוא פעל הבהמה אינו דרכו ורגל להאכיל לבהמתו שעורים, מפל מקום אומדים באדם אחר

שרגיל להאכיל לבהמתו שעורים, כשהוא מוצאם בזול.

וְהַעֲלִיז בַּתְּחִתּוֹן - הַתְּחִתּוֹן פִּטּוֹר. וְאִם
אָמַר לוֹ 'קִבְּלֵנִי' ²³ שְׁנִיָּהּ אַחֲרָאִין זֶה לָזֶה.

בב, אִיזְהוּ תָם וְאִיזְהוּ מוֹעֵד? מוֹעֵד -
שֶׁהָעִידוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. וְתָם - שֶׁהָיוּ
הַתִּינוּקוֹת מְשַׁמְשִׁין בּוֹ בֵּין קֶרְנִי. נַעֲשֶׂה
תָם בֶּן יוֹמוֹ וְנַעֲשֶׂה מוֹעֵד בֶּן יוֹמוֹ. צִהְבִּין ²⁴
הַבָּקָר שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים זֶה אַחֵר זֶה, אֶפְלוּ
בְּיוֹם אֶחָד - הָרִי זֶה תָם. רִדְף שֶׁלֹּשׁ רִדְפֹת
זוֹ אַחֵר זוֹ, אֶפְלוּ בְּיוֹם אֶחָד - הָרִי זֶה
מוֹעֵד; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
מוֹעֵד - שֶׁהָעִידוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחֵר
זֶה, וְתָם - שֶׁהִחֲזִיר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחֵר
זֶה.

בג, לַעֲוֹלָם אֵין נַעֲשֶׂה שׁוֹר מוֹעֵד עַד
שִׁיעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וּבִפְנֵי בֵּית דִּין,
הָעִידוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וְלֹא בִּפְנֵי בֵּית דִּין,
בִּפְנֵי בֵּית דִּין וְלֹא בִּפְנֵי בְּעָלִים - אֵין נַעֲשֶׂה
שׁוֹר הַמוֹעֵד עַד שִׁיעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים
וּבִפְנֵי בֵּית דִּין. הָעִידוּהוּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם יוֹם
הָרֵאשׁוֹן, בִּפְנֵי שְׁנַיִם יוֹם הַשְּׁנִי, בִּפְנֵי שְׁנַיִם
יּוֹם הַשְּׁלִישִׁי - הָרִי אֵלּוּ שְׁלֹשׁ עֲדִיּוֹת, וְהֵן
עֲדוֹת אַחַת. נִמְצְאָת כַּת הָרֵאשׁוֹנָה זִוְמָמַת -
הָרִי יוֹם אֶחָד פִּטּוֹר מִלְּשָׁלֵם. שְׁנִיָּהּ זִוְמָמַת -
שְׁנֵי יָמִים פִּטּוֹר מִלְּשָׁלֵם. שְׁלִישִׁית זִוְמָמַת -
הָרִי שְׁלֹשָׁתָן זִוְמָמִין. הוּא פִּטּוֹר וְהֵן חִיבִין,
וְעַל זֶה נֹאמַר (דְּבָרִים יט, יט): "וַעֲשִׂיתָם לוֹ
כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיר".

בד, נִשְׁבְּרוּ כְּדוֹ וַעֲלוּחוֹתָיו בְּרִשׁוֹת הָרָבִים,
וְכֹא אַחֵר וְהִזְק בְּהֵן - הָרִי זֶה חֵיב. רַבִּי
יְהוּדָה פּוֹטֵר, שְׁאִין שְׁמִירְתָן עָלָיו. מוֹדָה
רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים, בְּמַנִּיחַ אֲבָנוֹ וַעֲלוּחוֹתָיו
בְּרִשׁוֹת הָרָבִים, וְכֹא אַחֵר וְהִזְק בְּהֵן - שֶׁהוּא
חֵיב, מִפְּנֵי שְׁשִׁמִּירְתוֹ עָלָיו. וּמִדּוֹדִים חֲכָמִים
לְרַבִּי יְהוּדָה, בְּמַנִּיחַ קִנְקָנִים בְּרֵאשׁ הַגָּג

טְרַפּוֹן הָיָה אוֹמֵר: עַל הַכֹּל מִשְׁלָם נִזְק
שְׁלָם. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל
- מִשְׁלָם נִזְק שְׁלָם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה,
עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה. מוֹעֵד
- מִשְׁלָם נִזְק שְׁלָם. וְתָם - מִשְׁלָם חֲצִי נִזְק.

אז, 'שׁוֹר הַמִּזִּיק בְּרִשׁוֹת הַנִּזְק' כִּיצַד? נִגַח,
נִגְף, נִשֹּׁךְ, רִבֵּץ, בָּעַט. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר:
מִשְׁלָם נִזְק שְׁלָם. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל
הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל - מִשְׁלָם נִזְק שְׁלָם. עַל
נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה,
וְעַל בְּעִיטָה, מוֹעֵד - מִשְׁלָם נִזְק שְׁלָם. וְתָם
- מִשְׁלָם חֲצִי נִזְק.

מִסְכַּת בָּבָא קָמָא פָּרָק שְׁנִי

בא, תְּרַנְגוּלִין שֶׁהִדְסוּ ¹⁹ אֶת הָעֶסֶה וְאֶת
הַפְּרוֹת, אוֹ שֶׁנִּקְרוּ ²⁰ - מִשְׁלָמִין חֲצִי נִזְק.
הָעֵלּוּ עֹפֶר עַל גְּבִי עֶסֶה וְעַל גְּבִי פְרוֹת -
מִשְׁלָמִין חֲצִי נִזְק. הָיוּ מַחֲטִטִּין בְּחִבְלוֹ שֶׁל
דָּלִי, נָפַל וְנִשְׁבֵּר - מִשְׁלָם נִזְק שְׁלָם. נָפַל
וְנִשְׁבֵּר וְשִׁבְר כְּלִי אַחֵר, עַל הָרֵאשׁוֹן -
מִשְׁלָמִין נִזְק שְׁלָם, וְעַל הָאַחֲרוֹן - מִשְׁלָמִין
חֲצִי נִזְק. תְּרַנְגוּלִין שֶׁיִּרְדּוּ לַגָּנָה, וְשִׁבְרוּ אֶת
הַחֲלִיפִין ²¹, וְקִטְמוּ אֶת הַיֶּרֶק ²² - מִשְׁלָמִין
נִזְק שְׁלָם. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: עַל הַקִּיטוֹם - נִזְק
שְׁלָם. וְעַל הַשְּׁבֹר - חֲצִי נִזְק. תְּרַנְגוּל
שֶׁהָיָה פּוֹרֵחַ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וְהִזִּיק בְּגוּפוֹ -
מִשְׁלָם נִזְק שְׁלָם. בְּרוּחַ שֶׁבִּכְנָפָיו - חֲצִי
נִזְק. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: נִזְק שְׁלָם. הַפֶּלֶב וְהַגְּדִי
שֶׁנָּפְלוּ - הָרִי אֵלּוּ פִּטּוּרִין. קָפְצוּ וְהִזִּיקוּ -
הָרִי אֵלּוּ חֵיבִין. אֲבָל אֲדָם שֶׁקָּפֵץ, בֵּין
מִלְּמַעְלָה בֵּין מִלְּמַטָּה, וְהִזִּיק - הָרִי זֶה חֵיב.
נָפַל עַל גְּבִי חִבְרוֹ וְהִזִּיק, הַתְּחִתּוֹן בְּעֲלִיז

¹⁹ שֶׁחָפְרוּ בְּרִנְלִיָּהִם.

²⁰ שֶׁנִּקְרוּ בְּחִרְטוּמֵיהֶם, אֶת הָעֶסֶה וְאֶת הַפְּרוֹת
וְנִשְׁבְּרוּ.

²¹ הַשְּׂרָשִׁים שֶׁנִּשְׁאָרוּ בְּקֶרֶקַע וְצִמְחוּ בְּשִׁנִּית.

²² כִּשְׁחָפְרוּ הַתְּרַנְגוּלִים בְּאֶרֶץ בְּרִנְלִיָּהִם כְּדֶרֶךְם -
הָעֵלּוּ עֹפֶר עַל הַיֶּרֶק וְהַפְּסִידוּהוּ.

²³ אִם אָמַר הָעֲלִיז לַתְּחִתּוֹן קִבְּלֵנִי - הֵינּוּ שְׁאֹמֵר לוֹ

נִטָּה הַצֵּדָה וְהִנָּח לִי מְקוֹם לְקַפֵּץ עָלָיו.

²⁴ בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ מְכַעֲסִים אֶת הַבָּקָר זֶה עַל זֶה.

לַנִּגְבֵּן, וְנִפְּלוּ וְנִשְׁבְּרוּ, וּבֹא אַחֵר וְהִזְק בָּהֶן -
שֶׁהוּא פֶטוּר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁמִירָתָן עָלָיו.

ב,ה הַנִּיחַ אֲבָנוּ וּמִשְׁאוֹ בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים,
אָמְרוּ לוֹ: "פְּנֵה אוֹתָן". אָמַר לָהֶם: "אִי
אֶפְשִׁי בָהֶן" - כָּל הַקֶּדֶם בָּהֶן זָכָה. וְאִם בָּא
אַחֵר וְהִזְק בָּהֶן - הָרִי זֶה חֵיב. נִפְּלָה כְּתָלוֹ
לְרִשּׁוֹת הָרָבִים, אָמְרוּ לוֹ: "פְּנֵה אוֹתָן".
וְאָמַר: "אִי אֶפְשִׁי בָהֶן" - כָּל הַקֶּדֶם בָּהֶן
זָכָה בָּהֶן. וְאִם בָּא אַחֵר וְהִזְק בָּהֶן - הָרִי זֶה
חֵיב. הַמִּפְרִיחַ גִּדְּרוֹ בְּקוֹצֵין וּבִצְרוּרוֹת
לְרִשּׁוֹת הָרָבִים, וּבֹא אַחֵר וְהִזְק בָּהֶן - הָרִי
זֶה פֶטוּר. נִפְּלוּ, וּבֹא אַחֵר וְהִזְק בָּהֶן - הָרִי
זֶה חֵיב. בְּנָאן כְּדָרְכּוֹ - פֶטוּר עַד שִׁתְּנֻנוּ לוֹ
זְמַן. נִתְּנֻנוּ לוֹ וְנִפְּלוּ בְּתוֹךְ זְמַן - פֶטוּר.
לְאַחֵר זְמַן - הָרִי זֶה חֵיב. וְכַמָּה הוּא זְמַן?
אֵין פְּחוֹת מִשְׁלָשִׁים יוֹם.

ב,ו הַמַּצְנִיעַ קוֹצִים וְזִכּוּכִית בְּתוֹךְ כְּתָלוֹ שֶׁל
חִבְרוֹ, וּבֹא בַעַל הַכֶּתֶל וְסִתְרוֹ, וּבֹא אַחֵר
וְהִזְק בָּהֶן - הָרִי זֶה חֵיב. חֲסִידִים
הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ שְׂדוֹת
עֶצְמָן, וּמַעֲמִיקִין לָהֶן שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים, כְּדִי
שֶׁלֹא תַעֲלֶם הַמַּחְרָשָׁה. הָיָה בָּא בְּקַפָּה שֶׁל
תֵּבֶן, וּבֹא חִבִּילָה שֶׁל קוֹצִים בְּרִשּׁוֹת
הָרָבִים, וּבֹא אַחֵר וְהִזְק בָּהֶן - הָרִי זֶה חֵיב.
רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁלֹא נִתְּנֻנוּ עֲרֵי יִשְׂרָאֵל
אֲלֵא לֶכָּךְ.²⁵ כִּגּוֹן אֱלוֹ הַפּוֹתְחִין בִּיבִיחֶן
מַעְרוֹתֵיהֶן בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים בִּימּוֹת הַחֲמָה -
שֶׁאֵין לָהֶן רִשּׁוֹת, בִּימּוֹת הַגָּשְׁמִים אַף עַל פִּי
שֵׁשׁ לָהֶן רִשּׁוֹת, וּבֹא אַחֵר וְהִזְק בָּהֶן - הָרִי
זֶה חֵיב. הַמוֹצִיא תִבְנוֹ וְקִשּׁוֹ לְרִשּׁוֹת הָרָבִים
לְזִכְלִים, וּבֹא אַחֵר וְהִזְק בָּהֶן - הָרִי זֶה חֵיב.
וְכָל הַקֶּדֶם בָּהֶן - זָכָה. הַחוֹפֵר אֶת הַגָּלִל
לְזִכּוֹת בָּהֶן בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים, וּבֹא אַחֵר וְהִזְק
בָּהֶן - הָרִי זֶה חֵיב, וְאִסּוּרָה מִשּׁוּם גְּזֹל. רַבֵּן
שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל הַמְקַלְקֵלִין
בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים מִתְרִין מִשּׁוּם גְּזֹל.

ב,ז קִדְרִין שֶׁהָיוּ מִהֶלְכִין זֶה אַחֵר זֶה, נִתְּקַל
הָרֵאשׁוֹן וְנִפְּלָה, בָּא חִבְרוֹ וְנִתְּקַל בּוֹ וְנִפְּלָה,

הָרֵאשׁוֹן - מִשְׁלֵם לְשָׁנִי, וְהַשְּׁנִי - לְשָׁלִישִׁי.
וְאִם מִחֲמַת הָרֵאשׁוֹן נִפְּלוּ כָּלֶם - הָרֵאשׁוֹן
מִשְׁלֵם עַל יְדֵי כָּלֶן. וְחִיבִין עַל נִזְקֵי אָדָם,
וּפֶטוּרִין עַל נִזְקֵי כָּלִים. לְפִיכָךְ אִם הִזְהִירוּ
זֶה אֶת זֶה - הָרִי אֱלוֹ פֶטוּרִין.

חֲמָרִין שֶׁהָיוּ מִהֶלְכִין זֶה אַחֵר זֶה, נִתְּקַל
הָרֵאשׁוֹן וְנִפְּלָה, בָּא חִבְרוֹ וְנִתְּקַל בּוֹ וְנִפְּלָה,
וּבֹא חִבְרוֹ וְנִתְּקַל בּוֹ, וְנִפְּלָה, אֶפְלוּ מֵאָה -
כָּלֶן פֶטוּרִין. הָרֵאשׁוֹן - מִשְׁלֵם לְשָׁנִי, וְהַשְּׁנִי
לְשָׁלִישִׁי. וְאִם מִחֲמַת הָרֵאשׁוֹן נִפְּלוּ כָּלֶם
- הָרֵאשׁוֹן מִשְׁלֵם עַל יְדֵי כָּלֶם, שְׁחֵיב עַל -
נִזְקֵי אָדָם וּפֶטוּר עַל נִזְקֵי בְּהֵמָה, לְפִיכָךְ אִם
הִזְיקוּ זֶה אֶת זֶה - כָּלֶן פֶטוּרִין.

שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חִבְרוֹ וְחִבְרוֹ אֶת חִבְרוֹ -
הָרֵאשׁוֹן מִשְׁלֵם לְשָׁנִי, וְהַשְּׁנִי לְשָׁלִישִׁי. וְאִם
מִחֲמַת הָרֵאשׁוֹן נִפְּלוּ - הָרֵאשׁוֹן מִשְׁלֵם עַל
יְדֵי כָּלֶם, וְאֶפְלוּ הֵן מֵאָה - כָּלֶן פֶטוּרִין.

ב,ח חֲמִשָּׁה שִׁישְׁבוּ עַל גְּבִי סִפְסָל וְנִשְׁבַּר -
כָּלֶן חֵיבִין לְשָׁלֵם. וְאִם מִחֲמַת הָאֲחֵרוֹן
נִשְׁבַּר - הָאֲחֵרוֹן מִשְׁלֵם עַל יְדֵי כָּלֶם.
חֲמוּרִין שֶׁרָגְּלוּ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן רַעוּת - אֵין
רִשָּׁאִין לְעִבּוֹר עָלָיו. נָפַל - רִשָּׁאִין לְעִבּוֹר
עָלָיו. הָיָה אֶחָד מֵהֶן טָעוֹן, וְאֶחָד מֵהֶן רְכוּב
- מַעֲבִירִין אֶת הַטָּעוֹן מִפְּנֵי הָרְכוּב. אֶחָד
טָעוֹן וְאֶחָד רִיקָן - מַעֲבִירִין אֶת הָרִיקָן מִפְּנֵי
הַטָּעוֹן. אֶחָד רְכוּב וְאֶחָד רִיקָן - מַעֲבִירִין
אֶת הָרִיקָן מִפְּנֵי הָרְכוּב. הָיוּ שְׁנֵיהֶם טָעוֹנִין,
שְׁנֵיהֶן רְכוּבִין, שְׁנֵיהֶן רִיקָנִין - עוֹשִׂין
פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. וְכֵן שְׁתֵּי סְפִינּוֹת שֶׁהָיוּ בָּאוֹת
זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ, אַחַת פְּרוּקָה וְאַחַת טָעוֹנָה -
מַעֲבִירִין אֶת הַפְּרוּקָה מִפְּנֵי הַטָּעוֹנָה.
שְׁתֵּיהֶן פְּרוּקוֹת וְשְׁתֵּיהֶן טָעוֹנוֹת - עוֹשׂוֹת
פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן.

ב,ט שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מִהֶלְכִין בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים,
אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהֻלָּךְ, שְׁנֵיהֶן רָצִין, שְׁנֵיהֶן
מִהֶלְכִין, שְׁנֵיהֶם מִמְּשִׁמִּין, וְהִזְיקוּ זֶה אֶת
זֶה - שְׁנֵיהֶן פֶטוּרִין, שְׁלֹזָה רִשּׁוֹת לְהֵלֵךְ
וְלִזְזָה רִשּׁוֹת לְהֵלֵךְ. אִיסִי הַבְּבָלִי אוֹמֵר: הָרֵץ
- חֵיב מִפְּנֵי שִׁשְׁנָה. וּמוֹדָה אִיסִי הַבְּבָלִי,
שֶׁאִם הָיָה עָרֵב שַׁבָּת עִם חֲשֻׁכָה - פֶטוּר.

²⁵ מִיֻּלְתָּא בְּאַנְפֵי נִפְשָׁה חֵיא.

עֲקִיבָה אוֹמֵר: אִף הֵתָם שְׁחָבַל בְּאָדָם - מְשַׁלֵּם בְּמוֹתוֹר נֹזֵק שְׁלָם, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כ"א, ל"א): "כִּמְשַׁפֵּט הִזֵּה יַעֲשֶׂה לוֹ", יִכּוֹל יִשְׁלַם מִן הָעֲלִיָּה? תִּלְמוּד לומר "יַעֲשֶׂה" - מְגוּפוֹ הוּא מְשַׁלֵּם, וְאֵין מְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה.

ג, שׁוֹר שְׁוֶה מִנֶּה שְׁנִגְח שׁוֹר שְׁוֶה מֵאֵתִים, וְאֵין הַנִּבְלָה יָפָה כְּלוּם - נוֹטֵל אֶת שׁוֹרוֹ. מֵת אוֹ הַכְּחִישׁ - אֵין לוֹ אֲלֹא שׁוֹר. שׁוֹר שְׁוֶה מֵאֵתִים שְׁנִגְח שׁוֹר שְׁוֶה מֵאֵתִים וְהַנִּבְלָה יָפָה חֲמִשִּׁים זָוֹ - זֶה נוֹטֵל חֲצִי חֲצִי הַחֵי וְחֲצִי הַמֵּת, וְזֶה נוֹטֵל הַחֲצִי הַחֵי וְחֲצִי הַמֵּת, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כ"א, ל"א): "וּמָכְרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחֵי וְחֲצִיו אֶת כֶּסֶּפוֹ וְגַם אֶת הַמֵּת יִחְצוּן"; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי מֵאִיר: לֹא בְּזֶה דְּבָרָה תּוֹרָה! אֲלֹא בְּזִמְנָן שְׁאֵין הַנִּבְלָה יָפָה כְּלוּם. הֵא מֵה תִּלְמוּד לומר "וְגַם אֶת הַמֵּת יִחְצוּן"? - יִחְצוּ דְּמֵי מִיתָה בִּינֵיהֶם.

ג, יֵשׁ חֵיב עַל נֹזֵק עֲצָמוֹ וְעַל נֹזֵק שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ, וּפְטוֹר עַל נֹזֵק עֲצָמוֹ וְעַל נֹזֵק שׁוֹרוֹ. כִּיצַד חֵיב עַל נֹזֵק עֲצָמוֹ וְעַל נֹזֵק שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ? הַזִּיק בְּרִשׁוֹת הַיָּחִיד - חֵיב. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - חֵיבִים. הַזִּיק בְּמִתְכַּוֵּן - חֵיב. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - חֵיבִים. הַדְּלִיק גְּדִישׁוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ בְּיוֹם הַכְּפוּרִים - חֵיב. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - חֵיבִין. כִּיצַד פְּטוֹר מִלְּשָׁלֵם עַל נֹזֵק עֲצָמוֹ וְעַל נֹזֵק שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ? הַזִּיק בְּרִשׁוֹת הָרֹבִים, בְּדֶרֶךְ הַלוֹכֹ - פְּטוֹר. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - פְּטוּרִין. הַמֵּת בְּלֹא מִתְכַּוֵּן - פְּטוֹר. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - פְּטוּרִין. חָבַל בַּהֶקְדָּשׁ בְּגֵר וְעַבְדִּי מִשְׁחָרֵר - פְּטוֹר. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - פְּטוּרִין, וּפְטוֹר עַל נֹזֵק עַבְדּוֹ וְאִמּוֹ.

ג, כִּיצַד מְשַׁלֵּם בְּמוֹתוֹר חֲצִי נֹזֵק? שׁוֹר שְׁוֶה מִנֶּה שְׁנִגְח שׁוֹר שְׁוֶה מֵאֵתִים, הַכְּחִישׁוֹ חֲמִשִּׁים זָוֹ, חֲזַר הָאֲחֵרוֹן הַכְּחִישׁוֹ, שְׁלֹשָׁה שָׁל זָהָב - הָאֲחֵרוֹן מְשַׁלֵּם לְרֵאשׁוֹן חֲצִי דִינָר זָהָב. שׁוֹר שְׁוֶה מֵאֵתִים שְׁנִגְח שׁוֹר שְׁוֶה מֵאֵתִים, וְחָבַל בּוֹ חֲמִשִּׁים זָוֹ, חֲזַר הָאֲחֵרוֹן וְהַכְּחִישׁוֹ, הַשְּׂבִיחַ הַנֶּזֶק, הִיָּה יָפָה אֲרִבַּע מֵאוֹת זָוֹ, שְׁאֵלְמָלָא לֹא הַזִּיקוּ הִיָּה

בִּי מִסְקָלִין דֶּרֶךְ רִשׁוֹת הָרֹבִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻעַ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כִּשֶּׁם שְׁאֵין לוֹ רִשׁוֹת לְקַלְקֵל - כֵּךְ לֹא יִסְקַל. אִם סָקַל - יוֹצִיא לֵים אוֹ לִנְהָר, אוֹ לְמִקְוֹמוֹת הַטָּרְשִׁים. וְהַמִּסְקָל נוֹטֵל אֶבֶן מִן הָאֲמָצַע וְנוֹתֵן לְצִדִּים. וְאִם בָּא אַחֵר וְהִזִּק בִּהֶן - הָרִי זֶה חֵיב. אִף עַל פִּי שְׁאֲמָרוֹ²⁶, הָרִי הוּא כְּמִסְקָל מִלְּפָנֵי בַּהֶמָּה וְנוֹתֵן לְפָנֵי אָדָם, מִלְּפָנֵי הָרוֹאִים וְנוֹתֵן לְפָנֵי הַסּוּמִין, שְׁדֶרֶךְ בַּהֶמָּה לְהֵלֶךְ בְּאֲמָצַע, וּבְנֵי אָדָם מְצַדִּין. דֶּרֶךְ הָרוֹאִין לְהֵלֶךְ בְּאֲמָצַע, וְהַסּוּמִין מִן הַצִּדִּים. הַמִּסְקָל נוֹטֵל מִתּוֹךְ שְׁדֵהוּ וְנוֹתֵן לְרִשׁוֹת הָרֹבִים, וּבָא אַחֵר וְהִזִּק בִּהֶן - הָרִי זֶה חֵיב, אִף עַל פִּי שְׁאֲמָרוֹ 'הָרִי הוּא כְּמִסְקָל מִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ שָׁלוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שָׁלוֹ'.

מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שֶׁהָיָה מִסְקָל מִתּוֹךְ שְׁדֵהוּ וְנוֹתֵן לְרִשׁוֹת הָרֹבִים, הָיָה חֲסִיד אַחַד רוֹדְפוֹ, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה מִסְקָל מִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ שְׁלָךְ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שְׁלָךְ? שְׁחַק עָלֶיךָ. לְאַחֵר זָמַן, נִצְטָרַךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ וּמָכַר אֶת שְׁדֵהוּ, וְהָיָה מִהֵלֶךְ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, וְנִתְקַל. אָמַר: לֹא לְחִנָּם אָמַר לִי אוֹתוֹ חֲסִיד: 'הָרִי אֶת מִסְקָל מִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ שְׁלָךְ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שְׁלָךְ'.

מִסְכַּת בָּבָא קָמָא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג, א, שׁוֹר שֶׁהִזִּיק, שֶׁהָיָה מוּעַד בְּקָרְנוֹ, וְתָם בִּשְׁנֹו. וְחָבַל בְּזֶה וּבְזֶה. תָּם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֹזֵק מְגוּפוֹ. מוּעַד - מְשַׁלֵּם נֹזֵק שְׁלָם מִן הָעֲלִיָּה. אֵין שָׁם עֲלִיָּה, תָּם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֹזֵק מְגוּפוֹ. מוּעַד - יוֹצִיא וַיִּבְקֹשׁ לְעֲלִיָּה. כָּלֵל אָמְרוּ בְּנִזְקִין: הֵרָג אֶת שׁוֹרוֹ וְקָרַע אֶת כְּסוּתוֹ, וְקוֹצֵץ נְטִיעוֹתָיו, לֹא יֵאמַר: "טוֹל אֶת הַנִּבְלָה וְתֵן לִי אֶת הַפֶּרֶה", "טוֹל אֶת הַקֶּרְעִים וְתֵן לִי אֶת הַנְּטִיעוֹת", "טוֹל אֶת הַקֶּצְצִין וְתֵן לִי אֶת הַנְּטִיעוֹת", אֲלֹא שְׁמִין אוֹתָן כֶּמֶה הֵן יָפִין עַד שְׁלֹא הִזְקוּ, וְכִמֶּה הֵן יָפִין מִשְׁהִזְקוּ, לְפִיכָךְ הֵן מְשַׁלְמִין. רַבִּי

²⁶ הֵינוּ "הוֹאִיל וְאָמְרוּ", בֵּין שְׁאֲמָרוּ בֵּן, הָרִי הוּא הַיָּב בְּתִשְׁלוּמִים.

יָפָה שְׁמָנָה מֵאוֹת זֶזוּ, עַד שְׁלֹא עָמַד בְּבֵית דִּין. הַשְּׁבִיחַ הַמְזִיק, אִם עַד שְׁלֹא עָמַד בְּדִין הַשְּׁבִיחַ - אֵין לוֹ אֶלָּא כְּשַׁעַת נִזְקוֹ. הַכְּחִישׁ - אֵין לוֹ אֶלָּא כְּשַׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. אִם מִשְׁעָמַד בְּבֵית דִּין הַשְּׁבִיחַ - אֵין לוֹ אֶלָּא כְּשַׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. הָרֵג שׁוֹרוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ, הוֹקֵרָה בְּהִמָּתוֹ אוֹ שְׁהוֹזְלָה, הִדְלִיק גְּדִישׁ שֶׁל חֵבְרוֹ וְהוֹקֵרָה תְּבוּאָה, אוֹ שְׁהוֹזְלָה, בֵּין מִשְׁעָמַד בְּבֵית דִּין וּבֵין עַד שְׁלֹא עָמַד בְּבֵית דִּין - אֵין לוֹ אֶלָּא כְּשַׁעַת נִזְקוֹ.

ג, ה שור שֶׁהִיָּה רוֹדֵף אַחֵר חֵבְרוֹ, וְהִפָּךְ הִנְרָדֵף וְחָבַל בּוֹ, אוֹ שֶׁחָבְלוּ בּוֹ אֲחֵרִים - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין. הִזָּק הָרוֹדֵף בְּנִרְדָּף - פְּטוּר. נִרְדָּף בְּרוֹדֵף - חֵיב. שׁוֹר שֶׁעָלָה עַל גְּבִי חֵבְרוֹ, וּבָא בַּעַל הַתַּחְתּוֹן וְשִׁמְטוֹ, אוֹ שֶׁשִּׁמְט אֶת עֲצָמוֹ, וְנָפַל וּמָת - פְּטוּר. דָּחָאוּ וְנָפַל וּמָת - חֵיב.

ג, ה שור שֶׁהִיָּה רוֹעֶה, וַיֵּצֵא שׁוֹר אַחֵר אַחֲרָיו, נִמְצָא הָרוֹעֶה זֶה שְׂמֵת, אָפְלוּ זֶה מְנוּגָח וְזֶה מוֹעֵד לְנִגְיָחָהּ, זֶה מְנוּשָׁךְ וְזֶה מוֹעֵד לְנִשְׁכָּה - פְּטוּר. רַבִּי אֲחָא אוֹמֵר: גָּמַל שֶׁהִיָּה אוֹחֵר בֵּין הַגְּמָלִים, וְנִמְצָא שֶׁם גָּמַל מָת - חֵיב, בִּידוּעַ שֶׁזֶּה הִמִּיתוֹ. יֵצְאוּ שְׁנֵי שׁוֹרִים אַחֲרִים, סָפַק שֶׁהֵן הִמִּיתוּהוּ, סָפַק מִמָּקוֹם אַחֵר מָת - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין. אִם בִּידוּעַ שֶׁהֵן הִמִּיתוּהוּ - הָרִי אֵלּוּ מִשְׁלָמִין בְּקָטָן וְלֹא בְּגָדוֹל, בְּתָם וְלֹא בְּמוֹעֵד. שְׁנֵי שׁוֹרִים שֶׁהָיוּ רוֹעִים, וַיֵּצְאוּ שְׁנֵי שׁוֹרִים אַחֲרֵיהֶם, נִמְצָאוּ הָרוֹעִים הִלְלוּ מֵתִים, סָפַק שֶׁהֵם הִמִּיתוּם, סָפַק מִמָּקוֹם אַחֵר מָתוּ - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין. וְאִם בִּידוּעַ שֶׁהֵם הִמִּיתוּם - הָרִי אֵלּוּ מִשְׁלָמִין, בְּקָטָן וְלֹא בְּגָדוֹל, בְּתָם וְלֹא בְּמוֹעֵד. וְאִם בִּידוּעַ שֶׁהִשְׁחֹרִין הִמִּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, וְהָיוּ שֶׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד - הָרִי אֵלּוּ מִשְׁלָמִין לְגָדוֹל. וְלִקְטָן לְגָדוֹל מִן הַקָּטָן, וְלִקְטָן מִן הַגָּדוֹל, לְגָדוֹל מִן הַתָּם וְלִקְטָן מִן הַמוֹעֵד. הָיוּ הַנִּזְקִין שֶׁל שְׁנַיִם, וְהַמְזִיקִין שֶׁל אֶחָד, סָפַק שֶׁהֵן הִמִּיתוּם, סָפַק מִמָּקוֹם אַחֵר מָתוּ - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין.

וְאִם בִּידוּעַ שֶׁהֵן הִמִּיתוּם - הָרִי אֵלּוּ מִשְׁלָמִין, בְּקָטָן וְלֹא בְּגָדוֹל, בְּתָם וְלֹא בְּמוֹעֵד. וְאִם בִּידוּעַ שֶׁהִשְׁחֹרִים הִמִּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, וְהָיוּ שֶׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד - הָרִי אֵלּוּ מִשְׁלָמִין לְגָדוֹל וְלִקְטָן, לְגָדוֹל מִן הַקָּטָן, וְלִקְטָן מִן הַגָּדוֹל, לְגָדוֹל מִן הַתָּם, וְלִקְטָן מִן הַמוֹעֵד. וְהַנִּזְקִין מִשְׁמַנִּין בִּינֵיהֶם - זֶה נוֹטֵל לְפִי שְׁלוֹ, וְזֶה נוֹטֵל לְפִי שְׁלוֹ.

הָיוּ הַמְזִיקִין שֶׁל שְׁנַיִם, וְהַנִּזְקִין שֶׁל אֶחָד, אֵפֶי עַל פִּי שֶׁבִּידוּעַ שֶׁהִשְׁחֹרִים הִמִּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁזֶה אוֹמֵר לוֹ: "שְׁלָךְ הַמִּית". וְזֶה אוֹמֵר: "שְׁלָךְ הַמִּית". אִם בִּידוּעַ שֶׁשְׁנַיִם הִמִּיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, הָיוּ שֶׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד - הָרִי אֵלּוּ מִשְׁלָמִין לְגָדוֹל וְלִקְטָן, לְגָדוֹל מִן הַקָּטָן וְלִקְטָן מִן הַגָּדוֹל, לְגָדוֹל מִן הַתָּם וְלִקְטָן מִן הַמוֹעֵד, וְהַמְזִיקִין מִשְׁמַנִּין בִּינֵיהֶם, זֶה נוֹתֵן לְפִי שְׁלוֹ, וְזֶה נוֹתֵן לְפִי שְׁלוֹ.

הָיוּ הַמְזִיקִין שֶׁל שְׁנַיִם וְהַנִּזְקִים שֶׁל שְׁנַיִם, אֵפֶי עַל פִּי שֶׁבִּידוּעַ שֶׁהִשְׁחֹרִים הִמִּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִים, שֶׁזֶה אוֹמֵר: "שְׁלָךְ הַמִּית". וְזֶה אוֹמֵר לוֹ: "שְׁלָךְ הַמִּית", וְאִם בִּידוּעַ שֶׁהִשְׁנַיִם הִמִּיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, בְּזִמְן שֶׁכָּלָן בָּאִין לְבֵית דִּין - פְּטוּרִין, אֵין כָּלָן בָּאִין לְבֵית דִּין - חֵיבִין. שְׁנַיִם שֶׁזָּרְקוּ שְׁנֵי אֲבָנִים, וְשִׁבְרוּ שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת, אַחַת שֶׁל יֵין וְאַחַת שֶׁל שֶׁמֶן, זֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁל יֵין". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁל שֶׁמֶן" - מִשְׁלָמִין אֶת שֶׁל יֵין. אַחַת מִלֵּאָה וְאַחַת רִיקָנִית, זֶה אוֹמֵר: "אֶת הָרִיקָנִית". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת הַמִּלֵּאָה" - מִשְׁלָמִין אֶת הָרִיקָנִית. שִׁבְרוּ אֶת הַחֲבִיּוֹת, זֶה אוֹמֵר: "אֶתָּה שִׁבַּרְתָּה"! וְזֶה אוֹמֵר: "אֶתָּה שִׁבַּרְתָּה"! - שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

וידבר י-הוה אל-משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר:

ומליל יי עם משה במדברא דסיני במשכן זמנא בחד לירחא תנינא בשמא תנייתא למפקהון מארעא דמצרים למימר:

וידבר – במדבר סיני באחד לחודש. מתוך חבטן לפניו, מונה אותם כל שעה. כשיצאו ממצרים, מנאן; וכשנפלו בעגל, מנאן, לידע מנין הנותרים; כשכא להשרות שכינתו עליהם, מנאם. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באיר מנאם.

שאו את-ראש כל-עדת בני-ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל-זכר לגלגלתם:

קבילו ית חושבן כל פנשתא דבני ישראל לזרעיתהון לבית אבהתהון במנין שמיהן כל דכורא לגולגלתהון:

למשפחתם – לידע מנין כל שבט ושבט. לבית אבתם – מי שאביו משבט אחד ואמו משבט אחר, יקום על שבט אביו. לגלגלתם – על ידי שקלים, בקע לגלגלת.

מבן עשרים שנה ומעלה כל-יצא צבא בישראל תפקדו אתם לצבאתם אתה ואהרן:

מבר עשרין שנין ולעילא כל נפיק חילא בישראל תמנון יתהון לחיליהון את ואהרן:

כל יצא צבא – מגיד שאין יוצא בצבא פחות מבן עשרים.

ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית-אבתיו הוא:

ועמכון יהון גוברא גוברא לשבטא גבר ריש לבית אבהתוהי הוא:

ואתכם יהיו – כשתפקדו אותם, יהיו עמכם נשיא כל שבט ושבט.

ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם לראובן אליצור בן-שדיאור:

ואלין שמחת גובריא דיקומון עמכון לראובן אליצור בר שדיאור:

לשמעון שלמיאל בן-צורישדי:

לשמעון שלומיאל בר צורישדי:

ליהודה נחשון בן-עמינדב:

ליהודה נחשון בר עמינדב:

ליששכר נתנאל בן-צוער:

ליששכר נתנאל בר צוער:

לזבולון אליאב בן-חלן:

לזבולון אליאב בר חלן:

לבני יוסף לאפרים אלישמע בן-עמיהוד למנשה גמליאל בן-פדהצור:

לבני יוסף לאפרים אלישמע בר עמיהוד למנשה גמליאל בר פדהצור:

לבנימין אבידן בן-גדעוני:

לבנימין אבידן בר גדעוני:

לדן אחיעזר בן-עמישדי:

לדן אחיעזר בר עמישדי:

לאשר פגעיאל בן-עכרן:

לאשר פגעיאל בר עכרן:

לגד אליסר בן-דעואל:

לגד אליסר בר דעואל:

לנפתלי אחירע בן-עינן:

לנפתלי אחירע בר עינן:

אלה קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם:

אלין מערעי פנשתא רברבי שבטי אבהתהון רישי אלפיא דישראל אנון:

אלה קרואי העדה – הנקראים לכל דבר חשיבות שבעדה.

ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות:

ודבר משה ואהרן ית גובריא האלין דאתפרשו בשמיהן:

את האנשים האלה – את שנים עשר נשיאים הללו. אשר נקבו – לו כאן בשמות.

וְאֵת כָּל־הַעֲדָה הַקָּהִילוֹ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי
וַיִּתְּנֵלְדוּ עַל־מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שָׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה לְגַלְגָּלָתָם:

וַיִּתְּנֵלְדוּ עַל מִשְׁפַּחְתָּם – הֵבִיאוּ סִפְרֵי יְחוּסֵיהֶם וְעַדִּי חֹזֶקת לְדַתָּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְהַתְנַחֵס עַל הַשִּׁבְט.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בַּמִּדְבָּר סִינַי:

כַּמָּא דְפָקִיד יְיָ יְת מֹשֶׁה וּמִנֵּנוֹן בַּמִּדְבָּרָא דְסִינַי:

שני

וַיְהִי בְּנִי־רְאוּבֵן בֶּכֶר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדָתָם
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת לְגַלְגָּלָתָם
כָּל־זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:

וְהָיוּ בְּנֵי רְאוּבֵן בּוֹכְרֵיהֶם דִּישְׂרָאֵל תּוֹלְדָתָהוֹן לְזִרְעֵיתָהוֹן
לְבֵית אֲבֹתָהוֹן בְּמִנְיָן שָׁמְהוֹן לְגוֹלְגָּלְתָהוֹן כָּל דְּכוּרָא
מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעִילָא כָּל נָפִיק חֵילָא:

פְּקֻדֵיהֶם לַמָּטָה רְאוּבֵן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֵלֶּה
וְחֻמֵּשׁ מֵאוֹת:

מִנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְרְאוּבֵן אַרְבַּעִין וְשֵׁשָׁא אֶלְפִין וְחֻמֵּישׁ
מָאָה:

לְבָנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
פְּקֻדָּיו בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת לְגַלְגָּלָתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:

לְבָנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדָתָהוֹן לְזִרְעֵיתָהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן
מִנְיָנֵיהֶם בְּמִנְיָן שָׁמְהוֹן לְגוֹלְגָּלְתָהוֹן כָּל דְּכוּרָא מִבֶּר
עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעִילָא כָּל נָפִיק חֵילָא:

פְּקֻדֵיהֶם לַמָּטָה שִׁמְעוֹן תִּשְׁעָה וְחֻמֵּשִׁים אֵלֶּה
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת:

מִנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן תְּשַׁעִין וְחֻמֵּשָׁא אֶלְפִין וְתֵלַת
מָאָה:

לְבָנֵי גָד תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שָׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:

לְבָנֵי גָד תּוֹלְדָתָהוֹן לְזִרְעֵיתָהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן בְּמִנְיָן
שָׁמְהוֹן מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעִילָא כָּל נָפִיק חֵילָא:

פְּקֻדֵיהֶם לַמָּטָה גָד חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֵלֶּה וְשֵׁשׁ
מֵאוֹת וְחֻמֵּשִׁים:

מִנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְגָד אַרְבַּעִין וְחֻמֵּשָׁא אֶלְפִין וְשִׁית
מָאָה וְחֻמֵּשִׁין:

לְבָנֵי יְהוּדָה תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שָׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:

לְבָנֵי יְהוּדָה תּוֹלְדָתָהוֹן לְזִרְעֵיתָהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן
בְּמִנְיָן שָׁמְהוֹן מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעִילָא כָּל נָפִיק חֵילָא:

פְּקֻדֵיהֶם לַמָּטָה יְהוּדָה אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אֵלֶּה
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:

מִנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה שִׁבְעִין וְאַרְבַּעָא אֶלְפִין וְשִׁית
מָאָה:

לְבָנֵי יִשְׁשָׁכָר תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:

לְבָנֵי יִשְׁשָׁכָר תּוֹלְדָתָהוֹן לְזִרְעֵיתָהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן
בְּמִנְיָן שָׁמְהוֹן מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעִילָא כָּל נָפִיק חֵילָא:

פְּקֻדֵיהֶם לַמָּטָה יִשְׁשָׁכָר אַרְבָּעָה וְחֻמֵּשִׁים אֵלֶּה
וְאַרְבַּע מֵאוֹת:

מִנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דִּישְׁשָׁכָר חֻמֵּשִׁין וְאַרְבַּעָא אֶלְפִין
וְאַרְבַּע מָאָה:

לְבָנֵי זְבוּלֹן תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שָׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:

לְבָנֵי זְבוּלֹן תּוֹלְדָתָהוֹן לְזִרְעֵיתָהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן
בְּמִנְיָן שָׁמְהוֹן מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעִילָא כָּל נָפִיק חֵילָא:

פְּקֻדֵיהֶם לַמָּטָה זְבוּלֹן שִׁבְעָה וְחֻמֵּשִׁים אֵלֶּה
וְאַרְבַּע מֵאוֹת:

מִנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְזְבוּלֹן חֻמֵּשִׁין וְשִׁבְעָא אֶלְפִין וְאַרְבַּע
מָאָה:

לְבָנִי יוֹסֵף אֶפְרַיִם תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:	לְבָנִי יוֹסֵף אֶפְרַיִם תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:
פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֵלֶּף וַחֲמִישׁ מֵאוֹת:	פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֵלֶּף וַחֲמִישׁ מֵאוֹת:
לְבָנִי מְנַשֶּׁה תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:	לְבָנִי מְנַשֶּׁה תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:
פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף וּמֵאוֹתָיִם:	פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף וּמֵאוֹתָיִם:
לְבָנִי בְנִימִן תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:	לְבָנִי בְנִימִן תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:
פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה בְנִימִן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:	פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה בְנִימִן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:
לְבָנִי דָן תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:	לְבָנִי דָן תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:
פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה דָן שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים אֵלֶּף וּשְׁבַע מֵאוֹת:	פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה דָן שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים אֵלֶּף וּשְׁבַע מֵאוֹת:
לְבָנִי אֲשֵׁר תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:	לְבָנִי אֲשֵׁר תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:
פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה אֲשֵׁר אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֵלֶּף וַחֲמִישׁ מֵאוֹת:	פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה אֲשֵׁר אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֵלֶּף וַחֲמִישׁ מֵאוֹת:
בְּנֵי נַפְתָּלִי תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:	בְּנֵי נַפְתָּלִי תּוֹלְדֶתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא:
פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה נַפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֵלֶּף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:	פְּקֻדֵיהֶם לַמֶּטָּה נַפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֵלֶּף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:
אֲלִין מְנַיִנְיָא דְּמִנָּא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּרְבָרְבִי יִשְׂרָאֵל תְּרֵי עֶשְׂרִי גּוֹבְרִין גּוֹבְרָא חַד לְבֵית אֲבֹתָתוּהִי הָווּ:	אֲלִין מְנַיִנְיָא דְּמִנָּא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּרְבָרְבִי יִשְׂרָאֵל תְּרֵי עֶשְׂרִי גּוֹבְרִין גּוֹבְרָא חַד לְבֵית אֲבֹתָתוּהִי הָווּ:
וְהָווּ כָּל מְנַיִנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָתוּהוֹן מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל:	וְהָווּ כָּל מְנַיִנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָתוּהוֹן מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלָא כָּל יָצָא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל:
וְהָווּ כָּל מְנַיִנְיָא שְׂמֵי מִנָּה וְתַלְתָּא אֵלֶּפִין וַחֲמִישׁ מִנָּה וַחֲמִשִּׁין:	וְהָווּ כָּל מְנַיִנְיָא שְׂמֵי מִנָּה וְתַלְתָּא אֵלֶּף וּשְׁלֹשָׁת אֵלֶּפִים וַחֲמִישׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
וְלִינוּאֵי לְשִׁבְטָא דְּאַבְרָהָם לָא אֲתַמְנִיאוּ בִּינִיהוֹן:	וְהַלּוּנִים לַמֶּטָּה אֲבֹתָם לָא הִתְפַּקְדּוּ בְּתוֹכָם:
וּמְלִיל יִי עִם מִשָּׁה לְמִימַר:	וַיִּדְבֹּר יִי-הוָה אֶל-מִשָּׁה לֵאמֹר:
בְּרַם יֵת שִׁבְטָא דְּלוּי לָא תִמְנִי וְיֵת חוּשְׁפִּנְהוֹן לָא תִקְבִּיל בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל:	אֲךָ אֶת-מִטָּה לּוּי לָא תִפְקֹד וְאֶת-רֹאשָׁם לָא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

אף את משה לוי לא תפקד – כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו. דבר אחר: צפה הקדוש ברוך הוא שעתידה לעמד גזרה על כל הנמנין מן עשרים שנה ומעלה, שימותו במדבר; אמר: אל יהיו אלו בכלל, לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל.

ואתה הפקד את-הלויים על-משפך העזת ועל כל- פליו ועל כל-אשר-לו המה ישאו את-המשפך ואת-כל-פליו והם ישרתהו וסביב למשפך יחנו: ואת מני ית לינאי על משפנא דסהדותא ועל כל מנוהי ועל כל דליה אנון יטלון ית משפנא וית כל מנוהי ואנון ישמשוניה וסחור סחור למשפנא ישרון:

ואתה הפקד את הלויים – כתרגומו: "מני", לשון מנוי שררה על דבר שהוא ממנה עליו, כמו: "ונפקד המלך פקידים".

ובנסע המשפך יורידו אתו הלויים ובחנת המשפך יקימו אתו הלויים ויהר הקרב יומת: ובמטל משפנא יפרקון יתיה לינאי ובמשרי משפנא יקימון יתיה לינאי וחילוני דיקרב יתקטיל:

יורידו אתו – כתרגומו: "יפרקון"; כשבאין לסע במדבר ממסע למסע, היו מפרקין אותו מהקמתו, ונושאים אותו עד מקום אשר ישכן שם הענן ויחנו שם, ומקימין אותו. ויהר הקרב – לעבודתם זו. יומת – בידי שמים.

וחנו בני ישראל איש על-מתנהו ואיש על-דגלו לצבאתם: וישרון בני ישראל גבר על משרוהי וגבר על טקסיה לחיליהון:

ואיש על דגלו – כמו שהדגלים סדורים בספר זה, שלשה שבטים לכל דגל.

והלויים יחנו סביב למשפך העזת ולא-יהנה קצף על-עזת בני ישראל ושמרו הלויים את-משמרת משפך העדות: ולינאי ישרון סחור סחור למשפנא דסהדותא ולא יהי רוגזא על כנשתא דבני ישראל וישרון לינאי ית מטרת משפנא דסהדותא:

ולא יהיה קצף – אם תעשו כמצנתי, לא יהיה קצף; ואם לאו, שיפנסו זרים בעבודתם זו, יהיה קצף, כמו שמצינו במעשה קרח: "כי יצא הקצף" וגומר.

ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה י-הוה את- משה בן עשו: ועבדו בני ישראל ככל דפקיד יי ית משה בן עבדו:

שלישי פרשת הדגלים

וידבר י-הוה אל-משה ואל-אהרן לאמר: ומליל יי עם משה ולא-הרן למימר:

איש על-דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל-מועד יחנו: וגבר על טקסיה באתנון לבית אבהתהון ישרון בני ישראל מקביל סחור סחור למשפך זמנא ישרון:

באתת – כל דגל יהיה לו אות, מפה צבועה תלויה בו, צבעו של זה לא כצבעו של זה. צבע כל אחד כגון אבנו הקבועה בחשן, ומתוך כך נכיר כל אחד את דגלו. דבר אחר: באתת לבית אבתם, באות שמסר להם יעקב אביהם לשנשאוהו ממצרים, שנאמר: "ויעשו בניו לו בן כאשר צום": יהודה ויששכר ויובלן ישאוהו מן המזרח, וראובן ושמעון וגד מן הדרום וכו'להי, כדאיתא בתנחומא בפרשה זו. מנגד – מרחוק מיל, כמו שנאמר ביהושע: "אך רחוק יהיה ביניכם ובינו כאלפים אמה", שיוכלו לבא בשבת; משה ואהרן ובניו, הלויים חונים בסמוך לו.

והחנים קדמה מזרחה דגל מתנה יהודה לצבאתם ונשיא לבני יהודה נחשון בן-עמינדב: ודשרן קדומא מדנתא טיקס משרית יהודה לחיליהון ורבא לבני יהודה נחשון בר עמינדב:

קדמה – לפנים הקרויה קדם, ואיזו? זו רוס מזרחית. והמערב קרוי 'אחור'.

ואבאז ופקדיהם ארבעה ושבעים אלף ושש מאות: וחיליה ומניניהון שבעין וארבעא אלפין ושית מאה:

והחנים עליו מטה יששכר ונשיא לבני יששכר נתנאל בן-צווער: ודשרן סמיכין עלוהי שבטא דיששכר ורבא לבני יששכר נתנאל בן צווער:

ואבאז ופקדיו ארבעה וחמשים אלף וארבע מאות: וחיליה ומניניהו חמשים וארבעא אלפין וארבע מאה:

מטה זבולן ונשיא לבני זבולן אליאב בן-חלן: ושבטא דזבולון ורבא לבני זבולון אליאב בן חלון:

ואבאז ופקדיו שבעה וחמשים אלף וארבע מאות: וחיליה ומניניהו חמשים וארבעא אלפין וארבע מאה:

פֶּלִי-הַפְּקָדִים לַמַּחֲנֶה יְהוּדָה מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף וּשְׁשַׁת-אַלְפִים וָאַרְבַּע-מֵאוֹת לְצַבָּאתָם רֹאשָׁנָה יָסֻעוּ:	פֶּלִי-הַפְּקָדִים לַמַּחֲנֶה יְהוּדָה מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף וּשְׁשַׁת-אַלְפִים וָאַרְבַּע-מֵאוֹת לְצַבָּאתָם רֹאשָׁנָה יָסֻעוּ:
רֹאשָׁנָה יָסֻעוּ – כְּשֶׁרֹאִיוֹן הָעֵנָן מִסְתַּלֵּק, תּוֹקְעִין הַכֹּהֲנִים בַּחֲצוֹצְרוֹת, וְנוֹסַע מַחֲנֶה יְהוּדָה תַּחֲלָה. וּכְשֶׁהוֹלְכִין – הוֹלְכִין כְּדָרָה חֲנִיָּתוֹ: הַלְוִיִּם וְהַעֲגָלוֹת בְּאֻמָּצָה, דָּגֵל יְהוּדָה בַּמִּזְרָח, וְשָׁל רְאוּבוֹן בְּדָרוֹם, וְשָׁל אֶפְרַיִם בַּמַּעֲרָב, וְשָׁל דָּן בַּצָּפוֹן.	רֹאשָׁנָה יָסֻעוּ – כְּשֶׁרֹאִיוֹן הָעֵנָן מִסְתַּלֵּק, תּוֹקְעִין הַכֹּהֲנִים בַּחֲצוֹצְרוֹת, וְנוֹסַע מַחֲנֶה יְהוּדָה תַּחֲלָה. וּכְשֶׁהוֹלְכִין – הוֹלְכִין כְּדָרָה חֲנִיָּתוֹ: הַלְוִיִּם וְהַעֲגָלוֹת בְּאֻמָּצָה, דָּגֵל יְהוּדָה בַּמִּזְרָח, וְשָׁל רְאוּבוֹן בְּדָרוֹם, וְשָׁל אֶפְרַיִם בַּמַּעֲרָב, וְשָׁל דָּן בַּצָּפוֹן.
דָּגֵל מַחֲנֶה רְאוּבוֹן תִּימָנָה לְצַבָּאתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבוֹן אֲלִיצוֹר בֶּן-שִׁדְיָאוֹר:	טִיקָס מִשְׁרֵית רְאוּבוֹן דְּרוֹמָא לַחִילִיָּהוֹן וְרַבָּא לִבְנֵי רְאוּבוֹן אֲלִיצוֹר בֶּר שִׁדְיָאוֹר:
וַצִּבְאֹו וּפְקֻדֵיהֶם שְׁשֶׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:	וַחִילִיָּה וּמִנְיָנָהּי אַרְבָּעִין וַשְׁתָּא אֶלְפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה:
וְהַחֹנָם עָלָיו מִטָּה שְׁמֶעוֹן וְנָשִׂיא לִבְנֵי שְׁמֶעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן-צוּרִישָׁדִי:	וְדִשְׁרוֹן סְמִיכִין עָלוּהִי שְׁבֻטָא דְשְׁמֶעוֹן וְרַבָּא לִבְנֵי שְׁמֶעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּר צוּרִישָׁדִי:
וַצִּבְאֹו וּפְקֻדֵיהֶם תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת:	וַחִילִיָּה וּמִנְיָנָהּי חֲמִשִּׁין וַתִּשְׁעָא אֶלְפִין וַתִּלַּת מֵאָה:
וּמִטָּה גָּד וְנָשִׂיא לִבְנֵי גָד אֶלִיסָרָף בֶּן-רְעוּאֵל:	וְשְׁבֻטָא דְגָד וְרַבָּא לִבְנֵי גָד אֶלִיסָרָף בֶּר רְעוּאֵל:
וַצִּבְאֹו וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁשֶׁה מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:	וַחִילִיָּה וּמִנְיָנָהּי אַרְבָּעִין וַחֲמִשָּׁא אֶלְפִין וַשִּׁית מֵאָה וַחֲמִשִּׁין:
פֶּלִי-הַפְּקָדִים לַמַּחֲנֶה רְאוּבוֹן מֵאֵת אֶלֶף וְאַחַד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע-מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים לְצַבָּאתָם וּשְׁנַיִם יָסֻעוּ:	כָּל מִנְיָנָא לַמִּשְׁרֵית רְאוּבוֹן מֵאָה וַחֲמִשִּׁין וַחֲדָא אֶלְפִין וָאַרְבַּע מֵאָה וַחֲמִשִּׁין לַחִילִיָּהוֹן בְּתַנְיִיתָא נְטִלִין:
וְנוֹסַע אֶהֱל־מוֹעֵד מַחֲנֶה הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ בֵּן יָסֻעוּ אִישׁ עַל-יָדוֹ לְדַגְלֵיהֶם:	וְנָטִיל מִשְׁכָּן זִמְנָא מִשְׁרֵית לִינוּאִי בְּגוֹ מִשְׁרִיתָא כְּמָא דְּשִׁירוֹן כּוֹן נְטִלִין גָּבֵר עַל אֶתְרִיָּה לְטַקְסִיָּהוֹן:
וְנוֹסַע אֶהֱל מוֹעֵד – לְאַחֵר שְׁנֵי דָגָלִים הַלְלוּ. כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ בֵּן יָסֻעוּ – כְּמוֹ שֶׁפִּרְשִׁיתִי, הִלִּיכְתָּן כְּחִנִּיתָן, כָּל דָּגֵל מְסֻלָּף לְרוּם הַקְּבוּעָה לוֹ. עַל יָדוֹ – עַל מְקוֹמוֹ. וְאִין לְשׁוֹן יָד זָז מִמְּשֻׁמְעוֹ, רוּם שָׁל צִדּוֹ קְרוּי "עַל יָדוֹ" הַסְמוּכָה לוֹ לְכָל הוֹשָׁטֵת יָדוֹ, אִי"ן שׁו"ן אִיש"א [בְּלַעַז.	כָּל מִנְיָנָא לַמִּשְׁרֵית רְאוּבוֹן מֵאָה וַחֲמִשִּׁין וַחֲדָא אֶלְפִין וָאַרְבַּע מֵאָה וַחֲמִשִּׁין לַחִילִיָּהוֹן בְּתַנְיִיתָא נְטִלִין:
דָּגֵל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם לְצַבָּאתָם יִמָּה וְנָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֲלִישָׁמַע בֶּן-עֲמִיהוּד:	טִיקָס מִשְׁרֵית אֶפְרַיִם לַחִילִיָּהוֹן מַעֲרָבָא וְרַבָּא לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֲלִישָׁמַע בֶּר עֲמִיהוּד:
וַצִּבְאֹו וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:	וַחִילִיָּה וּמִנְיָנָהּי אַרְבָּעִין אֶלְפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה:
וְעָלָיו מִטָּה מְנַשֶּׁה וְנָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גְּמַלִּיאֵל בֶּן-פְּדָהצוֹר:	וְדִסְמִיכִין עָלוּהִי שְׁבֻטָא דְמְנַשֶּׁה וְרַבָּא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גְּמַלִּיאֵל בֶּר פְּדָהצוֹר:
וְעָלָיו – כְּתַרְגוּמוֹ: "וְדִסְמִיכִין עָלוּהִי".	
וַצִּבְאֹו וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמֵאוֹתָיִם:	וַחִילִיָּה וּמִנְיָנָהּי תִּלְתִּין וַתִּרִין אֶלְפִין וּמֵאוֹתָן:
וּמִטָּה בְּנִימִן וְנָשִׂיא לִבְנֵי בְנִימִן אֲבִידָן בֶּן-גְּדֵעֹנִי:	וְשְׁבֻטָא דְבְּנִימִין וְרַבָּא לִבְנֵי בְּנִימִין אֲבִידָן בֶּר גְּדֵעֹנִי:
וַצִּבְאֹו וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת:	וַחִילִיָּה וּמִנְיָנָהּי תִּלְתִּין וַחֲמִשָּׁא אֶלְפִין וָאַרְבַּע מֵאָה:
פֶּלִי-הַפְּקָדִים לַמַּחֲנֶה אֶפְרַיִם מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁמֹנֶת- אַלְפִים וּמֵאָה לְצַבָּאתָם וּשְׁלֹשִׁים יָסֻעוּ:	כָּל מִנְיָנָא לַמִּשְׁרֵית אֶפְרַיִם מֵאָה וַתִּמְנָא אֶלְפִין וּמֵאָה לַחִילִיָּהוֹן בְּתִלִּיתִיתָא נְטִלִין:

דגל מחנה דן צפנה לצבאתם ונשיא לבני דן אחיעזר בן-עמישדי:	טיקס משרית דן צפונא לחיליהון ורפא לבני דן אחיעזר בר עמישדי:
וצבאו ופקדיהם שנים וששים אלה ושבע מאות:	וחיליה ומגניהון שתין ותרין אלפין ושבע מאה:
והחגים עליו מטה אשר ונשיא לבני אשר פגעיאל בן-עכרון:	ודשרן סמיכין עלוהי שבטא דאשר ורפא לבני אשר פגעיאל בר עכרון:
וצבאו ופקדיהם אחד וארבעים אלה ותמש מאות:	וחיליה ומגניהון ארבעין ותד אלפין ותמיש מאה:
ומטה נפתלי ונשיא לבני נפתלי אחירע בן-עינו:	ושבטא דנפתלי ורפא לבני נפתלי אחירע בר עינו:
וצבאו ופקדיהם שלשה ותמשים אלה וארבע מאות:	וחיליה ומגניהון תמישין ותלתא אלפין וארבע מאה:
כל-הפקדים למחנה דן מאת אלה ושבעה ותמשים אלה ושש מאות לאחרנה יסעו לדגליהם:	כל מגניא למשרית דן מאה ותמישין ושבעא אלפין ושית מאה בבתריתא נטליו לטקסיהון:
אלה פקודי בני-ישראל לבית אבתם כל-פקודי המחנה לצבאתם שש-מאות אלה ושלשת אלפים ותמש מאות ותמשים:	אליו מגיני בני ישראל לבית אבתהון כל מגיני משריתא לחיליהון שית מאה ותלתא אלפין ותמיש מאה ותמישין:
והלולים לא התפקדו בתוך בני ישראל כאשר צוה י-הוה את-משה:	וליואי לא אתמניאו בגו בני ישראל כמא דפקיד יי ית משה:
ויעשו בני ישראל ככל אשר-צוה י-הוה את- משה כן-תנו לדגליהם וכן נסעו איש למשפחתיו על-בית אבתיו:	ועבדו בני ישראל ככל דפקיד יי ית משה כן שרון לטקסיהון וכן נטליו גבר לנרעיתיה על בית אבתוהי:

רביעי	פרשת תולדת אהרן
ואלה תולדת אהרן ומשה ביום דבר י-הוה את- משה בקר סיני:	ואליו תולדת אהרן ומשה ביום דמליל יי ית משה בטורא דסיני:
ואלה תולדת אהרן ומשה – ואינו מזכיר אלא בני אהרן; ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה. מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו. ביום דבר ה' את משה – נעשו אלו התולדות שלו; שלמדן מה שלמד מפי הגבורה.	ואלה תולדת אהרן ומשה – ואינו מזכיר אלא בני אהרן; ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה. מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו. ביום דבר ה' את משה – נעשו אלו התולדות שלו; שלמדן מה שלמד מפי הגבורה.
ואלה שמות בני-אהרן הבכר נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר:	ואליו שמות בני אהרן בוכרא נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר:
אלה שמות בני אהרן הפהגים המשחים אשר- מלא ידם לכהן:	אליו שמות בני אהרן פהגיא דאתרביאו דאתקרב קורבנהון לשמשא:
נימת נדב ואביהוא לפני י-הוה בהקרבתם אש זרה לפני י-הוה במדבר סיני ובנים לא-היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר על-פני אהרן אביהם:	ומית נדב ואביהוא קדם יי בקרוביהון אישתא נוכריתא קדם יי במדברא דסיני ובניו לא הוו להון ושמיש אלעזר ואיתמר על אפי אהרן אבוהון:
על פני אהרן – בסיו.	
וידבר י-הוה אל-משה לאמר:	ומליל יי עם משה למימר:

הקרב את-מטה לוי והעמדת אתו לפני אהרן הפקדו ושרתו אתו:	קריב ית שבטא דלוי ותקים יתיה קדם אהרן כהנא וישמעון יתיה:
ושמרו אתו – ומהו השרות? "ושמרו את משמרתו". לפי ששמירת המקדש עליו, שלא יקרב זר, כמו שנאמר: "אתה ובניך ובית אביך אתה ומשאו את עון המקדש", והלויים הללו מסיעין אותם; זו היא השרות.	וישרון ית מטרתיה וית מטרת כל כנשתא קדם משפון זמנא למפלח ית פולחן משפנא:
ושמרו את משמרתו – כל מנוי שהאדם ממנה עליו ומטל עליו לעשותו, קרוי "משמרת" בכל המקרא ובלשון משנה, כמו שאמרו בבבלי ותרש: "נהלא אין משמרת ומשמרתה שנה", וכן משמרות כהנה ולויה.	וישרון ית כל מני משפון זמנא וית מטרת בני ישראל למפלח ית פולחן משפנא:
ושמרו את-כל-כלי אהל מועד ואת-משמרת בני ישראל לעבד את-עבדת המשפון:	ואת משמרת בני ישראל – שכלן היו זקוקין לצרכי המקדש, אלא שהלויים באים תחתיהם בשליחותם; לפיכך לזקחים מהם המעשרות בשכרן, שנאמר: "כי שכר הוא לכם חלף עבדתכם".
ונתתה את-הלויים לאהרן ולבניו נתונם נתונם המה לו מאת בני ישראל:	ותתין ית לינאי לאהרן ולבנויה מסירין יחיבין אנון ליה מן בני ישראל:
נתונים המה לו – לעזרה. מאת בני ישראל – כמו 'מתוך בני ישראל'; כלומר: משאר כל העדה נבדלו לכך בגזרת המקום, והוא נתנם לו, שנאמר: "ונתתה את הלויים נתנים" וגומר.	ואת אהרן ואת-בניו תפקד ושמרו את-כהנתם והגזר הקרב יומת:
ואת אהרן ואת בניו תפקד – לשון פקידות, ואינו לשון מנין. ושמרו את כהנתם – קבלת דמים וזריקה והקטרה, ועבודות המסורות לפקדים.	וינדבר י-הוה אל-משה לאמר:
ואני הנה לקחתי את-הלויים מתוך בני ישראל תחת כל-בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים:	ואנא הא קריבית ית לינאי מגו בני ישראל חלף כל בוכרא פתח נלדא מבני ישראל ויהון משמשין קדמי לינאי:
ואני הנה לקחתי – ואני, מהיכן זכיתי בהן? מתוך בני ישראל, שיהיו ישראל שוכרין אותן לשרות שלי; על ידי הבכורות זכיתי בהם ולקחתיים תמורתם. לפי שהיתה העבודה בבכורות, וכשחטאו בעגל – נפסלו; והלויים, שלא עבדו עבודת אלילים, נבחרו תחתיהם.	ארי דילי כל בוכרא ביומא דקטלית כל בוכרא בארעא דמצרים אקדישית קדמי כל בוכרא בישראל מאנשא עד בעירא דילי יהון אנא יי:

חמישי	פרשת פקודי הלויים
וינדבר י-הוה אל-משה במדבר סיני לאמר:	ומליל יי עם משה במדברא דסיני למימר:
פקד את-בני לוי לבית אבתם למשפחתם כל-זכר מבן-חמש ומעלה תפקדם:	מני ית בני לוי לבית אבהתהון לזרעיתיהון כל זכורא מבר נרתא ולעילא תמנינון:
מבן חמש ומעלה – משניצא מפלל נפלים הוא נמנה לקרא שומר משמרת הקדש. אמר רבי יהודה ברבי שלום: למוד הוא אותו השבט להיות נמנה מן הכסו, שנאמר: "ואשר ילדה אתה ללוי במצרים"; עם כניסתה בפתח מצרים ילדה אותה, ונמנית בשבעים נפש. שפשאמה מונה חשבונם, לא תמצאם אלא שבעים חסר אחת, והיא השלימה את המנין.	ויפקד אתם משה על-פי י-הוה כאשר צוה:
על פי ה' – אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: היאך אני נכנס לתוך אהליותם לדעת מנין יונקיהם? אמר לו הקדוש ברוך הוא: עשה אתה שלח, ואני אעשה שלי. הלך משה ועמד על פתח האהל, והשכינה מסדמת לפניו, ובת קול יוצאת מן האהל ואומרת: כך נכף תינוקות יש באהל זה. לכך נאמר "על פי ה'".	

וַיְהִי־וְאֵלֶּה בְּנֵי־לֹוי בְּשִׁמְתָם גִּרְשׁוֹן וַקֵּהָת וּמֶרְרִי:	וַהֲוֹ אֵלִין בְּנֵי לֹוי בְּשִׁמְתָהוֹן גִּרְשׁוֹן וַקֵּהָת וּמֶרְרִי:
וְאֵלֶּה נְשָׁמוֹת בְּנֵי־גִרְשׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לִבְנֵי וְשִׁמְעִי:	וְאֵלִין נְשָׁמָה בְּנֵי גִרְשׁוֹן לְזַרְעִיתָהוֹן לִבְנֵי וְשִׁמְעִי:
וּבְנֵי קֵהָת לְמִשְׁפַּחְתָּם עֶמְרָם וַיִּצְהָר חֲבֵרוֹן וְעִזִּיאֵל:	וּבְנֵי קֵהָת לְזַרְעִיתָהוֹן עֶמְרָם וַיִּצְהָר חֲבֵרוֹן וְעִזִּיאֵל:
וּבְנֵי מֶרְרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם מַחֲלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַלֹּוי לְבֵית אֲבֹתָם:	וּבְנֵי מֶרְרִי לְזַרְעִיתָהוֹן מַחֲלִי וּמוּשִׁי אֵלִין אֲנוֹן זַרְעִית לֹוי לְבֵית אֲבֹתָהוֹן:
לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנֵי וּמִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֻׁנִי:	לְגִרְשׁוֹן זַרְעִית לִבְנֵי וְזַרְעִית שִׁמְעִי אֵלִין אֲנוֹן זַרְעִית גִּרְשׁוֹן:
לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנֵי – כְּלוּמֶר, "לְגִרְשׁוֹן" הֵיוּ הַפְּקוּדִים "מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנֵי וּמִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי", פְּקוּדֵיהֶם כָּךְ נִכְּדוּ.	
פְּקֻדֵיהֶם בַּמִּסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֲדָשׁ וְנֹמְעָה פְּקֻדֵיהֶם שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:	מִנְּגִינֵיהוֹן בַּמִּנָּן כָּל דְּכוּרָא מִבֶּן יָרֵחָא וְלַעִילָא מִנְּגִינֵיהוֹן שִׁבְעָא אֲלָפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה:
מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֻׁנִי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יַחְנוּ יָמָּה:	זַרְעִית גִּרְשׁוֹן אַחֲרֵי מִשְׁכְּנָא יִשְׂרוֹן מַעְרָבָא:
וַנְּשִׂיא בֵית־אָב לְגִרְשֻׁנִי אֲלִיָסָף בֶּן־לֹאֵל:	וְרַב בֵּית בָּא לְבֵית גִּרְשׁוֹן אֲלִיָסָף בֶּר לֹאֵל:
וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גִרְשׁוֹן בְּאֵהָל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֵהָל מִכֶּסֶהוּ וּמִסֹּד פֶּתַח אֵהָל מוֹעֵד:	וּמִשְׁרֵת בְּנֵי גִרְשׁוֹן בַּמִּשְׁכָּן זִמְנָא מִשְׁכְּנָא וּפִרְסָא חוּפָאִיהּ וּפִרְסָא דְתִרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא:
הַמִּשְׁכָּן – יָרִיעוֹת הַמַּחֲתוּנוֹת. וְהָאֵהָל – יָרִיעוֹת עֲזִים הַעֲשׂוּיוֹת לַגָּן. מִכֶּסֶהוּ – עוֹרוֹת אֵילִים וְתַחֲשִׁים. וּמִסֹּד פֶּתַח – הוּא הַנִּילוֹן.	
וְקַלְעִי הִתְחָצַר וְאַת־מִסֹּד פֶּתַח הִתְחָצַר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרָיו לְכָל עֲבֹדָתוֹ:	וְסִרְדִּי דָרְתָא וְיֵת פִּרְסָא דְתִרַע דָרְתָא דְעַל מִשְׁכְּנָא וְעַל מִדְבַּחָא סַחֲוֹר סַחֲוֹר וְיֵת אֲטוּנוּהִי לְכָל פּוֹלְחֵנִיהּ:
וְאֵת מִיתְרָיו – שֵׁל הַמִּשְׁכָּן וְהָאֵהָל, וְלֹא שֵׁל חֲצֵר.	
וְלִקְהָת מִשְׁפַּחַת הָעֶמְרָמִי וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי וּמִשְ�פַּחַת הַחֲבֵרֹנִי וּמִשְׁפַּחַת הָעִזִּיאֵלִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲתִי:	וְלִקְהָת זַרְעִית עֶמְרָם וְזַרְעִית יִצְהָר וְזַרְעִית חֲבֵרוֹן וְזַרְעִית עִזִּיאֵל אֵלִין אֲנוֹן זַרְעִית קֵהָת:
בַּמִּסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֲדָשׁ וְנֹמְעָה שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וְשִׁשׁ מֵאוֹת שְׁמֹרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ:	בַּמִּנָּן כָּל דְּכוּרָא מִבֶּן יָרֵחָא וְלַעִילָא תִמְנִיָא אֲלָפִין וְשִׁית מֵאָה נְטָרִי מִשְׁרֵתָא דְקוּדְשָׁא:
מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־קֵהָת יַחְנוּ עַל יָרֵךְ הַמִּשְׁכָּן תִּימָנָה:	זַרְעִית בְּנֵי קֵהָת יִשְׂרוֹן עַל שִׂדָא דְמִשְׁכְּנָא דְרוּמָא:
מִשְׁפַּחַת בְּנֵי קֵהָת יַחְנוּ וּגְוִמֶר תִּימָנָה – וְסֻמוּכִין לָהֶם דָּגֵל רֹאוּבֵן וְתַחֲשִׁים אִישׁ עִם קֶרֶחַ וְעֵדָתוֹ, שְׁנִמְשְׁכוּ עִמָּהֶם בְּמַחֲלָקָתָם.	הַחֲזוּנִים תִּימָנָה; אוֹי לְרָשָׁע, אוֹי לְשֹׁכֵנוֹ. לְכֹד לְקוֹ מָהֶם דָּתָן וְאַבִּירָם וּמֵאֲתָם.
וַנְּשִׂיא בֵית־אָב לְמִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲתִי אֲלִיָצָפֹן בֶּן־עִזִּיאֵל:	וְרַב בֵּית בָּא לְזַרְעִית קֵהָת אֲלִיָצָפֹן בֶּר עִזִּיאֵל:
וּמִשְׁמֶרֶתָם הָאָרוֹן וְהַשְּׁלֵחַן וְהַמִּנְחָה וְהַמִּזְבֵּחַת וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָהֶם וְהַמִּסֹּד וְכָל עֲבֹדָתוֹ:	וּמִשְׁרֵתָהוֹן אֲרוּנָא וּפְתוּרָא וּמִנְרֵתָא וּמִדְבַּחָיָא וּמִנִּי קוּדְשָׁא דִישְׁמִשׁוֹן בָּהוֹן וּפִרְסָא וְכָל פּוֹלְחֵנִיהּ:
וְהַמִּסֹּד – הִיא הַפְּרָכֶת, שְׂאֵף הִיא קְרוּיָהּ "פְּרָכֶת הַמִּסֹּד".	
וַנְּשִׂיא נְשִׂיאֵי הַלֹּוי אֶלְעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן פְּקֻדָּת שְׁמֹרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ:	וְאַמְרָפֶּלָא דְמִמְנָא עַל רַבְרַבִּי לִיּוֹאִי אֶלְעָזָר בֶּר אֶהֱרֹן פְּקֻדָּת מִתְחֹת יְדוּהִי מִמוּנָן נְטָרִי מִשְׁרֵתָא דְקוּדְשָׁא:
וַנְּשִׂיא נְשִׂיאֵי הַלֹּוי – מִמְנָה עַל כָּלָם, וְעַל מָה הִיא נְשִׂאוֹתוֹ? "פְּקֻדַּת שְׁמֹרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ", עַל יְדוּ הִיא פְּקֻדַּת כָּלָם.	

וַיִּתְּנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ וּפָרָשׁוֹ בִּגְד־כְּלִיל תַּכְלֵת מִלְמַעְלָה וּשְׁמוֹ בִּדְיוֹ:	וַיִּתְּנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ וּפָרָשׁוֹ בִּגְד־כְּלִיל תַּכְלֵת מִלְמַעְלָה וּשְׁמוֹ בִּדְיוֹ:
וְעַל פְּתוּרָא דְלָחִים אִפְּיָא יִפְרָסוּן לְבוּשׁ תַּכְלָא וַיִּתְּנוּ עָלֹהֵי יָת מַגְסִיָּא וְיָת בְּזַפְיָא וְיָת מְכִילְתָּא וְיָת קֶסֶן נְסוּכָא וְלַחְמָא תְּדִירָא עָלֹהֵי יְהִי:	וְעַל שְׁלֶחֶן הַפָּנִים יִפְרָשׁוּ בִּגְד תַּכְלֵת וַנִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־הַקְּעָרֹת וְאֶת־הַכַּפֹּת וְאֶת־הַמְּנַקְיֹת וְאֵת קִשּׁוֹת הַנֶּסֶךְ וְלֶחֶם הַתַּמִּיד עָלָיו יִהְיֶה:
הַנֶּסֶךְ – הַכְּסוּי, לְשׁוֹן מֶסֶךְ, כְּדֻכְתִּיב: "אֲשֶׁר יִסֹּךְ בָּהֶן".	קְעָרוֹת וְכַפּוֹת וְקִשּׁוֹת וּמְנַקְיֹת – כָּבֶר פְּרָשֵׁי בַמְּלָאכָת הַמִּשְׁכָּן.
וַיִּפְרָסוּן עָלֵיהֶוּן לְבוּשׁ צָבַע זָהוּרִי וַיַּכְסּוּן יְתִיָּה בַּחוּפָּאָה דְּמִשְׁךְ סָסְגוּנָא וַיִּשְׁוּוּן יָת אַרְיֵחוּהִי:	וּפָרָשׁוֹ עָלֵיהֶם בִּגְד תּוֹלַעַת שָׁנִי וְכֶסֶו אֹתוֹ בַּמַּכְסָּה עוֹר תַּחַשׁ וּשְׁמוֹ אֶת־בִּדְיוֹ:
וַיַּסְבּוּן לְבוּשׁ תַּכְלָא וַיַּכְסּוּן יָת מִנְרֵתָא דְאַנְהוּרִי וְיָת בּוֹצִינְהָא וְיָת צִיבְתָּהָא וְיָת מַחְתִּיתָהָא וְיָת כָּל מְנִי שְׁמוּשָׁה דִּישְׁמִשׁוֹן לָהּ בְּהוֹן:	וְלִקְחוּ בִּגְד תַּכְלֵת וְכֶסֶו אֶת־מִנְרֵת הַמָּאוֹר וְאֶת־גִּרְתִּיהָ וְאֶת־מִלְקָחֶיהָ וְאֶת־מַחְתִּיתֶיהָ וְאֵת כָּל־כְּלֵי שְׁמֹנֶה אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ־לָהּ בָּהֶם:
מַחְתִּיתָּהּ – כָּמִין צֶבֶת שְׁמוּשָׁה בַּה אֵת הַפְּתִילָה לְכָל צֶד שִׁירְצָהּ. גִּרְתֶּיהָ – לּוֹצִי"ש ׀ בִּלְעֻז, שְׁנוּתָנִים בָּהֶן הַשָּׁמֶן נִהְפָּתִילוֹת.	מִלְקָחֶיהָ – כָּמִין צֶבֶת שְׁמוּשָׁה בַּה אֵת הַפְּתִילָה לְכָל צֶד שִׁירְצָהּ. גִּרְתֶּיהָ – לּוֹצִי"ש ׀ בִּלְעֻז, שְׁנוּתָנִים בָּהֶן הַשָּׁמֶן נִהְפָּתִילוֹת.
וַיִּתְּנוּ יְתִיָּה וְיָת כָּל מְנָהָא לַחוּפָּאָה דְּמִשְׁךְ סָסְגוּנָא וַיִּתְּנוּ עַל אַרְיֵחָא:	וַנִּתְּנוּ אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כְּלֵיהָ אֶל־מַכְסָּה עוֹר תַּחַשׁ וַנִּתְּנוּ עַל־הַמּוֹט:
אַל מַכְסָּה עוֹר תַּחַשׁ – כָּמִין מְרֻצוֹף.	אַל מַכְסָּה עוֹר תַּחַשׁ – כָּמִין מְרֻצוֹף.
וְעַל מַדְבָּחָא דְדִּהְבָּא יִפְרָסוּן לְבוּשׁ תַּכְלָא וַיַּכְסּוּן יְתִיָּה בַּחוּפָּאָה דְּמִשְׁךְ סָסְגוּנָא וַיִּשְׁוּוּן יָת אַרְיֵחוּהִי:	וְעַל מִזְבֵּחַ הַזָּהָב יִפְרָשׁוּ בִּגְד תַּכְלֵת וְכֶסֶו אֹתוֹ בַּמַּכְסָּה עוֹר תַּחַשׁ וּשְׁמוֹ אֶת־בִּדְיוֹ:
וַיַּסְבּוּן יָת כָּל מְנִי שְׁמוּשָׁא דִּישְׁמִשׁוֹן בְּהוֹן בְּקוּדְשָׁא וַיִּתְּנוּ לְלְבוּשׁ תַּכְלָא וַיַּכְסּוּן יְתִיָּהוּן בַּחוּפָּאָה דְּמִשְׁךְ סָסְגוּנָא וַיִּתְּנוּ עַל אַרְיֵחָא:	וְלִקְחוּ אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ־בָּם בַּקֹּדֶשׁ וַנִּתְּנוּ אֶל־בִּגְד תַּכְלֵת וְכֶסֶו אוֹתָם בַּמַּכְסָּה עוֹר תַּחַשׁ וַנִּתְּנוּ עַל־הַמּוֹט:
אֵת כָּל כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָּם בַּקֹּדֶשׁ – בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא קוֹדֶשׁ; וְהֵן כְּלֵי הַקֻּטְרֹת, שֶׁמִּשְׁרְתִּין בָּהֶם בַּמִּזְבֵּחַ הַפָּנִימִי.	אֵת כָּל כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָּם בַּקֹּדֶשׁ – בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא קוֹדֶשׁ; וְהֵן כְּלֵי הַקֻּטְרֹת, שֶׁמִּשְׁרְתִּין בָּהֶם בַּמִּזְבֵּחַ הַפָּנִימִי.
וַיַּסְפּוּן יָת קִטְמָא דְּמַדְבָּחָא וַיִּפְרָסוּן עָלֹהֵי לְבוּשׁ אַרְגָּוֹן:	וַדִּשְׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וּפָרָשׁוֹ עָלָיו בִּגְד אַרְגָּמָן:
וַיַּסְפּוּן יָת קִטְמָא דְּמַדְבָּחָא וַיִּפְרָסוּן עָלֹהֵי לְבוּשׁ אַרְגָּוֹן: וַיִּשְׁוּוּן יָת אַרְיֵחוּהִי לְבוּשׁ אַרְגָּוֹן – וַאֲשׁ עָלֵיו בִּגְד אַרְגָּמָן – וַאֲשׁ שִׁירְצָה מִן הַשָּׁמִים רְבוּצָה תַּסֵּת הַבִּגְד כְּאֵרִי בְּשַׁעַת הַמַּסְעוֹת, וְאִינֶה שׁוֹרְפָתוֹ, שֶׁהִיוּ כּוֹפִין עָלֶיהָ פֶּסֶכְתָּר שֶׁל נְחֹשֶׁת.	וַדִּשְׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וּפָרָשׁוֹ עָלָיו בִּגְד אַרְגָּמָן: וַדִּשְׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וּפָרָשׁוֹ עָלָיו בִּגְד אַרְגָּמָן – וַאֲשׁ שִׁירְצָה מִן הַשָּׁמִים רְבוּצָה תַּסֵּת הַבִּגְד כְּאֵרִי בְּשַׁעַת הַמַּסְעוֹת, וְאִינֶה שׁוֹרְפָתוֹ, שֶׁהִיוּ כּוֹפִין עָלֶיהָ פֶּסֶכְתָּר שֶׁל נְחֹשֶׁת.
וַיִּתְּנוּ עָלֹהֵי יָת כָּל מְנֹהֵי דִישְׁמִשׁוֹן עָלֹהֵי בְּהוֹן יָת מַחְתִּיתָא וְיָת צִנּוּרִיתָא וְיָת מַגְרוּפִּיתָא וְיָת מְזִרְקִיָּא כָּל מְנִי מַדְבָּחָא וַיִּפְרָסוּן עָלֹהֵי חוּפָּאָה דְּמִשְׁךְ סָסְגוּנָא וַיִּשְׁוּוּן אַרְיֵחוּהִי:	וַנִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־כְּלָיו אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ עָלָיו בָּהֶם אֶת־הַמַּחְתָּה אֶת־הַמִּזְלָגֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְּזִרְקֹת כָּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרָשׁוֹ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ וּשְׁמוֹ בִּדְיוֹ:
מַחְתָּה – שֶׁבָּהֶן חוֹתִים גִּחְלִים לְתַרּוּמַת הַדָּשָׁן, הַעֲשׂוּיָה כָּמִין מַחְבֵּת שְׂאִין לָהּ אֵלָּא שְׁלֹשׁ מַחְצוֹת, וּמִלְפָּנֶיהָ שׁוֹאֲבֵת אֵת הַגִּחְלִים. מִזְלָגֹת – צִנּוּרוֹת שֶׁל נְחֹשֶׁת, שֶׁבָּהֶן מִכִּין בְּאַיְבָרִים שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ לְהַפְּכוֹ, כְּדֵי שִׁיתַּעֲפִלוּ יָפָה וּמֵהֵר. יָעִים – הֵם מַגְרָפוֹת, וּבִלְעֻז וַיִּדִּי"ל, וְהֵן שֶׁל נְחֹשֶׁת, וּבָהֶן מְכַבְּדִין אֵת הַדָּשָׁן מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ.	מַחְתָּה – שֶׁבָּהֶן חוֹתִים גִּחְלִים לְתַרּוּמַת הַדָּשָׁן, הַעֲשׂוּיָה כָּמִין מַחְבֵּת שְׂאִין לָהּ אֵלָּא שְׁלֹשׁ מַחְצוֹת, וּמִלְפָּנֶיהָ שׁוֹאֲבֵת אֵת הַגִּחְלִים. מִזְלָגֹת – צִנּוּרוֹת שֶׁל נְחֹשֶׁת, שֶׁבָּהֶן מִכִּין בְּאַיְבָרִים שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ לְהַפְּכוֹ, כְּדֵי שִׁיתַּעֲפִלוּ יָפָה וּמֵהֵר. יָעִים – הֵם מַגְרָפוֹת, וּבִלְעֻז וַיִּדִּי"ל, וְהֵן שֶׁל נְחֹשֶׁת, וּבָהֶן מְכַבְּדִין אֵת הַדָּשָׁן מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ.
וַיִּשְׁיָצִי אֶהָרֹן וּבְנוֹהֵי לְכַסָּאָה יָת קוּדְשָׁא וְיָת כָּל מְנִי קוּדְשָׁא בְּמִטְל מִשְׁרִיתָא וּבִתְר כּוֹן יִיעָלוּן בְּנֵי קָהָת לְמִטְל וְלֹא יִקְרְבוּן לְקוּדְשָׁא וְלֹא יָמוּתוּן דִּין מִטוּל בְּנֵי קָהָת בְּמִשְׁכָּן זְמָנָא:	וְכָל־הָאֶהֱרֹן־וּבְנָיו לְכַסֹּת אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנֹסֶע הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ בְּנֵי־קָהָת לְשֹׂאת וּלֹא־יָגִעוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וּנְמָתוּ אֵלָּה מִשָּׂא בְּנֵי־קָהָת בְּאַהֶל מוֹעֵד:
לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ – הָאָרוֹן וְהַמִּזְבֵּחַ. וְאֵת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ – הַמְּנוֹרָה וְכְלֵי שִׁרְתָּהּ. וּנְמָתוּ – שָׂאֻם יָגִעוּ, סִבִּין מִיתָה בִּיְדֵי שָׂמִים.	לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ – הָאָרוֹן וְהַמִּזְבֵּחַ. וְאֵת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ – הַמְּנוֹרָה וְכְלֵי שִׁרְתָּהּ. וּנְמָתוּ – שָׂאֻם יָגִעוּ, סִבִּין מִיתָה בִּיְדֵי שָׂמִים.

וּפָקַדְתָּ אֶלְעָזָר ׀ בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן שֹׁמֵן הַמֵּאוֹר וקִטְרֹת הַסַּמִּים וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֹׁמֵן הַמִּשְׁחָה פָקַדְתָּ כָּל־הַמִּשְׁכָּן וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבַכִּלְיוֹ:	וּדְמָסִיר לְאֶלְעָזָר בֶּר אֶהֱרֹן כֹּהֵנָא מִשְׁחָא דְאַנְהוּתָא וקִטוֹרֶת בּוֹסְמִיָא וּמִנְחָתָא תְּדִירָא וּמִשְׁחָא דְרַבּוּתָא מְסַרְתָּ כָּל מִשְׁכָּנָא וְכָל דְּבִיָּה בְּקוּדְשָׁא וּבְמִנּוּהִי:
וּפָקַדְתָּ אֶלְעָזָר – שֶׁהוּא מְמַנֶּה עֲלֵיהֶם לִשְׂאֵת אוֹתָם: שֹׁמֵן, וקִטְרֹת, וְשֹׁמֵן הַמִּשְׁחָה, וּמִנְחַת הַתָּמִיד – עָלָיו מִטָּל לְצוּוֹת וּלְזָרוּ וּלְהַקְרִיב בַּעַת חֲנֻתָּו. פָּקַדְתָּ כָּל הַמִּשְׁכָּן – וְעוֹד הָיָה מְמַנֶּה עַל מִשְׁא בְּנֵי קֹהֵת, לְצוּוֹת אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוֹדָתוֹ וְעַל מִשְׁאָו, וְהוּא הַמִּשְׁכָּן וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ, כָּל הַסְּדוּרִים לַמַּעֲלָה בַּפֶּרֶשֶׁה זֹה. אֲבָל מִשְׁא בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וּמִרְרִי, שֶׁאֵינָן מִקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים, עַל פִּי אִיתְמַר הָיָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּפֶּרֶשֶׁת 'נִשְׂא'.	וּמִלִּיל יֵי עִם מִשְׁחָה וּלְאֶהֱרֹן לְמִימַר:
אֶל־תִּכְרִיתוּ אֶת־נִשְׁבֵּט מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם:	לֹא תִשְׁיֻצוּן יֵת שִׁיבֵט זֶרַעֲיָת קֹהֵת מִגּוֹ לִינוּאִי:
אֶל תִּכְרִיתוּ – אֵל תִּגְרְמוּ לָהֶם שְׂיֻמוֹתוֹ.	
וְנָאֵת ׀ עָשׂוּ לָהֶם וַחֲיוֹ וְלֹא יִמָּתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת־קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים אֶהֱרֹן וּבְנָיו יָבֹאוּ וְשִׁמּוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ וְאֶל־מִשְׁאָו:	וְנָא עֲבִידוּ לַהוֹן וַיִּיחֹן וְלֹא יָמוּתוּן בְּמַקְרָבָהוֹן לְקוּדְשׁ קוּדְשִׁיָא אֶהֱרֹן וּבְנוֹהֵי יִיעֲלוּן וַיִּמְנוּן יִתְהוֹן גָּבֵר גָּבֵר עַל פּוֹלְחֲנֵיהּ וּלְמִטּוּלֵיהּ:
וְלֹא־יָבֹאוּ לְרֵאוֹת כָּבֵלַע אֶת־הַקֹּדֶשׁ וּמָתוּ:	וְלֹא יִיעֲלוּן לְמַחְזֵי כַד מְכַסֵּן יֵת מְגִי קוּדְשָׁא וְלֹא יָמוּתוּן:
וְלֹא יָבֹאוּ לְרֵאוֹת כָּבֵלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ – לְתוֹךְ נִרְתִּיק שָׁלוֹ, כְּמוֹ שֶׁמִּפְרָשׁ לַמַּעֲלָה בַּפֶּרֶשֶׁה זֹה: "וּפָרְשׁוּ עָלָיו כְּגֹד פְּלוֹנִי וְכֶסֶף אוֹתוֹ בְּמַכְסָה פְּלוֹנִי"; וּבְלוּעַ שָׁלוֹ הוּא כֶּסֶף.	

גב בן-עשרים ואחת שנה צדקתהו במלכו ואחת
 עשרה שנה מלך בירושלם ושם אמו חמוטל בת-
 ירמיהו מלכנה: וביעש חרע בעיני י-הוה ככל
 אשר-עשה יהוה: כי על-אף י-הוה היתה
 בירושלם ויהודה עד-השליכו אותם מעל פגיו
 וימרד צדקתהו במלך בבל: ויהי בשנה התשעית
 למלכו בתחדש העשירי בעשור לחדש בא
 נבוכדראצר מלך-בבל הוא וכל-חילו על-
 ירושלם ויחנו עליה ויבנו עליה דג סביב:
 ותבא העיר במצור עד עשתי עשרה שנה למלך
 צדקתהו: ובחדש הרביעי בתשעה לחדש ויחזק
 הרעב בעיר ולא-היה לחם לעם הארץ: ותבקע
 העיר וכל-אנשי המלחמה יברחו ויצאו מהעיר
 לילה דרך שער בין-החמלים אשר על-גן המלך
 וכש-דים על-העיר סביב וילכו דרך הערבה:
 ויירדפו חיל-כשדים אחרי המלך וישגיו את-
 צדקתהו בערבת ירחו וכל-חילו נפצו מעליו:
 וייתפשו את-המלך ויעלו אתו אל-מלך בבל
 רבלתה בארץ חמת וידבר אתו משפטים:
 וישחט מלך-בבל את-פגי צדקתהו לעיניו וגם
 את-כל-שרי יהודה שחט ברבלתה: ואת-עני
 צדקתהו ענר ויאסרהו בנחשמים ויבאהו מלך-
 בבל בבלה ויתנהו בית-הפקדת עד-יום מותו:
 ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע-
 עשרה שנה למלך נבוכדראצר מלך-בבל בא
 נבונראדן רב-טבחים עמד לפני מלך-בבל
 בירושלם: וישרף את-בית-י-הוה ואת-בית
 המלך ואת כל-בתי ירושלם ואת-כל-בית הגדול
 שרף באש: ואת-כל-חמות ירושלם סביב נתצו
 כל-חיל כשדים אשר את-רב-טבחים: ומדלות
 העם ואת-יתר העם הנשארים בעיר ואת-
 הנפלים אשר נפלו אל-מלך בבל ואת יתר האמון
 הגלה נבונראדן רב-טבחים: ומדלות הארץ
 השאיר נבונראדן רב-טבחים לכרמים וליגבים:
 ואת-עמולי הנחשת אשר לבית-י-הוה ואת-
 המכנזות ואת-גם הנחשת אשר בבית-י-הוה
 שברו כשדים וישאו את-כל-נחשתם בבלה:
 ואת-הסרות ואת-היעים ואת-המזמרות ואת-

המזמרות ואת-הכפות ואת כל-כלי הנחשת אשר-
 ישרתו בהם לקחו: ואת-הספים ואת-המחלות
 ואת-המזמרות ואת-הסירות ואת-המנורות ואת-
 הכפות ואת-המנורות אשר זהב זהב ואשר-כסף
 כסף לקח רב-טבחים: העמודים שנים הים
 אחד והבקר שנים-עשר נחשת אשר-תחת
 המכנזות אשר עשה המלך שלמה לבית י-הוה
 לא-היה משקל לנחשתם כל-הפלים האלה:
 והעמודים שמנה עשרה אמה קומת העמוד
 האחד וחוט שמים-עשרה אמה יסבנו ועבנו
 ארבע אצבעות גבוב: וכתרת עליו נחשת וקומת
 הכתרת האחת חמש אמות ושבכה ורמוגים על-
 הכתרת סביב הכל נחשת וכאלה לעמוד השני
 ורמוגים: ויהיו הרמזים תשעים וששה רוחה
 כל-הרמוגים מאה על-השבכה סביב: ויקח רב-
 טבחים את-שריה כהן הראש ואת-צפניה כהן
 המשנה ואת-שלשת שמרי הסף: ומן-העיר
 לקח סרים אחד אשר-היה פקיד על-אנשי
 המלחמה ושבועה אנשים מראי פגי-המלך אשר
 נמצאו בעיר ואת ספר שר הצבא המצבא את-עם
 הארץ וששים איש מעם הארץ הנמצאים בתוך
 העיר: ויקח אותם נבונראדן רב-טבחים וילך
 אותם אל-מלך בבל רבלתה: ויפה אותם מלך
 בבל וימתם ברבלה בארץ חמת ויגל יהודה מעל
 אדמתו: כנה העם אשר הגלה נבוכדראצר
 בשנת-שבע יהודים שלשת אלפים ועשרים
 ושלשה: בשנת שמונה עשרה לנבוכדראצר
 מירושלם נפש שמנה מאות שלשים ושנים:
 ובשנת שלש ועשרים לנבוכדראצר הגלה
 נבונראדן רב-טבחים יהודים נפש שבע מאות
 ארבעים וחמשה כל-נפש ארבעת אלפים ושש
 מאות: ויהי בשלשים ושבוע שנה לגלות יהויכן
 מלך-יהודה בשנים עשר חדש בעשרים וחמשה
 לחדש נשא אביל מרדך מלך בבל בשנת מלכתו
 את-ראש יהויכין מלך-יהודה ויצא אתו מבית
 הכלוא: ויידבר אתו טבות ויתן את-פסאו ממעל
 לכסא המלכים אשר אתו בבבל: וישנה את בגדי
 כלאו ואכל לחם לפניו תמיד כל-ימי חיו:

דְּבַר־נֹחַ בְּיוֹמוֹ עַד־נֹחַ מוֹתוֹ כֹּל יָמֵי חַיָּיו:

וַיֹּאדְחֵתוּ אֲרֻחַת תְּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת מֶלֶךְ־בָּבֶל

סֵפֶר יִחְזְקָאֵל

כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוּפָנִים: «בְּלַכְתֶּם יִלְכוּ וּבַעֲמָדָם יַעֲמְדוּ וּבִהֲנֻשָּׁאָם מַעַל הָאָרֶץ יִנְשְׂאוּ הָאוּפָנִים לַעֲמָתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוּפָנִים: «וּדְמֹות עַל־רֹאשֵׁי הַחַיָּה רִקִּיעַ כְּעֵין תְּקַרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל־רֹאשֵׁיהֶם מְלַמְעָלָה: «וְתַחַת הָרִקִּיעַ כַּנְפֵיהֶם יִשְׁרוּת אִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לְאִישׁ שְׂתִים מְכֻסּוֹת לְהִנָּה וּלְאִישׁ שְׂתִים מְכֻסּוֹת לְהִנָּה אֵת גְּוִיתֵיהֶם: «וְאִשְׁמַע אֶת־קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל־שׁוֹדֵל בְּלַכְתֶּם קוֹל הַמְּלָה כְּקוֹל מַחְנָה בַּעֲמָדָם תִּרְפִּינָה כַּנְפֵיהֶן: «וַיְהִי־קוֹל מַעַל לְרִקִּיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם בַּעֲמָדָם תִּרְפִּינָה כַּנְפֵיהֶן: «וּמִמַּעַל לְרִקִּיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם כַּמְרָאָה אֲבֹן־סַפִּיר דְּמֹות כֶּסֶף וְעַל דְּמֹות הַכֶּסֶף דְּמֹות כַּמְרָאָה אֲדָם עָלָיו מְלַמְעָלָה: «וַיֹּאדְחֵהוּ כְּעֵין חֲשֹׁמֶל כַּמְרָאָה־אִשׁ בֵּית־לָהּ סָבִיב מִמְרָאָה מְתַנֵּי וּלְמַעַלָּה וּמִמְרָאָה מְתַנֵּי וּלְמַטָּה רֹאשִׁתִּי כַּמְרָאָה־אִשׁ וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב: «כַּמְרָאָה הַקִּשְׁתָּ אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנֶן בְּנוֹם הַגִּשְׁשׁ כִּן מְרָאָה הַנִּגְהָ סָבִיב הוּא מְרָאָה דְּמֹות כְּבוֹד־יְיָ הוּא וַיֹּאדְחֵהוּ וְאֶפֶל עַל־פָּנָי וְאִשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר:

בִּי־אֲמַר אֵלַי בֶּן־אָדָם עֲמִיד עַל־רִגְלֶיךָ וְאֲדַבֵּר אִתְּךָ: «וַתִּבֹּא בִי רוּחַ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל־רִגְלִי וְאִשְׁמַע אֵת מְדַבֵּר אֵלַי: «בִּי־אֲמַר אֵלַי בֶּן־אָדָם שׁוּלַח אֲנִי אוֹתְךָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־גּוֹיִם הַמּוֹרְדִים אֲשֶׁר מְרִדוּ־בִי הֵמָּה וְאֲבוֹתָם פָּשְׁעוּ בִי עַד־עַצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה: «וְהַבְּנִים קָשִׁי פָנִים וְחִזְקִי־לֵב אֲנִי שׁוּלַח אוֹתְךָ אֵלֵיהֶם וְאִמְרָת אֵלֵיהֶם כֹּה אֲמַר אֶ־דָּנִי יְיָ־הוּא: «וְהִמָּה אִם־יִשְׁמָעוּ וְאִם־יִחְדְּלוּ כִּי בֵית מְרִי הִמָּה וְיִנְדְּעוּ כִּי נִבְיָא הִנֵּה בְּתוֹכָם: «וְאַתָּה בֶּן־אָדָם אֶל־תִּירָא מֵהֶם וּמִדְּבָרֵיהֶם אֶל־תִּירָא כִּי סָרְבִים וְסִלּוֹנִים אוֹתְךָ וְאֶל־עֲקֻרְבִים אַתָּה יוֹשֵׁב מִדְּבָרֵיהֶם אֶל־תִּירָא וּמִפְּנֵיהֶם אֶל־תִּחַת כִּי בֵית מְרִי הִמָּה: «וְדַבַּרְתָּ אֶת־דְּבָרִי אֵלֵיהֶם אִם־יִשְׁמָעוּ וְאִם־יִחְדְּלוּ כִּי מְרִי הִמָּה: «וְאַתָּה בֶּן־אָדָם שִׁמַּע אֵת אֲשֶׁר־אָנִי מְדַבֵּר אֵלֶיךָ אֶל־תִּהְיֶה־מְרִי כַּבֵּית הַמְּרִי פָּנָה פִּיךָ וְאֶכֶל

אֶ־נִּיְהִי | בְּשִׁלְשִׁים שָׁנָה בְּרַבִּיעִי בַחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ וְאֲנִי בְּתוֹךְ־הַגּוֹלָה עַל־נְהִר־כְּבָר נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲרָאָה מְרָאוֹת אֶ־לִּהֶם: «בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הָיָה הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגָלוּת הַמֶּלֶךְ יוֹנָכִין: «הִנֵּה הִנֵּה דְבַר־יְיָ־הוּא אֶל־יִחְזְקָאֵל בֶּן־בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל־נְהִר־כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שֵׁם יַד־יְיָ־הוּא: «וַיֹּאדְחֵהוּ רוּחַ סַעְרָה בָּאָה מִן־הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאִשׁ מִתְלַחֶמֶת וְנִגְהָ־לּוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֲשֹׁמֶל מִתּוֹךְ הָאִשׁ: «וּמִתּוֹכָהּ דְּמֹות אַרְבַּע חִיּוֹת וְזֶה מְרָאִיתָן דְּמֹות אָדָם לְהִנָּה: «וְאַרְבַּעַת פָּנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע כַּנְפִים לְאַחַת לָהֶם: «וּרְגְלֵיהֶם רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל וְכַף רַגְלֵיהֶם כַּכַּף רַגְלֵי עֲגֹל וְנִצְצִים כְּעֵין נִחְשֵׁת קָלִל: «וַיִּדְּעִי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם עַל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם וּפְנֵיהֶם וּכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעַתָּם: «תְּחַבֵּרַת אִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ כַּנְפֵיהֶם לֹא־יִסְבּוּ בְּלַכְתָּן אִישׁ אֶל־עַבְדּוֹ פָּנָיו יִלְכוּ: «וּדְמֹות פְּנֵיהֶם פָּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָּה אֶ־ל־הַיְמִינִי לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־יִשׁוּר מִהַשְׁמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי־גִשְׁשׁ לְאַרְבַּעַתָּן: «וּפְנֵיהֶם וּכַנְפֵיהֶם פְּרָדוֹת מְלַמְעָלָה לְאִישׁ שְׂתִים חֲבֵרוֹת אִישׁ וּשְׂתִים מְכֻסּוֹת אֵת גְּוִיתֵיהֶם: «וְאִישׁ אֶל־עַבְדּוֹ פָּנָיו יִלְכוּ אֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שְׂמָה הָרוּחַ לְלַכֵּת יִלְכוּ לֹא יִסְבּוּ בְּלַכְתָּן: «וּדְמֹות הַחִיּוֹת מְרָאִיהֶם כַּנְחִל־אִשׁ בְּעֵרוֹת כַּמְרָאָה הַלְפָדִים הָיָה מִתְּהַלֵּכַת בֵּין הַחִיּוֹת וְנִגְהָ לְאִשׁ וּמִן־הָאִשׁ יוֹצֵא בָרָק: «וְהַחִיּוֹת רָצוּא וְשׁוֹב כַּמְרָאָה הַבְּזֵק: «וַיֹּאדְחֵהוּ הַחִיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶתְד בְּאֶרֶץ אֶצֶל הַחִיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו: «מְרָאָה הָאוּפָנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תִּרְשִׁישׁ וּדְמֹות אֶתְד לְאַרְבַּעַתָּן וּמְרָאִיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפֵן בְּתוֹךְ הָאוֹפֵן: «עַל־אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶן בְּלַכְתֶּם יִלְכוּ לֹא יִסְבּוּ בְּלַכְתָּן: «וְלִגְבֵיהֶן וְלִגְבֵּי לָהֶם וּרְאָה לָהֶם וְגִבְתָּם מְלֹאת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעַתָּן: «וּבְלַכְתָּ הַחִיּוֹת יִלְכוּ הָאוּפָנִים אֶצְלָם וּבִהֲנֻשָּׁא הַחִיּוֹת מַעַל הָאָרֶץ יִנְשְׂאוּ הָאוּפָנִים: «עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שֵׁם הָרוּחַ לְלַכֵּת יִלְכוּ שְׂמָה הָרוּחַ לְלַכֵּת וְהָאוּפָנִים יִנְשְׂאוּ לַעֲמָתָם

את אשר-אני נתן אליה: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים וְהָיָה-כִּדְבָרִי
שְׁלוּחָהּ אֵלַי וְהָיָה-כִּדְבָרִי מִגִּלְת־סֶפֶר: וַיִּפְרֹשׂ אוֹתָהּ
לִפְנֵי וְהָיָה כְּתוּבָה פָּנִים וְאַחֲרֵי וְכָתוּב אֵלַי קִנְיָן
וְהָיָה וְהָיָה:

ג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בֶּן-אָדָם אֵת אֲשֶׁר-תִּמְצָא אֶכּוּל
אֶכּוּל אֶת-הַמַּגְלָה הַזֹּאת וְלֹךְ דֶּבֶר אֶל-בֵּית
יִשְׂרָאֵל: וַאֲפָתַח אֶת-פִּי וַיִּנְאֲכִילֵנִי אֵת הַמַּגְלָה
הַזֹּאת: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בֶּן-אָדָם בְּטִנְיָה תֵּאכַל וּמַעֲרִיף
תִּמְלֹא אֵת הַמַּגְלָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן אֵלַי
וְאֶכְלָה וְתִהְיֶה בְּפִי כְּדָבָר לְמַתּוֹק: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בֶּן-
אָדָם לֹךְ-בֹּא אֶל-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְדַבֵּרְתָּ בְּדִבְרֵי
אֱלֹהִים: כִּי לֹא אֶל-עַם עֲמָקִי שָׁפָה וְכַבְדִּי לְשׁוֹן
אֶתָּה שְׁלוּחַ אֶל-בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְלֹא אֶל-עַמִּים
רַבִּים עֲמָקִי שָׁפָה וְכַבְדִּי לְשׁוֹן אֲשֶׁר לֹא-תִשְׁמַע
דְּבָרֵיהֶם אִם-לֹא אֱלֹהִים שְׁלֹחֲתִי הִמָּה יִשְׁמָעוּ
אֵלַי: וּבֵית יִשְׂרָאֵל לֹא יֵאבֹד לִשְׁמַע אֵלַי כִּי-
אֵינָם אֲבִים לִשְׁמַע אֵלַי כִּי כָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲזָקִי-
מִצַּח וְקִשְׁי־לֵב הִמָּה: הִנֵּה נָתַתִּי אֶת-פִּנְיָה חֲזָקִים
לְעַמַּת פְּנִיָּה וְאֶת-מִצְחָהּ חֲזָקָה לְעַמַּת מִצְחָהּ:
כִּשְׁמִיר חֲזָקָה מִצֵּר נָתַתִּי מִצְחָהּ לֹא-תִירָא אוֹתָם
וְלֹא-תִתֵּן מִפְּנֵיהֶם כִּי בֵּית מְרִי הִמָּה: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
בֶּן-אָדָם אֶת-כָּל-דְּבָרֵי אֲשֶׁר אָדָּבֶר אֵלַי קַח
בְּלִבְבְּךָ וּבְאַזְנוֹיָה שְׁמָע: וְלֹךְ בֹּא אֶל-הַגּוֹלָה אֶל-
בְּנֵי עַמֶּךָ וְדַבֵּרְתָּ אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר
אֱ-דְגִי יְ-הוָה אִם-יִשְׁמָעוּ וְאִם-יִתְּדֻלוּ: וַתִּשְׁאַנֵּי
רוּחַ וְאִשְׁמַע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בְּרוּךְ כְּבוֹד-
יְ-הוָה מִמִּקְוָמוֹ: וְקוֹל אֶל-חֹתָהּ וְקוֹל הָאוֹפָנִים לְעַמָּתָם וְקוֹל
רַעַשׁ גָּדוֹל: וַיִּרְוּ נִשְׁאָתָנִי וְתַקְתָּנִי וְאַלְךָ מִרְ-
בַּחֲמַת רוּחִי וַיִּדְ-יְ-הוָה עָלַי חֲזָקָה: וַיֹּאבֹדוּ אֶל-
הַגּוֹלָה תָל אֲבִיב הַיִּשְׁבִּים אֶל-נְהֶר-כְּבֹר וְאִשְׁבַּב
הִמָּה יוֹשְׁבִים שָׁם וְאִשְׁבַּב שָׁם שְׁבַעַת יָמִים מִשְׁמִים
בְּתוֹכָם: וַיְהִי מִקְצֵה שְׁבַעַת יָמִים וַיְהִי דְבַר-
יְ-הוָה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן-אָדָם צִפָּה נִתְּתִי לְבֵית
יִשְׂרָאֵל וְשִׁמְעָתָה מִפִּי דְבָר וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם מִמֶּנִּי:
וַיֹּאמְרֵי לְרַשָּׁע מוֹת תָּמוּת וְלֹא הִזְהַרְתָּ וְלֹא
דַּבַּרְתָּ לְהִזְהִיר רַשָּׁע מִדְּרָכּוֹ הִרְשָׁעָה לְחִיתּוֹ הוּא
רַשָּׁע בְּעִוְנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדָה אֲבָקָשׁ: וַיֹּאמֶר כִּי-

הִזְהַרְתָּ רַשָּׁע וְלֹא-שָׁב מִרַשָּׁעוֹ וּמִדְּרָכּוֹ הִרְשָׁעָה
הוּא בְּעִוְנוֹ יָמוּת וְאֶתָּה אֶת-נִפְשְׁךָ הֲצַלְתָּ: וּבְשׁוֹב
צָדִיק מִצְדִּיקוֹ וַעֲשֵׂה עוֹל וְנָתַתִּי מִכְשׁוֹל לִפְנֵי הוּא
יָמוּת כִּי לֹא הִזְהַרְתָּ בְּתַשְׁאֲתּוֹ יָמוּת וְלֹא תִזְכָּר
צָדִיקוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְדָמוֹ מִיָּדָה אֲבָקָשׁ: וַיֹּאמֶר כִּי
הִזְהַרְתָּ צָדִיק לְבִלְתִּי תִשָּׂא צָדִיק וְהוּא לֹא-חֲטָא
חָיָה יְחִיָּה כִּי נִזְהָר וְאֶתָּה אֶת-נִפְשְׁךָ הֲצַלְתָּ: וַתִּהְיֶה
עָלַי שֵׁם יְדִי-הוָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים קוֹם צֹא אֶל-
הַבְּקָעָה וְשָׁם אָדָּבֶר אוֹתָךְ: וַיֹּאקוּם וַיֵּצֵא אֶל-
הַבְּקָעָה וְהָיָה שֵׁם כְּבוֹד-יְ-הוָה עֲלֵיכָּם אֲשֶׁר
רָאִיתִי עַל-נְהֶר-כְּבֹר וְאֶפֶל עַל-פְּנֵי: וַתִּבְאֵר-בִּי
רוּחַ וַתַּעֲמִדֵנִי עַל-רִגְלִי וַיְדַבֵּר אֵתִי וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא
הַסָּגֵר בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ: וַיֹּאמֶר בֶּן-אָדָם הִנֵּה נָתַתִּי
עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וְאַסְרוּךְ בָּהֶם וְלֹא תֵצֵא בְּתוֹכָם:
וַיִּלְשׁוֹנֶךָ אֲדַבֵּיק אֶל-חִפְּךָ וַיִּנְאֲלָמָה וְלֹא-תִהְיֶה
לָהֶם לְאִישׁ מוֹכִיחַ כִּי בֵּית מְרִי הִמָּה: וַיְבַדְּבְרִי
אוֹתָךְ אֲפָתַח אֶת-פִּיךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר
אֱ-דְגִי יְ-הוָה הִשְׁמָע וְהִשְׁמָע וְהִתְדַל יְחַדֵּל כִּי בֵּית
מְרִי הִמָּה:

ד וַיֹּאמֶר בֶּן-אָדָם קַח-לָךְ לְבָנָה וְנָתַתָּה אוֹתָהּ
לִפְנֵיךָ וְחִקוּתָהּ עָלֶיהָ עֵיר אֶת-יְרוּשָׁלַם: וְנָתַתָּה
עָלֶיהָ מִצּוֹר וּבִגְדֵי עֲלִיָּה דִּלֵּק וְשִׁפְכָתָה עָלֶיהָ סִלְלָה
וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מַחְנוֹת וְשִׁים-עָלֶיהָ פָּרִים סָבִיב:
וְאֶתָּה קַח-לָךְ מַחְבַּת בְּרָזָל וְנָתַתָּה אוֹתָהּ קִיר בְּרָזָל
בִּינָה וּבִין הָעֵיר וְהַכִּינֵתָה אֶת-פְּנֵיךָ אֵלַי וְהִתָּה
בְּמִצּוֹר וְצִרְתָּ עָלֶיהָ אוֹת הִיא לְבֵית יִשְ�רָאֵל:
וְאֶתָּה שֹׁכֵב עַל-צִדְךָ הַשְּׁמָאֲלִי וְשִׁמְתָה אֶת-עֵוֹן
בֵּית-יִשְׂרָאֵל עָלָיו מִסְפָּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו
תִּשָּׂא אֶת-עֹנָם: וַאֲנִי נָתַתִּי לָךְ אֶת-שְׁנֵי עֹנָם
לְמִסְפָּר יָמִים שְׁלֹשׁ-מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם וְנִשְׁאָתָה
עוֹן בֵּית-יִשְׂרָאֵל: וְכָלִיתָ אֶת-אֱלֹהִים וְשִׁכַּבְתָּ עַל-
צִדְךָ הַיָּמִנִי שְׁנִית וְנִשְׁאָתָה אֶת-עֵוֹן בֵּית-יְהוּדָה
אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לִשְׁנָה יוֹם לִשְׁנָה נָתַתִּי לָךְ:
וְאֶל-מִצּוֹר יְרוּשָׁלַם תִּכְיֹן פְּנִיךָ וְזָרַעְתָּ חֲשׂוֹפָה
וְנִבְאָתָה עָלֶיהָ: וְהָיָה נָתַתִּי עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וְלֹא-
תִהְיֶה מִצְדִּיק אֶל-צִדְךָ עַד-כְּלוּתְךָ יָמִי מִצּוֹרָךְ:
וְאֶתָּה קַח-לָךְ חֲטָיִן וְשִׁעָרִים וּפּוֹל וְעֵדָשִׁים וְדָחַן
וְכִסְמִים וְנָתַתָּה אוֹתָם בְּכָלִי אֶחָד וְעָשִׂיתָ אוֹתָם לָךְ

לֶלְחֶם מִסֹּפֶר הַיָּמִים אֲשֶׁר-אַתָּה | שׁוֹכֵב עַל-צִדְךָ
שֶׁל־שִׁמְאוֹת וְתַשְׁעִים יוֹם תֹּאכְלֶנּוּ: וּמֵאֲכָלְךָ
אֲשֶׁר תֹּאכְלֶנּוּ בְּמִשְׁקוֹל עֶשְׂרִים שֶׁקֶל לַיּוֹם מֵעַתָּה
עַד-עַתָּה תֹּאכְלֶנּוּ: וַיָּמִים בְּמִשׁוֹרָה תִּשְׁתָּה שְׁשִׁית
הַחַיִּין מֵעַתָּה עַד-עַתָּה תִּשְׁתָּה: וַעֲגַת שְׁעָרִים
תֹּאכְלֶנָּה וְהָיָא בְּגִלְלִי צֵאת הָאָדָם תִּעֲגְגֶנָּה
לְעִינֵיהֶם: וַיֹּאמֶר י-הוָה כֹּכָה יֹאכְלוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
אֶת-לֶחֶמָם טָמֵא בַגּוֹלִים אֲשֶׁר אֲדִיתָם שָׁם: וַאֲמַר
אַתָּה א-דְּגִי י-הוָה הִנֵּה נִפְשִׁי לֹא מִטָּמְאָה וְנִבְלָה
וּטְרָפָה לֹא-אֲכַלְתִּי מִנְּעוּרַי וְעַד-עַתָּה וְלֹא-בָא בִפִּי
בִּשְׂרָפָה: וַיֹּאמֶר אֵלֵי רֹאֵה נִתְּתִי לָךְ אֶת-צִפְיָעִי
הַבָּקָר תַּחַת גִּלְלִי הָאָדָם וְעֲשִׂיתָ אֶת-לֶחֶמְךָ
עָלֵיהֶם: וַיֹּאמֶר אֵלֵי בֶן-אָדָם הִנְנִי שֹׁבֵר מִטָּה-
לֶחֶם בִּירוּשָׁלַם וְאֹכְלוּ-לֶחֶם בְּמִשְׁקָל וּבִדְאָגָה וַיָּמִים
בְּמִשׁוֹרָה וּבְשִׁמְמוֹן יִשְׁתּוּ: לִמְעַן יַחֲסִרוּ לֶחֶם
וַיָּמִים וַיִּשְׁמְמוּ אִישׁ וְאֶחָיו וַיָּמָקוּ בַּעֲוֹנָם:

ה וַאֲתָה בֶן-אָדָם קַח-לֶךָ | חֶרֶב חֲזָה תַעֲרֶה
הַגְּלָבִים תִּקְחֶנָּה לָךְ וְהַעֲבַרְתָּ עַל-רֹאשְׁךָ וְעַל-זִקְנֶךָ
וְלִקְחַתָּ לָךְ מֵאֲזִנֵּי מִשְׁקָל וְחִלְקָתָם: שְׁלֹשִׁית בָּאוֹר
תִּבְעִיר בְּתוֹךְ הָעִיר כַּמְלֵאת יָמֵי הַמָּצוֹר וְלִקְחַתָּ
אֶת-הַשְּׁלֹשִׁית תִּפְּהַ בְּחֶרֶב סְבִיבוֹתֶיהָ וְהַשְּׁלֹשִׁית
תִּזְרָה לָרוֹחַ וְחֶרֶב אָרִיק אַחֲרֵיהֶם: וְלִקְחַתָּ מִשָּׁם
מֵעֵט בְּמִסְפָּר וְצִרְתָּ אוֹתָם בְּכֹנָפֶיךָ: וּמֵהֶם עוֹד
תִּקַּח וְהַשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל-תּוֹךְ הָאֵשׁ וְשִׁרְפָתָם אֲתָם
בָּאֵשׁ מִמֶּנּוּ תֵצֵא-אֵשׁ אֶל-כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל: כֹּה
אָמַר א-דְּגִי י-הוָה זֹאת יִירוּשָׁלַם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם
שְׁמִתֶּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת: וְתֹמַר אֶת-מִשְׁפָּטִי
לְרַשְׁעָה מִן-הַגּוֹלִים וְאֶת-חֻקוֹתַי מִן-הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֶיהָ כִּי בְּמִשְׁפָּטִי מֵאֲסוּ וְחֻקוֹתַי לֹא-הִלְכוּ
בָּהֶם: וְלָכֵן כֹּה-אָמַר | א-דְּגִי י-הוָה יַעַן הִמְנַכְּם
מִן-הַגּוֹלִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם בְּחֻקוֹתַי לֹא הִלַּכְתֶּם
וְאֶת-מִשְׁפָּטִי לֹא עֲשִׂיתֶם וְכַמִּשְׁפָּטִי הַגּוֹלִים אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא עֲשִׂיתֶם: לָכֵן כֹּה אָמַר א-דְּגִי
י-הוָה הִנְנִי עֹלֶיךָ גַּם-אֲנִי וְעֲשִׂיתִי בְּתוֹכְךָ
מִשְׁפָּטִים לְעִינֵי הַגּוֹלִים: וְעֲשִׂיתִי בָּךְ אֵת אֲשֶׁר
לֹא-עֲשִׂיתִי וְאֵת אֲשֶׁר-לֹא-אֶעֱשֶׂה כִּמְהוּ עוֹד יַעַן
כָּל-תוֹעֲבֹתֶיךָ: לָכֵן אֲבֹת יֹאכְלוּ בָנִים בְּתוֹכְךָ
וּבָנִים יֹאכְלוּ אֲבוֹתָם וְעֲשִׂיתִי בָּךְ שְׁפָטִים וְזָרִיתִי

אֶת-כָּל-שְׂאֲרֵיתְךָ לְכָל-רוֹחַ: לָכֵן חִי-אֲנִי נָא
א-דְּגִי י-הוָה אִם-לֹא יַעַן אֶת-מִקְדָּשִׁי טָמְאָת בְּכָל-
שְׁקוּצֶיךָ וּבְכָל-תוֹעֲבֹתֶיךָ וְגַם-אֲנִי אֶגְרַע וְלֹא-
תִחַס עֵינִי וְגַם-אֲנִי לֹא אֶחְמוֹל: שְׁלֹשִׁית בְּדָבָר
יָמוּתוּ וּבִרְעֵב יָכְלוּ בְּתוֹכְךָ וְהַשְּׁלֹשִׁית בְּחֶרֶב יָפְלוּ
סְבִיבוֹתֶיךָ וְהַשְּׁלִישִׁית לְכָל-רוֹחַ אֲזָרָה וְחֶרֶב
אָרִיק אַחֲרֵיהֶם: וְכָלֶה אֲפִי וְהַנְּחוֹתִי חֲמָתִי בָּם
וְהַנְּחָמְתִּי וַיִּדְעוּ כִּי-אֲנִי י-הוָה דִּבַּרְתִּי בְּקִנְיָתִי
בְּכֹלֹתִי חֲמָתִי בָּם: וַאֲתָנֶךָ לְחֶרֶבָה וּלְחֶרֶפָה בַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיךָ לְעִינֵי כָל-עוֹבֵר: וְהָיִיתָ חֶרֶפָה
וּגְדוּפָה מוֹסֵר וּמִשְׁמָה לַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיךָ
בַּעֲשׂוֹתִי בָּךְ שְׁפָטִים בָּאֵף וּבְחֲמָה וּבְתַכְתּוֹת חֲמָה
אֲנִי י-הוָה דִּבַּרְתִּי: וַיִּשְׁלַחְתִּי אֶת-חֲצִי הָרֶעִב
הָרָעִים בָּהֶם אֲשֶׁר הָיוּ לְמִשְׁחִית אֲשֶׁר-אֲשַׁלַּח
אוֹתָם לְשַׁחֲתֶכֶם וְרַעֲב אֶסֶף עָלֵיכֶם וּשְׁבַרְתִּי לָכֶם
מִטָּה-לֶחֶם: וַיִּשְׁלַחְתִּי עָלֵיכֶם רָעֵב וְחִיָּה רָעָה
וְשִׁפְלָה וְדָבָר וְדָם יַעֲבֹר-בָּךְ וְחֶרֶב אָבִיא עָלֶיךָ אֲנִי
י-הוָה דִּבַּרְתִּי:

ו וַיְהִי דְבַר-י-הוָה אֵלֵי לֵאמֹר: בֶּן-אָדָם שִׁים
פָּנֶיךָ אֶל-הָרִי יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּבֵא אֲלֵיהֶם: וַאֲמַרְתָּ הָרִי
יִשְׂרָאֵל שְׁמָעוּ דְּבַר-א-דְּגִי י-הוָה כֹּה-אָמַר א-דְּגִי
י-הוָה לְהָרִים וּלְגִבְעוֹת לְאִפְיָקִים וּלְגִיאֵיֹת הַנְּנִי
אֲנִי מֵבִיא עָלֵיכֶם חֶרֶב וְאִפְדָּתִי בְּמוֹתֵיכֶם: וַיִּשְׁמְמוּ
מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וּנְשַׁבְּרוּ חֲמָנִיכֶם וְהַפְּלִתִי חֲלָלֵיכֶם
לִפְנֵי גְלוּלֵיכֶם: וַיִּנְתַּמִּי אֶת-פָּגְרִי בְּנִי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי
גְלוּלֵיהֶם וְזָרִיתִי אֶת-עַצְמוֹתֵיכֶם סְבִיבוֹת
מִזְבְּחוֹתֵיכֶם: וְכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם הָעָרִים תִּחְרַבְנָה
וְהַבָּמוֹת תִּישָׁמְנָה לְמַעַן יַחֲרְבוּ וַיִּשְׁמְמוּ
מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וּנְשַׁבְּרוּ וּנְשַׁבְּתוּ גְלוּלֵיכֶם וּנְגִדְעוּ
חֲמָנִיכֶם וַיִּמָּחוּ מִעֲשִׂיכֶם: וַיִּנָּפֵל חָלָל בְּתוֹכְכֶם
וַיִּדְעֻתָם כִּי-אֲנִי י-הוָה: וְהוֹתַרְתִּי בַּהֲיוֹת לָכֶם
פְּלִיטִי חֶרֶב בַּגּוֹיִם בַּהֲזָרוֹתֵיכֶם בְּאֲרָצוֹת: וַיִּזְכְּרוּ
פְּלִיטֵיכֶם אוֹתִי בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ-שָׁם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּרְתִּי אֶת-לִבִּם הַזֹּנָה אֲשֶׁר-סָר מֵעָלֵי וְאֵת
עֵינֵיהֶם הַזֹּנֹת אַחֲרֵי גְלוּלֵיהֶם וְנִקְטְלוּ בַּפָּנִיָּה אֶל-
הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ לְכָל תוֹעֲבֹתֵיהֶם: וַיִּדְעוּ כִּי-אֲנִי
י-הוָה לֹא אֶל-חֲנַם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה
הַזֹּאת: כֹּה-אָמַר א-דְּגִי י-הוָה הִכָּה בְּכַפְּךָ וּרְקַעַ

בְּרִגְלָךְ וְאָמַרְאֲח אֶל כָּל־תּוֹעֲבוֹת רַעוֹת בֵּית
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּתֹרֵב בְּרָעַב וּבְדָבָר יִפְלוּ: הִרְחִיֹק
בְּדָבָר יָמוֹת וְהִקְרוֹב בְּתֹרֵב יָפוֹל וְהַנְּשֹׂאֵר וְהַנְּצוֹר
בְּרָעַב יָמוֹת וְכִלְיֹתַי חֲמֹתַי בָּם: וַיִּדְעַתְּמָם כִּי־אֲנִי
יְ-הוָה בְּהִיּוֹת חֲלִיָּהֶם בְּתוֹךְ גְּלוּלֵיהֶם סְבִיבוֹת
מִזְבַּחֹתֵיהֶם אֶל כָּל־גִּבְעָה רָמָה בְּכָל רְאשֵׁי
הָהָרִים וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וְתַחַת כָּל־אֵלֶּה עֲבַתָּה
מָקוֹם אֲשֶׁר גָּתְנוּ־שֵׁם רֵיחַ גִּיחַת לְכָל גְּלוּלֵיהֶם:
וַנְּטִיתִי אֶת־יָדִי עָלֵיהֶם וְנִתְּתִי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה
וּמִשְׁמָה מִמֶּדְבָּר דְּבָלְתָה בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם וַיִּדְעוּ
כִּי־אֲנִי יְ-הוָה:

ז וַיְהִי דְבַר־יְ-הוָה אֵלַי לֵאמֹר: וְאַתָּה בֶן־אָדָם
כֹּה־אָמַר אֶ־דָּגִי יְ-הוָה לֹא־דָמַת יִשְׂרָאֵל קֹץ בָּא
הַקֹּץ עַל־אַרְבַּע פָּנּוֹת הָאָרֶץ: עַתָּה הַקֹּץ עָלֶיךָ
וְשִׁלַּחְתִּי אִפְלֵי בָךְ וּשְׁפָטִיתִיךָ כְּדָרְכֶיךָ וְנִתְּתִי עָלֶיךָ
אֶת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיךָ: וְלֹא־תַחֲסוּס עֵינִי עָלֶיךָ וְלֹא
אֶחְמוֹל כִּי דָרְכֶיךָ עָלֶיךָ אֲמֹן וְתוֹעֲבוֹתֶיךָ בְּתוֹכָךְ
תִּהְיֶינָּה וַיִּדְעַתְּמָם כִּי־אֲנִי יְ-הוָה: כֹּכָה אָמַר אֶ־דָּגִי
יְ-הוָה רַעַה אַתָּה רַעַה הִנֵּה בָּאָה: קֹץ בָּא בָּא הַקֹּץ
הַקֹּץ אֵלֶיךָ הִנֵּה בָּאָה: וְבָאָה הַצִּפּוֹרָה אֵלֶיךָ יוֹשֵׁב
הָאָרֶץ בָּא הָעֵת קָרוֹב הַיּוֹם מְהוּמָה וְלֹא־הָדָר
הָרִים: עַתָּה מִקְרוֹב אֲשַׁפּוֹד חֲמֹתִי עָלֶיךָ וְכִלְיֹתַי
אִפְלֵי בָךְ וּשְׁפָטִיתִיךָ כְּדָרְכֶיךָ וְנִתְּתִי עָלֶיךָ אֶת כָּל־
תּוֹעֲבוֹתֶיךָ: וְלֹא־תַחֲסוּס עֵינִי וְלֹא אֶחְמוֹל כְּדָרְכֶיךָ
עָלֶיךָ אֲמֹן וְתוֹעֲבוֹתֶיךָ בְּתוֹכָךְ תִּהְיֶינָּה וַיִּדְעַתְּמָם כִּי
אֲנִי יְ-הוָה מִכָּה: הִנֵּה הַיּוֹם הִנֵּה בָּאָה יִצְאָה
הַצִּפּוֹרָה צֵץ הַמָּטָה פֶּרֶחַ הַנְּדוֹן: הִתְחַמַּס קָם
לְמַטָּה־רָשַׁע לֹא־מָהֵם וְלֹא מִהְמוֹנָם וְלֹא מִהֲמָהֶם
וְלֹא־נָה בָּהֶם: וְבָא הָעֵת הַגֵּיעַ הַיּוֹם הַקּוֹנֶה אֶל־
יִשְׁמָח וְהַמִּכָּר אֶל־יִתְאֲבָל כִּי תָרוֹן אֶל־כָּל־הַמּוֹנֶה:
כִּי הַמִּכָּר אֶל־הַמִּמְכָּר לֹא יָשׁוּב וְעוֹד בַּחַיִּים
חַיִּתָּם כִּי־תָחוּן אֶל־כָּל־הַמּוֹנֶה לֹא יָשׁוּב וְאִישׁ
בַּעֲוֹנוֹ חִיתוֹ לֹא יִתְחַקֵּוּ: תִּתְקַעוּ בַּתְּקוּעָה וְהַכִּין
הַפֶּל וְאִין הַלֵּךְ לְמַלְחָמָה כִּי תָרוּנִי אֶל־כָּל־הַמּוֹנֶה:
וְהִתְרַב בַּחוּץ וְהִתְדָּבַר וְהִרְעִיב מִבֵּית אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
בְּתֹרֵב יָמוֹת וְאֲשֶׁר בַּעִיר רָעַב וְדָבָר יֹאכְלֻנוּ:
וּפָלְטוּ פְּלִיטֵיהֶם וְהָיוּ אֶל־הַהָרִים כִּיֹּנִי הַגְּאֻלוֹת
כָּל־הַמּוֹת אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ: כָּל־הַיָּדִים תִּרְפִּינָה וְכָל־

בְּרָפִים תִּלְכְּנָה מָיִם: וַיִּחַגְּרוּ שָׁלִיִּם וְכִסְתָּה אוֹתָם
פְּלָצוֹת וְאֶל כָּל־פָּנִים בּוֹשָׁה וּבְכָל־רְאשֵׁיהֶם
קָרַחַה: כִּסְפָּם בַּחוּצוֹת יִשְׁלִיכוּ וְזִהְבָם לְנִדְהָ
יִהְיֶה כִסְפָּם וְזִהְבָם לֹא־יִיכַל לְהַצִּילָם בַּיּוֹם עֲבַרְתָּ
יְ-הוָה נִפְשָׁם לֹא יִשְׁבְּעוּ וּמַעֲיָהֶם לֹא יִמְלְאוּ כִּי־
מִכְשׁוֹל עֲוֹנָם הָיָה: וּצְבִי עָדִיו לְגִאֲוֹן שְׁמָהּ
וְצִלְמִי תוֹעֲבָתָם שְׁקוּצֵיהֶם עָשׂוּ בּוֹ עַל־כֵּן נִתְּתִיו
לָהֶם לְנִדְהָ: וְנִתְּתִיו בְּיַד־הַנְּזִירִים לְבָז וּלְרִשְׁעֵי
הָאָרֶץ לְשַׁלֵּל וּלְחַלּוֹהוּ: וְהַסְבוֹתִי פָנֶי מֵהֶם וּלְחַלּוֹ
אֶת־צְפוּנִי וּבְאוּ־בָה פְּרִיָצִים וּלְחַלּוֹה: עַשְׂשָׁה
הִרְחִיֹק כִּי הָאָרֶץ מְלֵאָה מִשְׁפָּט דָּמִים וְהָעִיר
מְלֵאָה חֲמָס: וְהִבְאֵתִי רָעִי גוֹלִים וַיִּרְשׁוּ אֶת־
בְּתִיָּהֶם וְהַשְׁבַּתִּי גִאֲוֹן עֲזִים וְנִחְלוּ מִקְדָּשֵׁיהֶם:
וְקִפְדָּה־בָּא וּבִקְשׁוּ שָׁלוֹם וְאִין: הִנֵּה עַל־הַנֶּהַר
תִּבְּוֹא וּשְׁמָעָה אֶל־שְׁמוּעָה תִּהְיֶה וּבִקְשׁוּ חֲזוֹן
מִנְּבִיא וְתוֹרָה תֵּאבֹד מִכֶּלֶן וְעַצָּה מִזִּקְנִים: הַמִּלֵּךְ
יִתְאֲבָל וְנִשְׂיֵא יִלְבָּשׁ שְׁמָמָה וַיִּדִּי עַם־הָאָרֶץ
תִּבְהַלְנָה מִדְּרָכָם אַעֲשֶׂה אֹתָם וּבְמִשְׁפָּטֵיהֶם
אֲשַׁפְּטֵם וַיִּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְ-הוָה:

ח וַיְהִי אֲנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית בַּשָּׁשִׁיל בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ
אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי וְזִקְנֵי יְהוּדָה יוֹשְׁבִים לִפְנֵי וְתַפֵּל
עָלַי שָׁם יָד אֶ־דָּגִי יְ-הוָה: וַיֵּרָאָה וְהִנֵּה דְמוּת
כְּמֶרְאֵה־אִישׁ מִמֶּרְאֵה מִתְּגִיו וּלְמַטָּה אִישׁ וּמִמֶּתְגִיו
וּלְמַעְלָה כְּמֶרְאֵה־זֶהָר כַּעֲיֵן הַחֲשֹׁמֶלֶה: וַיִּשְׁלַח
תְּבִנִית לֵד וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצַת רֹאשִׁי וַתִּשָּׂא אֹתִי
רוּחַ בֵּין־הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וַתִּבְּאֵ אֹתִי
יְרוּשָׁלַיִם בְּמֶרְאֹת אֶ־לֹהִים אֶל־פֶּתַח שַׁעַר
הַפְּנִימִית הַפּוֹנֶה צְפוֹנָה אֲשֶׁר־שָׁם מוֹשֵׁב סָמֵל
הַקְּנָאָה הַמִּקְנָה: וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד אֶ־לֹהִי יִשְׂרָאֵל
כְּמֶרְאֵה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּבִקְעָה: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־
אָדָם שֶׁאֶ־נָּא עֵינֶיךָ דָּרוּךְ צְפוֹנָה וְאַשָּׁא עֵינֶי דָּרוּךְ
צְפוֹנָה וְהִנֵּה מִצְפּוֹן לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סָמֵל הַקְּנָאָה
הַזֶּה בְּבָאָה: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הִרְאָה אֹתָה מָה
הֵם עֹשִׂים תּוֹעֲבוֹת גְּדִלוֹת אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל
עֹשִׂים פֶּה לְרַחֲקָה מֵעַל מִקְדָּשִׁי וְעוֹד תִּשְׁוֹב תִּרְאָה
תּוֹעֲבוֹת גְּדִלוֹת: וַיִּבְּא אֹתִי אֶל־פֶּתַח הַחֲצָר
וַיֵּרָאָה וְהִנֵּה חֲרָ־אֶחָד בִּקְיָר: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־
אָדָם חֲתֵר־נָא בִּקְיָר וְאַחֲתֵר בִּקְיָר וְהִנֵּה פֶתַח אֶחָד:

וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא וְרֹא אֶת־הַתּוֹעֲבוֹת הָרְעוֹת אֲשֶׁר
 הֵם עֹשִׂים פֹּה: וַאֲבֹאָ וְאָרְאָהּ וְהִנֵּה כָל־תְּבִנֹת
 רָמָשׁ וּבִהְמָה שֹׁקֵץ וְכָל־גִּלּוּלֵי בַּיִת יִשְׂרָאֵל מִתְקַה
 עַל־הַקִּיר סָבִיב סָבִיב: וַשְּׂבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי
 בֵּית־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאזְנִיחֻהוּ בֶן־שָׁפָן עֹמֵד בְּתוֹכָם
 עֹמְדִים לִפְנֵיהֶם וְאִישׁ מִקְטָרְתּוֹ בִּידּוֹ וַעֲתֵר עֲגוּר־
 הַקְטָרֶת עָלָה: וַיֹּאמֶר אֵלַי הִרְאִיתָ בֶן־אָדָם אֲשֶׁר
 זָקְנִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֲשָׁד אִישׁ בְּחֵדְרִי
 מִשְׁכִּיתוֹ כִּי אֹמְרִים אֵין י־הוֹה רֹאֵה אֲתָנוּ עֲזֹב
 י־הוֹה אֶת־הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֵלַי עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה
 תּוֹעֲבוֹת גְּדֻלוֹת אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים: וַיָּבֹא אֹתִי
 אֶל־פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה אֲשֶׁר אֶל־הַצִּפּוֹנָה
 וְהִנֵּה־שָׁם הַנָּשִׁים יֹשְׁבוֹת מִבִּכּוֹת אֶת־הַתְּמוּזָה:
 וַיֹּאמֶר אֵלַי הִרְאִיתָ בֶן־אָדָם עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה
 תּוֹעֲבוֹת גְּדֻלוֹת מֵאֵלֶּה: וַיָּבֹא אֹתִי אֶל־חֲצָר בֵּית־
 יְהוָה הַפְּנִימִית וְהִנֵּה־פֶתַח הַיֵּכָל י־הוֹה בֵּין
 הָאוֹלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ כַּעֲשָׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ
 אַחֲרֵיהֶם אֶל־הַיֵּכָל י־הוֹה וּפְנֵיהֶם קִדְמָה וְהֵמָּה
 מִשְׁתַּחֲוִיִּתִם קִדְמָה לַשָּׁמֶשׁ: וַיֹּאמֶר אֵלַי הִרְאִיתָ
 בֶּן־אָדָם הַנִּקְלָל לְבֵית יְהוּדָה מַעֲשֹׂוֹת אֶת־הַתּוֹעֲבוֹת
 אֲשֶׁר עָשׂוּ־פֹה כִּי־מָלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ חָמָס וַיִּשְׁבּוּ
 לְהַכְעִיסֵנִי וְהֵנָּה שְׁלֹתִים אֶת־הַזְּמוּרָה אֶל־אִפְסָם:
 וְגַם־אֲנִי אַעֲשֶׂה בַחֲמָה לֹא־תַחֲסוּס עֵינֵי וְלֹא
 אֶחְמַל וְקִרְאוּ בְּאָזְנִי קוֹל גָּדוֹל וְלֹא אֲשַׁמַּע אוֹתָם:
 ט וַיִּקְרָא בְּאָזְנִי קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר קִרְבוּ פִקְדוֹת
 הָעִיר וְאִישׁ כָּלִי מִשְׁחַתּוֹ בִּידּוֹ: וְהִנֵּה שָׁשָׁה
 אֲנָשִׁים בָּאִים מִדֶּרֶךְ־שַׁעַר הָעֲלִיּוֹן אֲשֶׁר מִפְּנֵה
 צִפּוֹנָה וְאִישׁ כָּלִי מִפָּצוֹ בִּידּוֹ וְאִישׁ־אֶחָד בְּתוֹכָם
 לְבָשׁ בִּדִּים וְקֶסֶת הַסֹּפֶר בְּמִתְנָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲמִדּוּ
 אֶצֶל מִזְבֵּחַ הַנְּחָשֶׁת: וַכְּבוֹד י־אֶל־הֵי יִשְׂרָאֵל
 גַּעְלָה מַעַל הַכְּרוֹב אֲשֶׁר הָיָה עָלָיו אֵל מִפֶּתַח הַבַּיִת
 וַיִּקְרָא אֶל־הָאִישׁ הַלְבָּשׁ הַבִּדִּים אֲשֶׁר קֶסֶת הַסֹּפֶר
 בְּמִתְנָיו: וַיֹּאמֶר י־הוֹה אֵלּוֹ עֲבֹר בְּתוֹךְ הָעִיר
 בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם וְהַתּוֹיֹת תָּוֹ עַל־מַצְחֹת הָאֲנָשִׁים
 הַנִּגְאָנִתִּים וְהַנִּגְאָנִקִּים עַל כָּל־הַתּוֹעֲבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת
 בְּתוֹכָהּ: וּלֹאֵלֶּה אָמַר בְּאָזְנִי עֲבָרוּ בְּעִיר אַחֲרָיו
 וְהָיוּ אֶל־תַּחֲסוּס עֵינֵיכֶם וְאֶל־תַּחֲמָלוֹ: וְזָלְזַל בְּחֹר
 וּבְתוֹלָה וְטָף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ לְמִשְׁחִית וְעַל־כָּל־

אִישׁ אֲשֶׁר־עָלָיו הָיוּ אֶל־תַּגְּשׁוֹ וּמִמִּקְדָּשִׁי תַּחֲלוּ
 וַיַּחֲלוּ בְּאֲנָשִׁים הַזִּקְנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבַּיִת: וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיהֶם טַמְאוּ אֶת־הַבַּיִת וּמָלְאוּ אֶת־הַחֲצָרוֹת
 חֲלָלִים צָאוּ וַיֵּצְאוּ וְהָיוּ בְּעִיר: וַיְהִי כִּפְחוֹתָם
 וַנֹּאשְׁאָר אָנִי וְאֶפְלָה עַל־פָּנַי וְאֶזְעַק וְאָמַר אֵתֶּה
 אֶ־דָּגִי י־הוֹה הַמִּשְׁחִית אֶתֶּה אֶת כָּל־שְׂאֲרֵית
 יִשְׂרָאֵל בְּשַׁפְכְּךָ אֶת־חַמְתְּךָ עַל־יְרוּשָׁלַם: וַיֹּאמֶר
 אֵלַי עוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה גָּדוֹל בְּמָאֵד מְאֹד
 וּתְמָלֵא הָאָרֶץ דָּמִים וְהָעִיר מְלֹאָה מָטָה כִּי אָמְרוּ
 עֲזֹב י־הוֹה אֶת־הָאָרֶץ וְאֵין י־הוֹה רֹאֵה: וְגַם־אֲנִי
 לֹא־תַחֲסוּס עֵינִי וְלֹא אֶחְמַל דֶּרֶכָם בְּרֹאשָׁם נִתְתִּי:
 וְהִנֵּה הָאִישׁ לְבָשׁ הַבִּדִּים אֲשֶׁר הִקְסֵת בְּמִתְנָיו
 מַשִּׁיב דָּבָר לֵאמֹר עֲשִׂיתִי כָּכָל אֲשֶׁר צוִיתָנִי:

י וַאֲרָאָה וְהִנֵּה אֶל־הָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ
 הַכְּרִבִּים כָּאֶבֶן סָפִיר כְּמִרְאֵה דָמוֹת כֶּסֶף נִרְאָה
 עֲלֵיהֶם: וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ לְבָשׁ הַבִּדִּים וַיֹּאמֶר
 בֹּא אֶל־בִּינֹת לַגִּלְגָּל אֶל־תַּחַת לְכָרוֹב וּמָלֵא תַּפְגִּיךָ
 גִּחְלִי־אֵשׁ מִבִּינֹת לְכָרִבִּים וַיִּזְרַק עַל־הָעִיר וַיָּבֹא
 לְעֵינַי: וְהַכְּרִבִּים עֹמְדִים מִימִין לְבֵית בְּבֹאוֹ
 הָאִישׁ וְהָעָנָן מָלֵא אֶת־הַחֲצָר הַפְּנִימִית: וַיֵּרָם
 כְּבוֹד־יְהוָה מַעַל הַכְּרוֹב עַל מִפֶּתַח הַבַּיִת וַיִּמָּלֵא
 הַבַּיִת אֶת־הָעָנָן וְהַחֲצָר מְלֹאָה אֶת־גִּגְיָה כְּבוֹד
 י־הוֹה: וְקוֹל כְּנָפֵי הַכְּרוֹבִים נִשְׁמָע עַד־הַחֲצָר
 הַחִיצוֹנָה כְּקוֹל אֱלֹהִים־דִּי בְּדִבְרוֹ: וַיְהִי בַּצּוֹתוֹ אֶת־
 הָאִישׁ לְבָשׁ־הַבִּדִּים לֵאמֹר קַח אֵשׁ מִבִּינֹת לַגִּלְגָּל
 מִבִּינֹת לְכָרוֹבִים וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד אֶצֶל הָאוֹפֶן:
 וַיִּשְׁלַח הַכְּרוֹב אֶת־יָדוֹ מִבִּינֹת לְכָרוֹבִים אֶל־
 הָאֵשׁ אֲשֶׁר בִּינֹת הַכְּרִבִּים וַיִּשָּׂא וַיִּתֵּן אֶל־חֲפָנֵי
 לְבָשׁ הַבִּדִּים וַיִּקַּח וַיֵּצֵא: וַיִּרְא לְכָרִבִּים תְּבִנֹת
 יַד־אָדָם תַּחַת כְּנָפֵיהֶם: וַאֲרָאָה וְהִנֵּה אַרְבַּעַה
 אוֹפָנִים אֶצֶל הַכְּרוֹבִים אוֹפֶן אֶחָד אֶצֶל הַכְּרוֹב
 אֶחָד וְאוֹפֶן אֶחָד אֶצֶל הַכְּרוֹב אֶחָד וּמִרְאֵה
 הָאוֹפָנִים כַּעֲשֵׂין אֶבֶן תַּרְשִׁישִׁי: וּמִרְאֵיהֶם דָּמוֹת
 אֶחָד לְאַרְבַּעַתָּם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפֶן בְּתוֹךְ הָאוֹפֶן:
 וּבְלִכְתָּם אֶל־אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ
 בְּלִכְתָּם כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִפְגֹּה הָרֹאשׁ אַחֲרָיו יִלְכוּ
 לֹא יִסְבוּ בְּלִכְתָּם: וְכָל־בְּשָׂרָם וּגְבֻהָם וַיִּדְּיָהֶם
 וּכְנָפֵיהֶם וְהָאוֹפָנִים מְלֹאִים עֵינִים סָבִיב

לְאַרְבַּעַתָּם אוֹפְנִיָּהֶם: יִלְאוּפְנִיִּים לָהֶם קוֹרָא הַגִּלְגָּל בְּאֶזְנֵי: וְאַרְבַּעַה פָּנִים לְאַחַד פָּנֵי הָאֶחָד פָּנֵי הַכְּרוֹב וּפָנֵי הַשָּׁנִי פָּנֵי אֶדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פָּנֵי אֲרִיָּה וְהָרְבִיעִי פָּנֵי־נָשֹׁר: וַיִּרְמֹז הַכְּרוֹבִים הִיא הַחֲתִיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּנֶהֱר־כָּבֹד: וַיִּבְלָכֶת הַכְּרוֹבִים יִלְכוּ הָאוֹפְנִים אֶצְלָם וּבִשְׁאֵת הַכְּרוֹבִים אֶת־פְּנִיָּהֶם לְרוֹם מֵעַל הָאָרֶץ לֹא־יִסָּבּוּ הָאוֹפְנִים גַּם־הֵם מֵאֶצְלָם: בְּעֶמְדָם יַעֲמִדוּ וּבְרוּמָם יִרְוּמוּ אוֹתָם כִּי רוּחַ הַחֲתִיָּה בָּהֶם: וַיֵּצֵא כְבוֹד יְיָ הַזֶּה מֵעַל מִפְתָּן הַבַּיִת וַיַּעֲמֵד עַל־הַכְּרוֹבִים: וַיִּשְׁאֹו הַכְּרוֹבִים אֶת־פְּנִיָּהֶם וַיִּרְוּמוּ מִן־הָאָרֶץ לְעֵינַי בְּצִאתָם וְהָאוֹפְנִים לְעֶמְדָתָם וַיַּעֲמֵד פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְיָ הַזֶּה הַקֶּדְמוֹנִי וּכְבוֹד א־לֵהִי־יִשְׂרָאֵל עָלִיהֶם מִלְּמַעְלָה: הִיא הַחֲתִיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת א־לֵהִי־יִשְׂרָאֵל בְּנֶהֱר־כָּבֹד וְאֵדַע כִּי כְרוֹבִים הֵמָּה: אַרְבַּעַה אַרְבַּעַה פָּנִים לְאַחַד וְאַרְבַּע כְּנָפִים לְאַחַד וּדְמוּת יָדֵי אֶדָם תַּחַת כְּנָפֵיהֶם: וּדְמוּת פְּנִיָּהֶם הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל־נֶהֱר־כָּבֹד מֵרְאִיָּהֶם וְאוֹתָם אִישׁ אֶל־עֶבֶר פָּנָיו יִלְכוּ:

יֹא וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ וַתִּבָּא אֹתִי אֶל־שַׁעַר בֵּית־יְיָ הַזֶּה הַקֶּדְמוֹנִי הַפּוֹנֶה קְדִימָה וְהַנֶּה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֹשִׂיִם וְחַמְשָׁה אִישׁ וְאַרְבָּע בְּתוֹכָם אֶת־יִצְחָק בֶּן־עֶזְרָא וְאֶת־פִּלְטִיָּהוּ בֶן־בְּנִיָּהוּ שְׁרָי הַעָם: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אֶדָם אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הַחֹשְׁבִים אֵנוֹן וְהַיַּעֲצִים עֲצַת־רַע בְּעִיר הַזֹּאת: הָאֲמָרִים לֹא בְּקֶרֶב בָּנוֹת בָּתִּים הִיא הַסִּיר וְאַנְחָנוּ הַבָּשָׂר: לָכֵן הִנָּבֵא עָלֵיהֶם הִנָּבֵא בֶן־אֶדָם: וַתִּפֹּל עָלַי רוּחַ יְיָ הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֵלַי אָמֹר כֹּה־אָמַר יְיָ הַזֶּה כֹּן אֲמַרְתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלֹת רוּחְכֶם אֲנִי יַדְעַתִּיהָ: וְהַרְבִּיתֶם חֲלָלִיכֶם בְּעִיר הַזֹּאת וּמִלֹּאֲתֶם חוּצָתֶיהָ חָלָל: לָכֵן כֹּה־אָמַר א־דָּגִי יְיָ הַזֶּה חֲלָלִיכֶם אֲשֶׁר שִׁמַּתֶּם בְּתוֹכָהּ הֵמָּה הַבָּשָׂר וְהִיא הַסִּיר וְאַתֶּכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ: תִּחַרְבּוּ יִרְאֶתֶם וְתִחַרְבּ אֲבִיא עָלֵיכֶם גָּאֵם א־דָּגִי יְיָ הַזֶּה: וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ וְנִתַּתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־זָרִים וְעַשִּׂיתִי בְכֶם שְׁפָטִים: בְּתִחַרְבּ תִּפְּלוּ עַל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֲשַׁפּוּט אֶתְכֶם וַיַּדְעֶתֶם כִּי־אֲנִי יְיָ הַזֶּה: הִיא לֹא־תִהְיֶה לְכֶם לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְּתוֹכָהּ לְבָשָׂר אֶל־גְּבוּל

יִשְׂרָאֵל אֲשַׁפּוּט אֶתְכֶם: וַיַּדְעֶתֶם כִּי־אֲנִי יְיָ הַזֶּה אֲשֶׁר בָּחֲקִי לֹא הִלַּכְתֶּם וּמִשְׁפָּטִי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפָּטִי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם: וַיְהִי כִּהִנָּבְאִי וּפִלְטִיָּהוּ בֶן־בְּנִיָּה מֵת וְאֶפֶל עַל־פָּנָי וְאֶזְעַק קוֹל־גְּדוֹל וְאָמַר אֵהָלָ א־דָּגִי יְיָ הַזֶּה כָּלֶה אֶתְּהָ עֲשֵׂה אֶת שְׂאֲרֵית יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי דְבַר־יְיָ הַזֶּה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן־אֶדָם אֲחִידֶה אֲנִישִׁי גִּלְגָּלְתָּהּ וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּלֶה אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יִשְׁבִּי יְרוּשָׁלַם רַחֲקוּ מֵעַל יְיָ הַזֶּה לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה: לָכֵן אָמַר כֹּה־אָמַר א־דָּגִי יְיָ הַזֶּה כִּי הִרְחַקְתִּים בְּגוֹלָם וְכִי הִפְצִיצְתִּים בְּאַרְצוֹת וְאֵהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מַעֻשׁ בְּאַרְצוֹת אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם: לָכֵן אָמַר כֹּה־אָמַר א־דָּגִי יְיָ הַזֶּה וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְאַסְפַּתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נִפְצַצְתֶּם בָּהֶם וְנִתַּתִּי לְכֶם אֶת־אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל: וּבְאו־שָׁמָּה וְהִסִּירוּ אֶת־כָּל־שְׁקוּצִיָּה וְאֶת־כָּל־תּוֹעֲבוּתֶיהָ מִמֶּנָּה: וְנִתַּתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֵדָשָׁה אֶתָּן בְּקֶרְבְּכֶם וְהִסֵּרְתִּי לֵב הָאֲבֹן מִבָּשָׂר וְנִתַּתִּי לָהֶם לֵב בָּשָׂר: לְמַעַן בָּחֲקִתִּי יִלְכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטִי יִשְׁמְרוּ וְעֲשׂוּ אֶתְּם וְהָיוּ־לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֹא־לֵהִים: וְאֶל־לֵב שְׁקוּצִיָּהֶם וְתוֹעֲבוּתֵיהֶם לִבָּם הִלֵּךְ דֶּרֶכָם בְּרֹאשָׁם נִתַּתִּי גָאֵם א־דָּגִי יְיָ הַזֶּה: וַיִּשְׁאֹו הַכְּרוֹבִים אֶת־פְּנִיָּהֶם וְהָאוֹפְנִים לְעֶמְדָתָם וּכְבוֹד א־לֵהִי־יִשְׂרָאֵל עָלִיהֶם מִלְּמַעְלָה: וַיִּלְעַל כְּבוֹד יְיָ הַזֶּה מֵעַל תֹּוֹךְ הָעִיר וַיַּעֲמֵד עַל־הַקֶּר אֲשֶׁר מִקְדָּם לָעִיר: וְרוּחַ נִשְׁאַתָּנִי וַתִּבָּאֵנִי כַּש־דִּימָה אֶל־הַגּוֹלָה בַּמֶּרְאֶה בְּרוּחַ א־לֵהִים וַיִּלְעַל מֵעַל־י הַמֶּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי: וַיִּזְדַּבֵּר אֶל־הַגּוֹלָה אֶת כָּל־דְּבָרֵי יְיָ הַזֶּה אֲשֶׁר הִרְאֵנִי:

יֹב וַיְהִי דְבַר־יְיָ הַזֶּה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן־אֶדָם בְּתוֹךְ בֵּית־הַמָּרִי אֶתְּהָ יִשָּׁב אֲשֶׁר עֵינִים לָהֶם לִרְאוֹת וְלֹא רְאוּ אֶזְנִים לָהֶם לִשְׁמָעַ וְלֹא שִׁמְעוּ כִּי בֵּית מָרִי הֵם: וְאַתְּהָ בֶן־אֶדָם עֲשֵׂה לָךְ כָּלִי גוֹלָה וּגְלָה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם וּגְלִית מִמִּקְדוֹמָךְ אֶל־מִקְדוֹם אֲחֵר לְעֵינֵיהֶם אוּלַי יִרְאוּ כִּי בֵּית מָרִי הֵמָּה: וְהוֹצֵאתִי כָלִיד כָּכִלִי גוֹלָה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם וְאַתְּהָ תֵצֵא בְּעֶרְבַּ לְעֵינֵיהֶם כְּמוֹצֵאֵי גוֹלָה: לְעֵינֵיהֶם תִּתֵּר־לָךְ בִּקְרִיר

והוצאת בן: לעיניהם על-פתח תשא בעלטה
תוציא פניה תכסה ולא תראה את-הארץ כי-
מופת נתתי לבית ישראל: ונאעש כן כאשר
צויתי פלי הוצאתי ככלי גולה יומם ובערב
חתרתי-לי בקיר בנד בעלטה הוצאתי על-פתח
נשאתי לעיניהם: ויהי דבר-י-הנה אלי בפקד
לאמר: בן-אדם הלא אמרו אליה בית ישראל
בית המרי מה אתה עשה: אמר אליהם מה אמר
א-דני י-הנה הנשיא המשא הזה בירושלם וכל-
בית ישראל אשר-המה בתוכם: אמר אני
מופתכם כאשר עשיתי כן יעשה להם בגולה
בשבי ילכו: ונהנשיא אשר-בתוכם אל-פתח
ישא בעלטה ויצא בקיר יחתרו להוציא בו פניו
יכסה יען אשר לא-יראה לעין הוא את-הארץ:
ופרשתי את-רשתי עליו ונתפש במצודתי
והבאתי אתו בכלה ארץ כשדים ואותה לא-יראה
ושם ימות: וכל אשר סביבתיו עזרה וכל-אגפיו
אזרה לכל-רוח וחרב אריק אחריהם: ויידעו כי-
אני י-הנה בהפיצי אותם בגולים וזריתי אותם
בארצות: ונהותרתי מהם אנשי מספר מחרב
מרעב ומדבר למען יספרו את-כל-תועבותיהם
בגוים אשר-באו שם וידעו כי-אני י-הנה: ויהי
דבר-י-הנה אלי לאמר: בן-אדם לחמך ברעש
תאכל ומימך ברגזה ובדאגה תשתה: ונאמר
אל-עם הארץ מה-אמר א-דני י-הנה ליושבי
ירושלם אל-אדמת ישראל לחמם בדאגה יאכלו
ומימיהם בשממון ישתו למען תשם ארצה
ממלאה מחמס כל-הישובים בה: ונהערים
הנושבות תחרבנה והארץ שממה תהיה וידעתם
כי-אני י-הנה: ויהי דבר-י-הנה אלי לאמר:
בן-אדם מה-המשל הזה לכם על-אדמת ישראל
לאמר יארכו הימים ואבד כל-חזון: כלן אמר
אליהם מה-אמר א-דני י-הנה השבתי את-המשל
הזה ולא-ימשלו אתו עוד בישראל כי אם-דבר
אליהם קרבו הימים ודבר כל-חזון: כפי לא יהיה
עוד כל-חזון שוא ומקסם חלק בתוך בית
ישראל: כפי א-דני י-הנה אדבר את אשר אדבר
דבר ונעשה לא תמשך עוד כי בימיכם בית המרי

אדבר דבר ועשיתיו נאם א-דני י-הנה: ויהי
דבר-י-הנה אלי לאמר: בן-אדם הנה בית-
ישראל אמרים החזון אשר-הוא חזה לימים
רבים ולעתים רחוקות הוא נבא: כלן אמר
אליהם מה אמר א-דני י-הנה לא-תמשך עוד כל-
דברי אשר אדבר דבר ונעשה נאם א-דני י-הנה:
יג ויהי דבר-י-הנה אלי לאמר: בן-אדם הנבא
אל-נביאי ישראל הנבאים ואמרתי לנביאי מלכם
שמעו דבר-י-הנה: מה אמר א-דני י-הנה הוי
על-הנבאים הנבלים אשר הלכים אחר רוחם
ולבלתי ראו: פשעלים בחרבות נביאיך ישראל
היו: לא עליתם בפרצות ותגדדו גדר על-בית
ישראל לעמד במלחמה ביום י-הנה: יחזו שוא
וקסם כזב האמרים נאם-י-הנה וי-הנה לא שלחם
ויחלו לקים דבר: הלא מחזה-שוא חזיתם
ומקסם כזב אמרתם ואמרים נאם-י-הנה ואני לא
דברתי: כלן מה אמר א-דני י-הנה יען דברכם
שוא וחזיתם כזב לכן הנני אליכם נאם א-דני
י-הנה: ויהיתה ידי אל-הנבאים החזים שוא
והקסמים כזב בסוד עמי לא-יהיו ובכתב בית-
ישראל לא יכתבו ואל-אדמת ישראל לא יבאו
וידעתם כי אני א-דני י-הנה: יען וביען הטעו
את-עמי לאמר שלום ואין שלום והוא בנה חוץ
והגם טחים אתו תפל: אמר אל-טחי תפל ויפל
היה | גשם שוטף ואתנה אבני אלגביש תפלנה
ורוח סערות תבקע: ונהנה נפל הקיר הלא יאמר
אליכם אינה הטית אשר טחתם: כלן מה אמר
א-דני י-הנה ובקעתי רוח-סערות בחמתי וגשם
שטף באפי יהיה ואבני אלגביש בחמה לכלה:
והרסתי את-הקיר אשר-טחתם תפל והגעתי-הו
אל-הארץ ונגלה יסדו ונפלה וכליתם בתוכה
וידעתם כי-אני י-הנה: וכליתי את-חמתי בקיר
ובטחים אתו תפל ואמר לכם אין הקיר ואין
הטחים אתו: נביאי ישראל הנבאים אל-
ירושלם והחזים לה חזון שלם ואין שלם נאם
א-דני י-הנה: ואתה בן-אדם שים פניך אל-בנות
עמך המתנבאות מלבתן והנבא עליהן: ונאמר
מה-אמר א-דני י-הנה הוי למתפרות פסלות

עַל ׀ כָּל־אֲצִילֵי יָדַי וְעֲשׂוֹת הַמִּסְפָּחוֹת עַל־רֹאשׁ
כָּל־קוֹמָה לְצוּד נַפְשׁוֹת הַנִּפְשׁוֹת תְּצוּדְנָה לְעַמִּי
וּנַפְשׁוֹת לְכָנָה תַחֲיֶינָה: ׀ וְתַחֲלִלְנָה אֹתִי אֶל־עַמִּי
בְּשַׁעֲלֵי שְׁעָרִים וּבִפְתּוֹתֵי לֶחֶם לְהַמִּית נַפְשׁוֹת
אֲשֶׁר לֹא־תִמּוֹתְנָה וּלְתִיּוֹת נַפְשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא־
תַחֲיֶינָה בְּכַזְבְּכֶם לְעַמִּי שְׁמַעִי כְּזָב: ׀ לָכֵן כֹּה־
אָמַר ׀ אֶ־דָּנִי יְיָ־הוֹה הַנָּגִי אֶל־כִּסְאוֹתֶיכֶם אֲשֶׁר
אַתֶּנָּה מְצַדָּדוֹת שָׁם אֶת־הַנִּפְשׁוֹת לְפָרְחוֹת
וְקָרַעְתִּי אֹתָם מֵעַל זְרוּעֹתֵיכֶם וְשַׁלַּחְתִּי אֶת־

הַנִּפְשׁוֹת אֲשֶׁר אֹתָם מְצַדָּדוֹת אֶת־נַפְשִׁים לְפָרְחוֹת:
׀ וְקָרַעְתִּי אֶת־מִסְפָּחוֹתֵיכֶם וְהִצַּלְתִּי אֶת־עַמִּי
מִיָּדְכֶם וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד בְּיָדְכֶם לְמַצוּדָה וַיִּדְעֻם כִּי־
אֲנִי יְיָ־הוֹה: ׀ גַּיַּעַן הַכָּאוֹת לִב־צִדִּיק שֶׁקָּר וְאֲנִי לֹא־
הִכְאֲבָתִיו וּלְתִיּוֹת יָדַי רָשָׁע לְבַלְתִּי־שׁוּב מִדֶּרֶךְ
הָרַע לְהַחְיֹתוֹ: ׀ לָכֵן שְׁוֹא לֹא תַחֲזִינָה וְקֶסֶם לֹא־
תִקְסֶמְנָה עוֹד וְהִצַּלְתִּי אֶת־עַמִּי מִיָּדְכֶם וַיִּדְעֻם כִּי־
אֲנִי יְיָ־הוֹה:

הלכות גזלה ואבדה פרק יז

יז, א כל מציאה שאמרנו בה שהיא שלמוצאה אינו זוכה בה, עד שתגיע לידו או לרשותו; אבל אם ראה את המציאה, אפלו נפל לו עליה, ובא אחר, והחזיק בה זה שהחזיק בה, זכה בה.

יז, ב הנה רוכב על גבי בהמה, וראה את המציאה, ואמר לחברו זכה לי בה פיון שהגביהה לו קנה הרוכב, ואף על פי שלא הגיעה לידו. ואם אמר לו תנה לי, ונטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה הנוטל; ואם משנתנה לרוכב אמר אני זכיתי בה תתלה, לא אמר כלום.

יז, ג המגביה מציאה לחברו קנה חברו, ואף על פי שלא אמר לו כלום. הגביהו המציאה שנים, קנו שניהם. הגביהה לו חרש או שוטה או קטן לא קנה הפקת, לפי שאין להן דעת. הגביהה חרש ופקת כאחד מתוך שלא קנה פקת, לא קנה חרש; היו שניהם חרשים, קנו שניהם: תקנו להם חכמים שיקנו, כדי שלא יבואו להנצות.

יז, ד שנים שראו גמל או חמור שלמוציאה, וקדמו שניהם והנהיגוהו, או משכוהו, או שהיה אחד מנהיג ואחד מושך קנו שניהם. במה דברים אמורים, בחמור. אבל בגמל אם היה אחד מנהיג ואחד מושך המושך קנה, אבל לא המנהיג.

יז, ה בהמת מציאה שקדם אחד ואחז במוסרה לא קנה, עד שימשך או ינהיג; וכן בנכסי הגר. אבל קנה המוסרה לבדה. היה אחד רוכב, ואחד אחז במוסרה הרוכב קנה הבהמה, והמוסרה שעל לחיי הבהמה בלבד; וזה שאחז המוסרה, קנה ממנה מה שאחז ביזו. ושאר המוסרה, לא קנהו אחד מהן.

יז, ו חצרו שלאדם קונה לו, שלא מדעתו; ואם נפלה בה מציאה, הרי היא שלבעל החצר. במה דברים אמורים, בחצר המשתמרת. אבל בשדה וגנה וכיוצא בהן אם היה עומד בצד שדהו ואמר זכתה לי שדי, זכה בה; ואם אינו עומד שם, או שהיה עומד ולא אמר זכתה לי שדי כל הקודם זכה.

יז, ז וכן ארבע אמות שלאדם שהוא עומד בצדו, הרי אלו קונים לו; ואם הגיעה המציאה לתוך ארבע אמות שלו, זכה בה. חכמים תקנו דבר זה, כדי שלא ינצו המוצאין זה עם זה. במה דברים אמורים, בסמטה או בצדי רשות הרבים, שאין הרבים דוחקין בהן, או בשדה שאין לה בעלים. אבל העומד ברשות הרבים,

או בתוך שדה חברו אין ארבע אמות קונות לו, ואינו קונה שם עד שתגיע מציאה לידו.

יז, ח קטנה יש לה חצר, ויש לה ארבע אמות; וקטן אין לו חצר, ואין לו ארבע אמות. מפני שהצר שלקטנה, מידה למדניה: שפדרך שהיא מתגרשת בגט המגיע לידה, כך מתגרשת בגט המגיע לחצרה; וכשם שיש לה חצר לענין הגט, כך יש לה לענין מציאה. וארבע אמות שלאדם, כחצרו לענין מציאה; אבל האיש, למדנו שהצרו קונה לו משלוחו: פדרך שקונה לו שלוחו, כך תקנה לו חצרו. והקטן הואיל ואינו עושה שליט, כך אין חצרו ולא ארבע אמות שלו קונים לו: עד שתגיע מציאה לידו.

יז, ט מי שראה אחרים רצים אחר המציאה, והרי היא צבי שבור או גוזלות שלא פרחו אם היה עומד בצד שדהו שהן בתוכה, ואלו היה רץ היה מגיעו, ואמר זכתה לי שדי זכתה לו שדהו. ואם אינו יכול להגיעו הרי אלו כצבי שהוא רץ פדרפו וגוזלות המפריחים, ולא אמר כלום; אלא כל הקודם בהן, זכה.

יז, י ואם במתנה נתנו לו הואיל ואחר הקנה אותן לו והרי הן מתגלגלין בתוך שדהו, קנתה לו שדהו; ואם היה צבי רץ פדרפו וגוזלות מפריחין, לא קנתה לו שדהו.

יז, יא מציאת חרש שוטה וקטן יש בה גזל, מפני דרכי שלום. לפיכך אם עבר אחר וגזלה מידו, אינה יוצאה בדנינים; ואם פפר בה ונשבע, אינו חייב בחמש.

יז, יב מציאת בנו ובתו הסמוכים על שלחנו, אף על פי שהן גדולים, ומציאת בתו הנערה, אף על פי שאינה סומכת על שלחנו ואפלו היתה מכורה אמה, ומציאת עבדו ושפחתו הפנעניים, ומציאת אשתו הרי אלו שלו. יז, יג אבל מציאת בנו שאינו סומך על שלחנו, אף על פי שהוא קטן, ומציאת עבדו ושפחתו העבריים, ומציאת אשתו שהיא מגרשת ואינה מגרשת כל אלו המציאות אינן שלו.

הלכות גזלה ואבדה פרק יח

יח, א המוצא שטר חוב אף על פי שלא פרש בו אתריות נכסים, ואף על פי שהחייב מודה, ואף על פי שהוא מקים הרי זה לא נתזיר: שמה פירעו, וקנוניה הם עושים, כדי לטרף בו לקוחות שלא כדיו, ולפיכך הודה לו שהרי יש לו לטרף בשטר שלא פרש בו אתריות, שהאתריות שלא נתפרשה טעות סופר הוא, בין בשטרי הלואה, בין בשטרי מקח וממכר. לפיכך

אם פרש בשטר זה שהוא שלא באחריות אם היה החיב מודה, יחזיר; ואם לאו לא יחזיר, שמה פרעו. וכן אם מצא שטר שזמנו בו ביום, והיה מקים והחיב מודה יחזיר; ואם אינו מקים לא יחזיר, שמה כתב ללוות ועדין לא לזה.

יח, ב מצא שטר בחמת או בכלי עץ וכיוצא בהן, הרי זה יחזיר למי שנתן סימן. מצא שלושה שטרות פרוכין בדרך אחד, או מנחין זה על זה או אגודים אגד אחד יחזיר למי שנתן סימן.

יח, ג היה הלונה אחד, והמלוים שלושה אם מקימין הם, יחזיר ללווה; ואם אינו מקימין, יחזיר למי שנתן סימן: שמה המלוים נתנו שטריהן לסופר לקימן, ונפלו מיד הדין.

יח, ד היה המלוה אחד, והלווים שלושה יחזיר למלוה; ואם היו שלשתן בכתב ידי סופר אחד, יחזיר למי שנתן סימן: שמה שלשתן הוליכו שטריהן לסופר לכתב, ונפלו מיד הסופר.

יח, ה מצא שטרות קרועין, ושטר חוב ביניהן לא יחזיר. ואם יש עמהן שובר, אפלו בלא עדים יתן שטר החוב ללווה: שאלו לא היה פרוע, לא השליכו בין שטרות קרועים; והרי יש עמו כתב שהוא פרוע. יח, ו מצא גטי נשים בזמן שהבעל מודה, יתן לאשה. אין הבעל מודה אם נתנה האשה סימן מבהק, ינתן לה; ואם לאו, לא יחזיר לא לזה ולא לזה. אמר הבעל מידי נפל, ונתן סימניו, והאשה אומרת מידי נפל, ונתנה סימניו ינתן לה: והוא שתתן סימן מבהק, כגון שאמרה נקב יש בצד אות פלונית שאלו לא הגיע לידה, לא היתה יודעת.

יח, ז הוא אומר סימני החוט שקשר בו הגט, והיא אומרת סימני החוט ינתן לה: והוא שתאמר סימן מבהק, כגון מדת ארץ החוט; אבל אם אמרה אדם או שחור הוא, אין זה סימן מבהק. הוא אומר בחמת היה מנח, והיא אומרת בחמת היה מנח ינתן לו, שאין זה סימן מבהק.

יח, ח מצא גט שחרור בזמן שהרב מודה, יחזיר לעבד; אין הרב מודה, לא יחזיר לא לזה ולא לזה.

מצא שטר מתנה אם מתנת בריא היא אף על פי ששניהם מודים, לא יחזיר לא לזה ולא לזה: שמה כתב לתן ולא נתן, ואחר שכתב שטר זה מכר שדה זו או נתנה במתנה לאחר וחסר בו; וזה שמודה לזה, כדי לעשות קנוניה על האחרון שנתן לו או שמכר לו.

יח, ט ואם מתנת שכיב מרע היא אם הודה, יתן; ואם לאו, לא יתן: ששכיב מרע שנתן לשנים זה אחר זה, האחרון קנה כמו שיתבאר.

יח, י מת שכיב מרע שנתנה במתנה אף על פי שהיורש מודה שמורישו נתנה, הרי זה לא יחזיר לא לזה ולא לזה: שמה כתב לתן, ולא נתן; ומכרה היורש או נתנה וחסר בו, והרי הוא רוצה לעשות קנוניה עם זה כדי להפקיע נכסי זה האחרון.

יח, יא מצא שובר בזמן שבעל השטר מודה שגשבר שטרו ופרעו או מחלו, יתן לבעל השובר; אין שניהם מודים, לא יחזיר לא לזה ולא לזה. מצא כתבה אף על פי ששניהם מודים, לא יחזיר לאשה: שמה נפרעה כתבה זו או נמחלה, ואחר כך מכר הבעל נכסיו; והרי הוא רוצה לעשות קנוניה על הלקוחות.

יח, יב מצא אגרות שום, ואגרות מזון, שטרי חליצה ומאונסין, ושטרי הטענות שכותבין הדינין טענותיו שלבעל דין זה ושלחברו, או שמצא שטרי ברוכים והם השטרות שבררו בהן בעלי דינין את הדינין שדינין להם וקבלו עליהם שיזונו להם פלוני ופלוני, או שמצא כל מעשה בית דין הרי זה יחזיר.

יח, יג כללו שלדבר: כל שטר שחוששין בו לפרעון לא יחזיר, שמה נפרע החוב; ואם היה החיב מודה, ואפשר שהודה כדי לעשות קנוניה עד שיפסיד על הלוקח או מקבל המתנה שלקחו אחר זמן השטר, כדי שיטורפו מידם שלא פדין הרי זה לא יחזיר, אף על פי ששניהם מודים. וכל שטר שאין בו צד לחשש, לא לפרעון ולא לקנוניה יחזיר לבעליו.

יח, יד כל השטרות הנמצאות שדינן שלא יחזיר אם יחזיר הרי אלו פשרים וגובין בהן, ואין מוציאין אותן מתחת יד בעליהן; והרי הם בתוקמן, ואין חוששין להם.

הלכות חובל ומזיק

מצות עשה אחת, והיא דין חובל בחברו או מזיק ממנו. ובאור מצוה זו בפרקים אלו.

וצער, ורפוי, ושבת, ובשבת. וחמשה דברים אלו, כלן משתלמים מן היפה שבנכסיו כדין כל המזיקין.

הלכות חובל ומזיק פרק א

א, א החובל בחברו, חיב לשלם לו חמשה דברים נזק,

א,ב,ג,נזק פיצד: שאם קטע יד חברו, או רגלו רואין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק, כמה היה יפה וכמה הוא יפה עתה; ומשלם הפחת שהפחית מדמיו: שנאמר "עין תחת עין..." מפי השמועה למדו שזה שנאמר "תחת", לשלם ממון הוא.

א,ג,ז,ה שנאמר בתורה "כאשר יתן מום באדם, כן ינתן בו" אינו לחבל בזה כמו שתכל בתברו, אלא שהוא ראוי לחסרו אבר או לחבל בו כמו שעשה; ולפיכך משלם נזקו. והרי הוא אומר "ולא-תקחו כפר לגפש רצח", לרוצח בלבד הוא שאין כפר; אבל לחסרון אברים או לתבלות, יש כפר.

א,ד,ו,כ,ז,ה שנאמר בחובל בתברו ומזיקו "לא תחוס, עינך", שלא תחוס בתשלומין: שמא תאמר עני הוא זה, ושללא בכונה חבל בו; ארחמנו. לפי נאמר "לא תחוס, עינך".

א,ה,ו,מנן שזה שנאמר באברים "עין תחת עין...", תשלומין הוא שנאמר "תבורה, תחת תבורה", ובפרוש נאמר "וכי יפה-איש את-רעהו, באבן או באגרף... רק שבתו יתן, ורפא ירפא". הא למדת ש"תחת" שנאמר בתבורה תשלומין, והוא הדין ל"תחת" הנאמר בעין ובשאר אברים.

א,ו,א,ה על פי שדברים אלו נראים מענין תורה שבכתב, כלן מפרשין הן מפי משה מהר סיני, וכלן הלכה למעשה הן בידינו; וכזה ראו אבותינו דנין בבית דינו שליהושוע, ובבית דינו שלשמואל הרמתי, ובכל בית דין ובית דין שעמדו מימות משה ועד עכשו.

א,ז,ו,מנן שמזיק חברו חייב בצער בפני עצמו: שהרי נאמר באונס "תחת אשר ענה"; והוא הדין לכל המצער את חברו בגופו, שהוא חייב לשלם דמי הצער.

א,ח,ו,מנן שהוא חייב בשבת בפני עצמו, ורפוי בפני עצמו שנאמר "רק שבתו יתן, ורפא ירפא". ומנן שהוא חייב בבשת בפני עצמה: שהרי נאמר "ושלחה ידה, והחזיקה במבשיו. וקצתה, את-פפה"; בכלל דין זה, קנס המביש.

א,ט,אינו חייב על הבשת עד שיהיה מתפנו, שנאמר "ושלחה ידה". אבל המביש חברו בלא פונה, פטור; לפיכך ישן וכיוצא בו שביש, פטור.

א,י,אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד, בין ער בין ישן, בין שפור: אם חבל בתברו, או הזיק ממון חברו

משלם מן הנפה שבנכסיו.

א,יא במה דברים אמורים שהישן חייב לשלם, בשנים שישנו באחד ונתהפך אחד מהן והזיק את חברו או קרע בגדו. אבל אם היה אחד ישן, ובא אחר ושכב בצדו זה שבא באחרונה, הוא המועד; ואם הזיקו הישן, פטור. וכן אם הניח כלי בצד הישן, ושברו הישן פטור: שזה שהניחו, הוא המועד שפשע.

א,יב מי שנפל מן הגג ברוח מצויה והזיק חייב בארבעה דברים, ופטור מן הבשת. נפל ברוח שאינה מצויה חייב בנזק בלבד, ופטור מארבעה דברים. ואם נתהפך חייב בכל, אף בבשת: שכל המתפנו להזיק אף על פי שלא נתפנו לביש, חייב בבשת.

א,יג שנים שחבלו באחד כאחת שניהם חייבין, ומשלשין ביניהן. היה אחד מתפנו, ואחד שאינו מתפנו זה שאינו מתפנו, פטור מן הבשת. המתפנו לביש את הקטן, וביש את הגדול נותן לגדול דמי בשתו שלקטן; נתפנו לביש את העבד, וביש את בן חורין נותן לבן חורין דמי בשתו שלעבד.

א,יד היתה אבן מונחת לו בחיקו, בין שלא הפיר בה מעולם, בין שהפיר בה ושכחה, ועמד ונפלה והזיקה חייב בנזק בלבד, ופטור מארבעה דברים. וכן אם נתפנו לזרק שמים, וזרק ארבע והזיק, או שהזיק כשהוא ישן חייב בנזק בלבד, ופטור מארבעה דברים. א,טו המזיק את חברו בכונה בכל מקום, חייב בחמשה דברים. ואפלו נכנס לרשות חברו שלא ברשות, והזיקו בעל הבית חייב: שאף על פי שיש לו רשות להוציאו, אין לו רשות להזיקו. אבל אם הזק זה שונכנס בבעל הבית, הרי בעל הבית פטור; ואם הזק בו בעל הבית חייב, מפני שונכנס שלא ברשות. היו שניהם ברשות, או שניהם שלא ברשות, והזקו זה בזה שניהם פטורין.

א,טז המבקע עצים ברשות הרבים, ופרח עץ מהן והזיק ברשות היחיד, או שבקע ברשות היחיד, והזיק ברשות הרבים, או שבקע ברשות היחיד, והזיק ברשות היחיד אחרת, או הנכנס לחנותו שלנגר בין ברשות בין שלא ברשות, ונתזה בקעת וטפחה על פניו בכל אלו חייב בארבעה דברים, ופטור מן הבשת. א,יז פשם שאומדין למיתה, קף אומדין לגזקין. פיצד: הרי שהפכה חברו בצרור קטן שאין בו כדי להזיק, או בקיסם שלעץ קטן, וחבל בו חבל שאין חפץ זה ראוי לעשותו הרי זה פטור: שנאמר "באבן

או באגרה", דבר הראוי להזיק. אבל חייב הוא בבשת בלבד שאפלו רק בגופו של חברו, חייב בבשת. איך לפיכך צריכין העדים לידע במה הזיק, ומביאין הספץ שהזיק בו לבית דין, עד שאומדין אותו, ודנין עליו. ואם אבד הספץ, ואמר החובל לא היה בו כדי להזיק וכמו אנוס אני, והנחבל אומר היה בו כדי להזיק ישבע הנחבל, ויטל כמו שיתבאר.

א, יט הברנל, אין לו אמד: אפלו מחט קטנה ראוייה היא להמית, ואין צריך לומר להזיק. הזורק אבן, ולאחר שיצאת מתחת ידו הוציא הלה את ראשו מן החלון וקבלה פטור מכלום: שנאמר "ומצא את-רעהו", פרט לממציא את עצמו.

הלכות חובל ומזיק פרק ב

ב, א החובל בחברו חבל שהוא ראוי לשלם התמשה דברים כלל, משלם תמשה; הזיקו נזק שאין בו אלא ארבעה, משלם ארבעה; שלושה, משלם שלושה; שנים, משלם שנים; אחד, משלם אחד.

ב, ב פיצד: קטע ידו או רגלו או אצבע מהן, או שסמה עינו משלם תמשה, נזק וצער ורפוי ושבת ובשת. הפהו על ידו וצבתה וסופה לחזור, על עינו ומרדה וסופה לחיות משלם ארבעה, צער ורפוי ושבת ובשת. ב, ג הפהו על ראשו וצבה משלם שלושה, צער ורפוי ובשת. הפהו במקום שאינו נראה, כגון שהפהו על ברקיו או בגבו משלם שנים, צער ורפוי.

ב, ד הפהו במטפחת שבידו, או בשטר וכיוצא באלו נותן אחת, והיא הבשת בלבד. פנהו בשפוד או במסמר על צפרניו, במקום שאינו עושה חבורה ולא מעפב מלאכה משלם הצער בלבד. השקהו סם או סכו סם, ושנה מראה עורו משלם לו רפוי בלבד, עד שיתחזר מראהו כמות שהיה. אסרו בחדר, נותן לו דמי שבת בלבד. וכן כל פיוצא באלו.

ב, ה המגלח שער ראש חברו נותן לו דמי בשתו בלבד, מפני שסופו לחזור. גלחו בסם או שפנהו, עד שאין סוף השער לחזור חייב בתמשה דברים: בגזק וצער ורפוי ושבת ובשת שהרי ראשו יתחמם מן הפניה או מן הסם, ונמצא חש בראשו; ומשלם לו שבת שהרי הוא ראוי לרקד ולנצנד דלת ראשו בשעת רקוד, ונמצא בטל ממלאכה זו; ובשת, שאין לך בשת גדולה מזו.

ב, ו הנה למדת, שכל המחסר חברו אבר שאינו חוזר חייב בכל התמשה דברים. אפלו הפיל שנו חייב בכל,

שאי אפשר שלא יחלה פיו שעה אחת: אף על פי שהשן אין לה רפואה, בשר השנים צריך רפואה. אפלו חסרו פשערה מעור בשורו חייב בתמשה דברים, שהעור אינו חוזר אלא צלקת. לפיכך החובל בחברו, וקרע העור, והוציא ממנו דם חייב בתמשה דברים.

ב, ז המבעית את חברו אף על פי שחלה מן הפחד, הרי זה פטור מדיני אדם; וחייב בדיני שמים: והוא שלא נגע בו, אלא כגון שצעק מאחוריו או נתראה לו באפלה וכיוצא בזה. וכן אם צעק באזנו, וחרשו פטור מדיני אדם; וחייב בדיני שמים. אחזו, ותקע באזנו וחרשו, או שנגע בו, ודחפו בעת שהבעיתו, או שאחזו בבגדיו וכיוצא בדברים אלו חייב בתשלומין.

ב, ח נראה לי שהנחבל שאמר נתת רשתי או נסתמת עיני, והרי אני רואה או אני שומע אינו נאמן: שהרי אין אנו מפירין הדבר, שמא יערים. ואינו נוטל הנזק, עד שיבדק זמן מרבה ויהיה מחזק שאבד מאור עינו או נתחרש; ואחר כך ישלם זה.

ב, ט כמה הוא הצער, הכל לפי הנזק: יש אדם שהוא רך וענג ביותר, ובעל ממון; ואלו נתנו לו ממון הרבה, לא היה מצטער מעט. ויש אדם שהוא עמל וחזק, ועני; ומפני זוי אחד, מצטער צער הרבה. ועל פי הדברים האלה אומדין, ופוסקין הצער.

ב, י פיצד משערין הצער במקום שחסרו אבר: הרי שקטע אצבעו אומדין ואומדין כמה אדם כזה רוצה לתן בין לקטע לו אבר זה בסוף או לקטע אותו בסם, אם גזר המלך עליו לקטע ידו או רגלו; ואומדין כמה יש בין זה לזה, ומשלם המזיק.

ב, יא פיצד משערין השבת: אם לא חסרו אבר, אלא חלה ונפל למשכב או שצבתה ידו וסופה לחזור נותן לו דמי שבתו שלכל יום ויום כפועל בטל שלאותה מלאכה שבטל ממנה. ואם חסרו אבר, או קטע ידו נותן דמי ידו שהוא הנזק; ושבת רואין אותו כאלו הוא שומר קשואין, ורואין כמה הוא שכר שומר קשואין בכל יום, ועושין חשבון כל ימי חליו שלזה, ונותן לו.

ב, יב וכן אם קטע רגלו, רואין אותו כאלו הוא שומר על הפתח; סמה את עינו, רואין אותו כאלו הוא מטחינו ברחים. וכן כל פיוצא בזה.

ב, יג הפה את חברו על אזנו, או אחזו ותקע באזנו, וחרשו נותן לו דמי כלל: שהרי אינו ראוי למלאכה כלל. סמה את עינו, ולא אמדוהו, וקטע את ידו, ולא

אֲמִדוּהוּ, וְקָטַע אֶת רִגְלוֹ, וְלֹא אֲמִדוּהוּ; וְאַחֵר כָּךְ
חָרְשׁוּ הוֹאִיל וְלֹא אֲמִדוּהוּ בְּכָל גֶּזֶק וְנֶזֶק, נוֹתֵן לוֹ דָּמִי
כָּלוּ.

ב, יֵד אֲמִדוּהוּ לְכָל גֶּזֶק וְנֶזֶק, וְאַחֵר כָּךְ אֲמִדוּהוּ לְכָלוּ
אֵין גּוֹבִין מִמֶּנּוּ אֲלֵא דָּמִי כָּלוּ בְּלֶבֶד; וְאִם תִּפְסֵם הַגֶּזֶק
גֶּזֶק כָּל אֶבֶר וְאַבֵּר, וְדָמִי כָּלוּ אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.

ב, טו פִּיצַד מִשְׁעָרֵין הָרָפוּי: אוֹמְדִין בְּכֶמֶה יָמִים יִחְיֶה
זֶה מַחְלִי זֶה, וְכֶמֶה הוּא צָרִיךְ; וְנוֹתֵן לוֹ מִיָּד. וְאֵין
מַחְיִבִין אוֹתוֹ לִתֵּן דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ; וְדָבָר זֶה, תִּקְנָה הִיא
לְמִזִּיק. וְכֵן הַשְׁבֵּת אוֹמְדִין אוֹתָהּ, וְנוֹתֵן הַכֹּל מִיָּד. אִם
הָיָה מִתְגַּלְגֵּל בְּחִלּוֹ וְהוֹלֵךְ, וְאָרֶךְ בּוֹ הַחֲלִי יִתֵּר עַל מָה
שֶׁאֲמִדוּהוּ אֵינוּ מוֹסִיף לוֹ כְּלוֹם; וְכֵן אִם הִבְרִיא מִיָּד,
אֵין פּוֹחֲתִין לוֹ מִמָּה שֶׁאֲמִדוּהוּ.

ב, טז בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁרְצָה הַמִּזִּיק שָׂזוּ תִּקְנָה
הִיא לוֹ. אֲבָל אִם אָמַר הַמִּזִּיק אֵין רְצוֹנִי בְּתִקְנָה זֹאת,
אֲלֵא אֶרְפָּאָהּ דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ שׁוֹמְעִין לוֹ. אָמַר לוֹ
הַגֶּזֶק, פֶּסֶק עָמִי, וְתֵן עַל יָדִי, וְאֲנִי אֶרְפָּא עַצְמִי אֵין
שׁוֹמְעִין לוֹ: שֶׁהָרִי אוֹמֵר לוֹ, שְׁמָא לֹא תִרְפָּא עַצְמָךְ
וְאִתְּחִיב אֲנִי עַצְמִי בְּמִזִּיקֶיךָ; אֲלֵא נוֹתֵן לוֹ דָּבָר יוֹם
בְּיוֹמוֹ, אוֹ פּוֹסֵק עַל הַכֹּל וְנוֹתֵן דָּמִי הָרָפוּי עַל יָדֵי בֵּית
דִּין. אָמַר לוֹ הַמִּזִּיק אֲנִי אֶרְפָּא אוֹתָךְ, אוֹ יֵשׁ לִי רוּפָא
שֶׁמֶרְפָּא בְּחֻנָּם אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ; אֲלֵא מִבִּיא רוּפָא אֲמֵן,
וּמֶרְפָּאָהּ בְּשִׁכְרָה.

ב, יז הָרִי שְׂלֹא פֶסֶק עָמּוֹ, אֲלֵא הָיָה מֶרְפָּא יוֹם יוֹם,
וְעָלוּ בּוֹ צִמְחִים מִחֻמַּת הַמֶּכֶה, אוֹ נִסְתָּרָה הַמֶּכֶה אַחֵר
שֶׁחִית חֵיב לְרַפְּאוֹתוֹ, וְלִתֵּן לוֹ דָּמִי שְׁבֵתוֹ. עָלוּ צִמְחִים
שְׂלֹא מִחֻמַּת הַמֶּכֶה חֵיב לְרַפְּאוֹתוֹ, וְאֵינוּ נוֹתֵן לוֹ דָּמִי
שְׁבֵתוֹ. עָבַר עַל דְּבָרֵי רוּפָא, וְהַכְּבִיד הַחֲלִי אֵינוּ חֵיב
לְרַפְּאוֹתוֹ.

ב, יח כְּשֶׁפּוֹסְקִין בֵּית דִּין עַל הַמִּזִּיק, וּמַחְיִבִין אוֹתוֹ
לְשֵׁלֶם, גּוֹבִין מִמֶּנּוּ הַכֹּל מִיָּד, וְאֵין קוֹבְעִין לוֹ זֶמֶן כָּלָל.
וְאִם בְּבִשְׁת בְּלֶבֶד נִתְחַיֵּב קוֹבְעִין לוֹ זֶמֶן לְשֵׁלֶם, שֶׁהָרִי
לֹא חָסְרוֹ מִמּוֹן.

הַלְכוֹת חוֹבֵל וּמִזִּיק פָּרָק ג

ג, א פִּיצַד מִשְׁעָרֵין הַבִּשְׁת, הַכֹּל לְפִי הַמִּבְיֵשׁ
וְהַמִּתְבִּיֵּשׁ: אֵינוּ דוֹמָה מִתְבִּיֵּשׁ מִן הַקָּטָן, לְמִתְבִּיֵּשׁ
מֵאָדָם גָּדוֹל וּמַכְבֵּד, שֶׁזֶה שֶׁבִּיֵּשׁוּ זֶה הַקָּל, בִּשְׁתוֹ
מִרְבָּה.

ג, ב הַמִּבְיֵשׁ אֶת הָעָרִם, אוֹ אֶת מִי שֶׁהוּא בְּמַרְחֵץ פָּטוּר.
נִשְׁבָּה הָרוֹחַ, וְהַפֶּכֶה שׁוֹלְיוֹ עַל פָּנָיו, וְהָרִי הוּא עָרִם,
וְהוֹסִיף זֶה בְּהַפְשָׁטוֹ חֵיב בְּבִשְׁת; וְאֵינוּ דוֹמָה מִבְיֵשׁ

אֶת זֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה עָרִם, לְמִבְיֵשׁ אֶת שְׂאִינוֹ עָרִם. וְכֵן אִם
הַגִּבִּיֵּה בִּגְדֵיו לִירֵד לַנֶּהָר, אוֹ שֶׁעָלָה מִן הַנֶּהָר וּבִיֵּשׁוּ
חֵיב; וְאֵינוּ דוֹמָה מִבְיֵשׁ זֶה, לְמִבְיֵשׁ אֶת הַמַּכְסָּה
בְּבִגְדֵיו.

ג, ג הַמִּבְיֵשׁ אֶת הַיָּשׁוֹן, חֵיב בְּבִשְׁת. וְאִם מֵת מִתּוֹךְ
שְׁיִנְתּוֹ, וְלֹא הָקִיץ, וְלֹא הִרְגִּישׁ בְּזֶה שֶׁבִּיֵּשׁוּ אֵין גּוֹבִין
בִּשְׁת זֶה מִן הַמִּבְיֵשׁ; וְאִם תִּפְסוּ הַיּוֹרְשִׁין, אֵין מוֹצִיאִין
מִיָּדוֹ.

ג, ד הַמִּבְיֵשׁ אֶת הַשׁוֹטָה, פָּטוּר; וְהַמִּבְיֵשׁ אֶת הַחֲרָשׁ,
חֵיב. הַמִּבְיֵשׁ אֶת הָגֵר אוֹ אֶת הָעֶבֶד, חֵיב. הַמִּבְיֵשׁ אֶת
הַקָּטָן אִם כְּשֶׁמַּכְלִימִין אוֹתוֹ נְכָלָם, חֵיב; וְאִם אֵינוּ
נְכָלָם, פָּטוּר. וּמִכָּל מְקוֹם אֵינוּ דוֹמָה הַמִּבְיֵשׁ אֶת
הַקָּטָן, לְמִבְיֵשׁ אֶת הַגָּדוֹל; וְלֹא הַמִּבְיֵשׁ אֶת הָעֶבֶד,
לְמִבְיֵשׁ בֶּן חוֹרִין; וְלֹא מִבְיֵשׁ חֲרָשׁ, לְמִבְיֵשׁ פֶּקֶת.

ג, ה הַמִּבְיֵשׁ אֶת חֲבֵרוֹ בְּדָבָרִים, אוֹ שֶׁרָקַק עַל בִּגְדֵיו
פָּטוּר מִן הַתְּשֻׁלוּמִין. וְיֵשׁ לְבֵית דִּין לְגָדֵר בְּדָבָר בְּכָל
מְקוֹם וּבְכָל זְמַן, כְּמוֹ שֶׁיֵּרָאוּ. וְאִם בִּישׁ תִּלְמִיד חֲכָמִים
חֵיב לְשֵׁלֶם לוֹ בִּשְׁת שְׁלֵמָה, אִף עַל פִּי שְׂלֹא בִיֵּשׁוּ אֲלֵא
בְּדָבָרִים.

ג, ו כָּבֵר נִפְסֵק הַדִּין שֶׁכָּל הַמִּבְיֵשׁ תִּלְמִיד חֲכָמִים, אֶפְלוּ
בְּדָבָרִים קוֹנְסִין אוֹתוֹ, וְגוֹבִין מִמֶּנּוּ מִשְׁקָל חֲמִשָּׁה
וּשְׁלוּשִׁים דִּינָר מִן הַזֶּהָב: שֶׁהוּא מִשְׁקָל תְּשַׁעֶה סָלְעִים
פָּחוֹת רַבִּיעַ. וְקִבְלָהּ הִיא בִּגְדֵינוּ שֶׁגּוֹבִין קֶנֶס זֶה בְּכָל
מְקוֹם, בֵּין בְּאֶרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לְאֶרֶץ.

ג, ז מַעֲשִׂים הָיוּ אֲצִלָּנוּ תָּמִיד בְּכָף בְּסִפְרָד; וְיֵשׁ
תִּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהָיוּ מוֹחֲלִין עַל זֶה, וְכָף נָאָה לָהֶם.
וְיֵשׁ שְׂתוּבָע, וְעוֹשִׂין פְּשָׁרָה בִּינִיָּהוּ. אֲבָל הַדִּינָם הָיוּ
אוֹמְרִין לְמִבְיֵשׁ, חֵיב אֶתָּה לִתֵּן לוֹ לִישְׁרָה זֶהָב.

ג, ח אִף עַל פִּי שֶׁהַמִּבְיֵשׁ שְׂאֵר הָעָם בְּדָבָרִים פָּטוּר מִן
הַתְּשֻׁלוּמִין, עוֹוֹן גָּדוֹל הוּא; וְאֵינוּ מִתְרַף וּמַגְדֵּף לָעָם
וּמִבְיֵשׁוֹ, אֲלֵא רָשָׁע שׁוֹטָה. וְאָמְרוּ חֲכָמִים הִרְאִישׁוֹנִים
שֶׁכָּל הַמַּלְבִּין פָּנָי אָדָם כְּשֶׁר מִיִּשְׂרָאֵל בָּרָבִים, אֵין לוֹ
חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

ג, ט יֵשׁ הַכָּאוֹת רַבּוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן בּוֹזֵי וְצָעֵר מַעֲט, וְאֵין
בָּהֶן גֶּזֶק; וּכְבֵּר פֶּסֶקוֹ לָהֶם חֲכָמִים דָּמִים קְצוּבִים. וְכָל
הַמֶּכֶה חֲבֵרוֹ הַכָּאָה מֵהֶן, מִשְׁלֵם אוֹתוֹ הַמִּמּוֹן הַקְּצוּב;
וְכָלֵן קִנְסוֹת הֵן. וְאוֹתוֹ הַמִּמּוֹן הַקְּצוּב, הוּא דָּמִי הַצָּעֵר
וְהַבִּשְׁת וְהָרָפוּי וְהַשְׁבֵּת: בֵּין צָרִיךְ לְרַפְּאוֹת וְשְׁבֵת, בֵּין
לֹא צָרִיךְ כְּזֶה הוּא מִשְׁלֵם.

ג, י וְכֶמֶה הוּא מִשְׁלֵם: הַבּוֹעֵט בְּחֲבֵרוֹ בְּרִגְלוֹ, מִשְׁלֵם
חֲמִשָּׁה סָלְעִים. הַכָּהוּ בְּאַרְפָּכָתוֹ, מִשְׁלֵם שְׁלוֹשָׁה

סלעים. קבץ אצבעותיו כמו אוגד אגדה, והפכה בידו כשהיא אגדה משלם שלוש עשר סלעים.

ג, יא תקע את חברו בכפו, משלם סלע. סטרו על פניו, משלם חמשים סלע; סטרו באחר ידו, משלם מאה סלע. וכן אם צרם באזנו, או תלש בשערו, או שרקק והגיע הרק בבשרו, או שהעביר טליתו מעליו, או שפרע ראש האשה משלם מאה סלע.

ג, יב וכזה הוא משלם, על כל מעשה ומעשה. כיצד: כגון שבעט בחברו ארבע בעיטות, אפלו זו אחר זו משלם עשרים סלע. סטרו על פניו שתי סטירות, משלם מאה סלע. וכן בשארן.

ג, יג כל אלו הסלעים הם מכסף ארץ ישראל באותו הזמן, שהיה בכל סלע חצי דינר כסף ושלוש דינרין ומחצה נחשת; לפיכך מי שנתחייב בהפאות אלו לשלם מאה סלע, הרי זה משלם שנים עשר סלע ומחצה כסף נקי.

ג, יד במה דברים אמורים, במכבד. אבל אדם שהוא מבזה, ואינו מקפיד בכל אלו הדברים וכיוצא בהן אינו נוטל אלא לפי מה שראוי לו, וכמו שיראו הדינים שהוא ראוי לטל: לפי שיש בני אדם בעורין שאינן מקפידין על בשתם; וכל היום מבזים עצמן בכל מיני בזוי דרך שחוק וקלות ראש, או כדי לטל פרוטה אחת מן הלצים המשחקים עמם.

הלכות חובל ומזיק פרק ד

ד, א הנוגף את האשה, ויצאו ילדיה אף על פי שלא נתפנו חייב לשלם דמי ולדות לבעל, ונזק וצער לאשה. וכיצד משערין דמי ולדות: שמים את האשה כמה היתה נפה עד שלא ילדה, וכמה היא נפה משילדה; ונותנין לבעל. אם מת הבעל, נותנין ליורשיו; ואם נגפה אחר מיתת הבעל, אף דמי ולדות לאשה.

ד, ב היתה נשואה לגר, וחבל בה בחיי הגר נותן דמי ולדות לבעל; מת הגר, פטור. ואם חבל בה אחר מיתת הגר, זכת היא בדמי ולדות. היתה שפחה או גויה בשענת הריון, ובשעת נגיפה נשתחררה או נתגירה הרי דמי ולדות שלה.

ד, ג הנוגף את האשה, ויצאו ילדיה ומתה אף על פי שהיה שוגג הרי זה פטור מן התשלומין, ואינו משלם כלום: שנאמר "ולא יהיה, אסון ענוש יענוש" לא חלק הפתוב בין שוגג למזיד בדבר שיש בו מיתת בית דין, לפטרו מן התשלומין.

ד, ד במה דברים אמורים, בשנתפנו לאשה; אבל אם

נתפנו לחברו, ונגף את האשה אף על פי שמתה, הואיל והמיתה בלא כונה להפותה, הרי זה כדבר שאין בו מיתת בית דין, ומשלם דמי ולדות.

ד, ה המכה אביו ואמו, ולא עשה בהן חבורה חייב בתשלום דברים. אבל אם עשה בהם חבורה, או שתבל בחברו בשבת, אפלו היה שוגג פטור מן התשלומין: מפני שהוא עוון מיתת בית דין; וכבר בארנו שלא חלק הפתוב בדבר שיש בו מיתת בית דין בין שוגג למזיד, לפטרו מן התשלומין.

ד, ו והלוא החובל מקלקל הוא, וכל המקלקליון בשבת פטורין מן המיתה; ולמה נחשב זה החובל עוון שיש בו מיתת בית דין: הואיל ונחת רוח עשה ליצרו הרע בעת שתבל בחברו הרי הוא פמתקן, ונמצא עוון מיתה; ולפיכך פטור מן התשלומין.

ד, ז החובל בחברו ביום הכפורים, אפלו במזיד חייב בתשלומין, אף על פי שעבר עברה שהוא חייב עליה מלקות. והלוא כל המחייב מלקות ותשלומין לוקה ואינו משלם, שאין אדם לוקה ומשלם: כך הם הדברים בכל חוץ מחובל בחברו, שהוא משלם, שהרי בפרוש רבתי תורה חובל בחברו לתשלומין, שנאמר "רק שבתו יתו, ורפא ירפא".

ד, ח החובל בעבד פנעני שלו, פטור. חבל בעבד עברי שלו חייב בכלן, חוץ מן השבת. החובל בעבד פנעני שלחברו, רבו שלעבד נוטל חמשה דברים; ואפלו צערו בסם, ונתרפא במהרה הרי כל רפואתו לרבו.

ד, ט כל עבד שניצא לחרות, ועדין לא הגיע גט שחרורו לידי אין לו קנס. ואחרים שתבלו בו אינו יכול להוציא מהן לעצמו, שעדין לא גמר שחרורו; ולא האדון יכול להוציא מהן, שהרי לא נשאר לו בו קנין. ד, י לפיכך המפיל שן עבדו, ואחר כך סמה עינו יוצא בשנו, ואינו נותן לו דמי עינו; ואם תפס, אין מוציאין מי שחציו עבד וחציו בן חורין, שבישו אדם, או צערו, או שנגחתי שור, וכיוצא באלו חייב: אם ארעו זה ביום שלרבו, לרבו; ביום שלעצמו, לעצמו.

ד, יא החובל בעבד עברי שלחברו, חייב בתשלום דברים. וילקח בהן קרקע, ורבו אוכל פרותיה; ולכשיצא העבד לחרות, תצא השדה מתחת ידי רבו. הניקו הנזק שאינו מעפב מלאכה כלל, כגון שקטע ראש אזנו או ראש חטמו הכל לעבד, ואין לרבו בהן פרות.

ד, יב החובל בבית קטנה שלאחרים אם נזק הפותח

אותה מפספה הוא, הרי הוא שלאב; וכן שבתה, שלאב: שהרי מעשה ידיה וכסף מכירתה, שלאביה הוא. אבל צער ובשת ורפוי, הרי הוא שלה; וכן נזק שאינו פוחת אותה מפספה, הרי הוא שלה. וכן החובל בבתו, משלם לה צער ורפוי ובשת.

ד, יג החובל באשת איש השבת והרפוי לבעלה, והצער שלה. והבשת והנזק אם בגלוי הוא, כגון שתחבל בפניה ובצוארה או בנדיה וזרועותיה השליש שלה, ושני שלישים לבעל; ואם בסתר הוא הנזק השליש לבעל, ושני שלישים לאשה. שלבעל, נותנין לו מיד; ושלאשה, ילקח בהן קרקע והבעל אוכל פרות.

ד, יד במה דברים אמורים, בשתחבלו בה אחרים. אבל הבעל שתחבל באשתו חייב לשלם לה מיד כל הנזק והצער, וכל הבשת; והכל שלה, ואין לבעל בהן פרות. ואם רצתה לתן הדמים לאחר, נותנת. וכן הורו הגאונים. והבעל מרפא אותה, כדרך שמרפא כל חליה. והמזיק אשתו בתשמיש המטה, חייב בנזקיה.

ד, טו האשה שתחבלה בבעלה אם היה לה תוספת בכתבתה מתיבין אותה למכר התוספת לבעלה בטובת הנדה, וגובה ממנה אם רצה הבעל; ואם רצה לגרשה ולגבות מן הכל, גובה. ואם לא היה לה תוספת, אינה יכולה למכר לו עיקר כתבתה, שאסור לו לאדם לשהות עם אשתו שעה אחת בלא כתבה, כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה. אלא אם רצה הבעל, פותבין עליה שטר בדמי תבולו; או מגרשה, ונוטל מכתבתה הראוי לו.

ד, טז החובל בבניו הגדולים אם אין סמוכין על שלחנו, נותן להם מיד; והקטנים ילקח להן קרקע בגזקו, והן אוכלין פרותיו. וכן הדין באחרים שתחבלו בהן. ואם היו סמוכין על שלחנו, ותחבל בהן פטור, בין שהיו גדולים בין שהיו קטנים. ואם תחלו בהן אחרים בגדולים, יתן להם מיד; ובקטנים ילקח בהן קרקע, והן אוכלין פרותיה עד שנגדילו.

ד, יז חרש שוטה וקטן, פגיעתו רעה; החובל בהן חייב. והן שתחבלו באחרים, פטורין; אף על פי שנתפתח החרש, ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן אינם חייבין לשלם: שבשעה שתחבלו, לא היו בני דעת.

ד, יח העבד והאשה, פגיעתו רעה; החובל בהן חייב. והן שתחבלו באחרים, פטורין; אבל משלמין לאחר זמן אם נתגרשה האשה או מת בעלה, או נשתתרו

העבד: שהרי בני דעה הן, והרי הן כבעל חוב שאין לו מה יפרע שאם העשיר, חייב לשלם.

ד, יט עבדו שלאדם כגופו, ובהמתו כממונו. פיצד: הרי שהגית גחלת על לב עבדו שלחברו, ומת, או שדחקו לים או לאש והוא יכול לעלות משם, ולא עלה ומת פטור מן התשלומין. ואם עשה כן לבהמת חברו, חייב, וכאלו הגית הגחלת על בגדו ונשרף, שהיא חייב לשלם. וכן כל פיוצא בזה.

הלכות חובל ומזיק פרק ה

ה, א אסור לאדם לחבל, בין בעצמו בין בחברו. ולא החובל בלבד, אלא כל המכה אדם פשר מישראל בין קטן בין גדול, בין איש בין אשה, דרך נציון הרי זה עובר בלא תעשה, שנאמר "לא יסוף... להפתו": אם הזהירה תורה שלא להוסיף בהפאת החוטא, קל וחמר למכה את הצדיק. אפלו להגביה ידו על חברו, אסור; וכל המגביה ידו על חברו, אף על פי שלא הפהו הרי זה רשע.

ה, ב המכה את חברו הפאה שאין בה שונה פרוטה לוקה, שהרי אין כאן תשלומין כדי שיהיה לאו זה נתן לתשלומין. ואפלו הפה עבד חברו הפאה שאין בה שונה פרוטה לוקה, שהרי ישנו במקצת מצוות. וגוי שהפכה את ישראל חייב מיתה, שנאמר "ויפן פה וכה, וירא כי אין איש; ויך, את-המצרי".

ה, ג קנס קנסו חכמים לאלו השוטים בעלי זרוע, שיהיה הנחבל נאמן, ונשבע בנקיטת חפץ שזה תחבל בו תחל זה, ונוטל מה שראוי לו: והוא, שיהיו שם עדים.

ה, ד פיצד: היו שני עדים מעידין אותו שנקנס לתוך ידו שלם, ויצא תבול, ולא ראוהו בעת שתחבל בו, והוא אומר לא תחלתי, והלה אומר אתה תחלת בי הרי זה נשבע ונוטל.

ה, ה במה דברים אמורים, בשחיתה המכה במקום שאפשר לו להכותה לעצמו, או שהיה עמהם שלישי שאפשר שזה הנחבל אמר לו לחבל בו, ולהתרעם על אחר; אבל אם אין עמהם אחר, והיתה המכה במקום שאינו יכול לעשותה בעצמו, כגון שהיתה נשיכה בין כתפיו וכיוצא בזה הרי זה נוטל בלא שבועה.

ה, ו הודה החובל שהוא תחל, משלם תמשה דברים, שהרי העדים היו שם שנקנס לתוך ידו שלם בשעת המריבה, ויצא תבול. אבל אם לא היו שם עדים כלל, והוא אומר תחלת בי, והודה מעצמו פטור מן הנזק

ומן הצער, וחיב בשבת ובשבת ורפוי על פי עצמו; לפיכך אם כפר ואמר לא חבלתי, נשבע שבועת הסת. הז ולמה משלם אדם שלושה דברים אלו, על פי עצמו: שהשבת והרפוי ממון הוא, ואינו קנס שאם לא יתן לו, הרי חסרו ממון שהוא מתרפא בו ובטל ממלאכתו. והבשבת לא הגיעה לו, אלא בשעה שהודה בפנינו שהוא חבל בו שהנחבל שלא חבל בו אדם, אין לו בשבת, והודאתו בבית דין, היא שבישה אותו. ה, ח נמצאת למד שאין הפרש בבשבת בין בוששה המגיעה לו אם חבל בו בפני אחרים, ובין בוששה המגיעה לו בעת שהודה בפני אחרים שחבל בו; לפיכך משלם אדם בשבת, על פי עצמו. ה, ט אינו דומה מזיק חברו בגופו, למזיק ממנו: שהמזיק ממון חברו פינון ששלם מה שהוא חיב לשלם, נתפטר לו. אבל חובל בחברו אף על פי שנתן לו חמשה דברים, אין מתפטר לו; ואפלו הקריב כל אילי נביות, אין מתפטר לו, ולא גמחל עווננו, עד שייבקש מן הנחבל וימחל לו. ה, י ואסור לנחבל להיות אכזרי, ולא ימחל לו; ואין זו דרך נרע ישראל. אלא פינון שביקש ממנו החובל, ונתחנן לו פעם ראשונה ושנייה, וידע שהוא שוב

מחטא, ונחם על רעתו ימחל לו. וכל הממנהר למחל הרי הוא משבח, ורוח חכמים נוחה המנו. ה, יא ועוד יש הפרש בין נזקי גופו לנזקי ממנו, שהאומר לחברו סמה עיני, קטע את ידי, על מנת שאתה פטור הרי זה חיב בחמשה דברים: שהדבר ידוע, שאין אדם רוצה בפקד. ה, יב אבל האומר לחברו קרע את פסותי, שבר את פדי, על מנת שאתה פטור הרי זה פטור; ואם לא אמר לו על מנת שאתה פטור הרי זה חיב לשלם, אף על פי שהרשעו להשחית. ה, יג במה דברים אמורים, בשבאו הפלים לידו תחלה בתורת שמירה, כגון שהיו שאולין או מפקדין אצלו, ואמר לו שבר וקרע, ועשה פן חיב לשלם, עד שיאמר לו על מנת שאתה פטור; אבל אם אמר לו קח פלי זה ושברו, כגד זה וקרעו, ועשה פן הרי זה פטור. ה, יד האומר לחברו שבר פליו שלפלוני על מנת שאתה פטור, ועשה הרי זה חיב לשלם, וכאלו אמר לו סמה עיניו שלפלוני על מנת שאתה פטור. ואף על פי שהעושה הוא החיב לשלם הרי זה האומר לו שתפו בעוון ורשע הוא, שהרי הכשיל עור וחזק ידי עוברי עברה.

דער רבי זאגט אַ מָשֶׁל (חיי מוהר"ן סימן תמ"ז) אז עס איז געווען אמאל אַ גרויסער עושר וואס האט אַרויסגעגעבן אַ מעלדונג אז ווער עס וויל באַרגן געלט קען קומען צו אים און באַרגן וויפיל מען וויל. פאַרשטייט זיך אז עס זענען געווען איבערגענוג מענטשן וועלכע האבן זיך צוגעכאַפּט דערצו און דער עושר האט טאקע געבאַרגט פאַר יעדן וויפיל מען האט נאַר געוואלט, און האט פאַרשריבן אַלעס אין זיין בוך.

איין טאג איז דער עושר איבערגעגאַנגען זיינע ביכער און געזען אז ער האט שוין אַרויסגעבאַרגט גאר אסאך געלט, אָבער די מענטשן קימערן נישט צוריק צו קומען און באַצאלן דאס געלט, און דאס האט אים זייער שטאַרק געשטערט. צווישן די מענטשן וואס האבן געבאַרגט איז אויך געווען איינער וואס האט געבאַרגט אַביסל געלט און ער האט פאַרלוירן דאס גאַנצע געלט, און ער האט געהאַט גרויסע יסורים פון דעם אז ער קען נישט באַצאלן.

דער מענטש האט באַשלאָסן אז אפילו ער האט טאקע נישט צו באַצאלן, דאַרף ער כאַטש אַריבערגיין צום עושר און אים איבערבֿעטן. ווען ער האט איבערגעבֿעטן דעם עושר האט אים דער עושר געענטפֿערט: "וואס גייט מיר אָן דאס ביסל געלט וואס דו האסט געבאַרגט? דאס איז ממש גאַרנישט קעגן די שווערע געלטער וואס אַנדערע מענטשן זענען מיר שולדיג, אויב וועסטו זיך אונטערנעמען אַרומצוגיין און מעורר זיין די אַלע מענטשן אז זיי זאלן מיר באַצאלן, אפילו זיי זאלן נאַר באַצאלן אַ קליין חלק פון זייער חוב, וועט עס נאכאַלץ אויסקומען טויזנטער מאל מער געלט פון וויפיל דו ביזט מיר שולדיג, און דאן וועל איך דיר אינגאַנצן מוחל זיין אויף דעם חוב".

מיט דעם מָשֶׁל האט דער רבי אַרויסגעברענגט די גרויסקייט פון מעורר זיין אַנדערע אידן צוריק צו קומען צום אייבערשטן. ווען אַ איד איז מחזק אַנדערע אידן, ער שטאַרקט זיי אז זיי זאלן נישט זיין אזוי צעבראַכן ביי זיך, אז זיי זאלן זיך נעמען אין די הענט אַריין צוריק צו קומען צום אייבערשטן; דאן איז דער אייבערשטער מוחל פאַר דעם מענטש אויף אַלע זיינע עבירות.

מב לעומר				
25 May	ראשון Sunday	כז 27	בבלי: שבועות כד ירושלמי: יבמות נג תוספתא: סוטה יב נ"ך: ירמיה נב - יחזקאל א רמב"ם: גולה ואבדה יז	עלות השחר..... 4:18 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:35 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 8:15
26 May	שני Monday	כח 28	בבלי: שבועות כה ירושלמי: יבמות נד תוספתא: סוטה יג נ"ך: יחזקאל ב-ג רמב"ם: גולה ואבדה יח	עלות השחר..... 4:18 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:35 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 8:16
27 May	שלישי Tuesday	כט 29	בבלי: שבועות כו ירושלמי: יבמות נה תוספתא: סוטה יד נ"ך: יחזקאל ד-ה רמב"ם: חובל ומזיק א	עלות השחר..... 4:17 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:35 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 8:17
28 May	רביעי Wednesday	א 1	בבלי: שבועות כז ירושלמי: יבמות נו תוספתא: סוטה טו נ"ך: יחזקאל ו-ז רמב"ם: חובל ומזיק ב	ראש חודש סיון, מה לעומר Rosh Chodesh Sivan עלות השחר..... 4:17 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:35 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 8:17
29 May	המישי Thursday	ב 2	בבלי: שבועות כח ירושלמי: יבמות נז תוספתא: בבא קמא א נ"ך: יחזקאל ח-ט רמב"ם: חובל ומזיק ג	עלות השחר..... 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:35 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 8:18
30 May	ששי Friday	ג 3	בבלי: שבועות כט ירושלמי: יבמות נח תוספתא: בבא קמא ב נ"ך: יחזקאל יא-י רמב"ם: חובל ומזיק ד	מז לעומר, שלשת ימי הגבלה עלות השחר..... 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 8:19
31 May	שבת Shabbos	ד 4	בבלי: שבועות ל ירושלמי: יבמות ט תוספתא: בבא קמא ג נ"ך: יחזקאל יב-יג רמב"ם: חובל ומזיק ה	במדבר, מח לעומר, פרק ו עלות השחר..... 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 8:20

ווען דו וועסט מַחֲזֵק זײַן אַ מַעֲנֵטֶשׁ צו דינען דעם דעם אײַבערשטן, וועט ער
דיר ליב האבן.
(ספר המדות אות אהבה סימן ז')